

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3360/2023. (VII. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1946
3361/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1953
3362/2023. (VII. 19.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1956
3363/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1960
3364/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1965
3365/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1972
3366/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1978
3367/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1984
3368/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1990
3369/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1996
3370/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2002
3371/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2007
3372/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2013
3373/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2017
3374/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2022
3375/2023. (VII. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2025
Helyesbítés	.....	2030

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3360/2023. (VII. 19.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.159/2021/39. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérte a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.159/2021/39. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 31.B.350/2020/70. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítványozó II. rendű vádlottat a Fővárosi Törvényszék 2021. április 21-én kihirdetett 31.B.350/2020/70. számú ítéletével kábítószer-kereskedelem bűntette miatt mint társtettet 14 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Az elsőfokú bíróság döntése ellen az indítványozó és védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést. A védő sérelmezte, hogy védence nem kapta meg a nyomozati iratokat, emellett hivatkozott a tényállás hiányosságára, részbeni felderítetlenségére, iratellenességre, valamint arra, hogy a bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Az eljárási hiba valamint a tényállás megalapozatlansága miatt kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Az indítványozó fellebbezésében hivatkozott a nyomozati iratok megküldésének elmaradására, amely lehetetlenné tette számára a terhelt jogok megfelelő gyakorlását az elsőfokú bírósági eljárásban. Hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság által utólag lehetővé tett irattanulmányozás nem orvosolta az elsőfokú bíróság által elkövetett szabálysértést. Ezen túlmenően fellebbezésében további kifogásokat terjesztett elő az elsőfokú tényállással kapcsolatosan. A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés elbírálása során kiemelte, hogy az indítványozó védőjének megküldésre került és átvette a nyomozati iratokról szóló digitális adathordozót. A bíróság kiemelte továbbá, hogy a terhelt részére azért nem voltak átadhatók az iratok, mert szökés miatt elérhetetlen volt. Az elsőfokú eljárásban eljáró védő a terheltnek átadott papír alapú iratokat, azonban azok nem voltak azonosak a teljes nyomozati iratokkal. Az Ítéltábla kiemelte, hogy a Törvényszék a tárgyaláson ismertette a teljes nyomozati iratanyagot az indítványozó II. rendű vádlott jelenlétében, melynek során biztosított volt az észrevételezési lehetőség. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság nem tartotta megalapozottnak a nyomozati iratok ismeretének hiányára történő hivatkozást. Elismerte azonban az Ítéltábla, hogy a nyomozati iratok teljes körű átadása nem történt meg, ezért biztosította a II. rendű vádlott számára a nyomozati iratok megküldésével az iratok tanulmányozási jogát 19 óra 25 perc időtartamban. Végül a másodfokú bíróság az indítványozóval szemben megváltoztatta az elsőfokú bíróság döntését, és 11 évre enyhítette a kiszabott szabadságvesztés időtartamát.

- [3] 3. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján kérte a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.159/2021/39. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 31.B.350/2020/70. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [4] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bírósági eljárás során nem ismerhette meg teljeskörűen az eljárási iratokat. Ennek következtében az indítványozó álláspontja szerint sem a bizonyítási eljárás során nem érvényesült a hatékony védelemhez való joga, sem pedig a jogorvoslathoz való jogát nem gyakorolhatta a törvényes keretek között. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az iratok megismerésének a joga nem „iratismertést”, hanem az iratok birtoklását jelenti, amely a fegyveregyenlőség követelményének érvényesülését szolgálja. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joggal kapcsolatban az indítványozó kiemelte, hogy ezen jog értelmében a védelem számára nem korlátozható az ügyben releváns adatok és körülmények megismerése. Jelen eljárásban az indítványozó véleménye szerint ezen jog az egész eljárás alatt sérült. Hivatkozott továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére is, mert álláspontja szerint nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak, ha a terhelt a teljes elsőfokú eljárásban nincs az iratok birtokában és ismeretében.

II.

- [5] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági vagy más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [6] 2. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„100. § (1) Az eljárás ügyiratait

a) a terhelt és védője a terhelt gyanúsított kihallgatását követően,

b) a sértett az őt érintő bűncselekménnyel összefüggésben és

c) az egyéb érdekelt és a vagyoni érdekelt az őt érintő körben

erre irányuló indítványra ismerheti meg.

(2) Az (1) bekezdés szerinti megismerés joga az eljárás valamennyi ügyiratára kiterjed, ideértve a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság által beszerzett, illetve a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott, valamint csatolt iratokat és a további bizonyítási eszközöket is.

(3) Nem képezi az eljárás ügyiratainak részét az ügyészség és a nyomozó hatóság között a felügyelet és iránymegjelölés gyakorlásával összefüggésben keletkezett ügyirat, különösen az ügyészségi utasítás, nyomozási terv, határozat tervezet és az előterjesztés.

(4) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság az eljárás ügyiratainak megismerését

a) a megvizsgálás lehetővé tételével,

b) erre irányuló külön indítvány vagy hozzájárulás esetén az ügyirat tartalmáról felvilágosítás adásával, tájékoztatás nyújtásával,

c) saját részre történő másolat vagy felvétel készítésének lehetővé tételével,

d) az ügyirat, valamint a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság által az ügyiratról készített kivonat vagy másolat kézbesítésével, illetve

e) jogszabályban meghatározott egyéb módon biztosítja.

(5) A megismerés joga nem érinti az eljárás zártan kezelt ügyirataira vonatkozó külön rendelkezéseket, valamint az adatok zártan kezelésének kötelezettségét.

(6) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a megismerés jogát, illetve a (4) bekezdésben felsorolt valamely megismerési módot az általa meghatározott ügyiratok tekintetében a nyomozás befejezéséig az eljárás érdekeire figyelemmel – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – korlátozhatja, amelyről határozatot hoz.

(6a) Ha több cselekmény miatt folyik az eljárás, és van olyan cselekmény, amely miatt gyanúsítás közlésére még nem került sor, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság ezen cselekményre vonatkozóan a gyanúsított és a védője tekintetében a megismerés jogát, illetve a (4) bekezdésben felsorolt valamely megismerési módot az ügyiratok megjelölése nélkül – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – korlátozhatja, amelyről határozatot hoz.

(6b) Ha az eljárás során jelentős mennyiségű iratot szereztek be, amelyek átvizsgálása még nem fejeződött be, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a megismerés jogát, illetve a (4) bekezdésben felsorolt valamely megismerési módot az általa meghatározott ügyiratok tekintetében az iratok átvizsgálásának befejezéséig, de legfeljebb az iratok beszerzését követő három hónapig – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – korlátozhatja, amelyről határozatot hoz.

(6c) Ha az ügyirat megismerésének valamely módja törvénytörő lenne vagy az az ügyirat jellegére tekintettel lehetetlen, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a (4) bekezdésben felsorolt valamely megismerési módot az általa meghatározott ügyiratok tekintetében korlátozhatja, amelyről határozatot hoz.

(6d) Ha a védett adat védelme érdekében szükséges, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a (4) bekezdésben felsorolt valamely megismerési módot az általa meghatározott ügyiratok tekintetében – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – korlátozhatja, amelyről határozatot hoz.

(7) A megismerés joga, illetve a megismerésnek a (4) bekezdés *d)* pontjában meghatározott módja nem korlátozható

a) az olyan eljárási cselekményről készült ügyirat vonatkozásában, amelyen az indítványozó jelen volt, vagy e törvény rendelkezései szerint jelen lehetett és

b) a szakvélemény vonatkozásában.

(8) A megismerés – indítványnak megfelelő – biztosítása ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(9) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – az indítvány előterjesztésétől számított tizenöt napon belül biztosítja az eljárás (2) bekezdés szerint meghatározott ügyiratait közül azoknak a megismerését, amelyek vonatkozásában a megismerést nem korlátozta.”

„352. § (1) A nyomozás során a 100. § rendelkezéseit folyamatosan és oly módon kell alkalmazni, hogy a gyanúsított és a védő az eljárás valamennyi ügyiratát a vádemelés előtt legalább egy hónappal, teljes terjedelmében megismerhesse, és indítványait, észrevételeit megtehesse.”

III.

[7] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.

[8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.

[9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései], a támadott bírói döntést, tartalmaz a bírói döntés alaptörvényellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.

[10] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése

önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását, jelen ügy befogadását azonban mindkét szempont alátámasztotta.

- [11] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés annak vizsgálata, hogy a konkrét ügyben az iratok teljes megismerésének hiánya sérti-e a tisztességes eljáráshoz való jogot. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet vethet fel a tisztességes eljáráshoz való joggal, a védelemhez való joggal, valamint a jogorvoslat-hoz való joggal összefüggésben az a körülmény, hogy az indítványozó terhelt számára az eljárás során nem biztosították az iratok teljes körű megismerésének a lehetőségét.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján külön befogadási eljárás lefolytatása nélkül érdemben bírálta el az ügyet.

IV.

- [13] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [14] 1. Az Alkotmánybíróság először az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemet vizsgálta meg. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bírósági eljárás során nem ismerhette meg teljeskörűen az eljárás iratait.
- [15] Az Alkotmánybíróság előjáróban utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog esetében minden esetben tartalmi vizsgálatot folytat, így elemzi a jogszabályi környezetet és a bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását és mindezek alapján von le következtetéseket az adott esetben megállapítható alapjogsérelemre {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [16] A büntető igazságszolgáltatás alkotmányos garanciarendszerét az Alaptörvény XXVIII. cikke rögzíti. A tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze. A tisztességes eljárás (*fair trial*) az Alkotmánybíróság ezen döntésében kimunkált alkotmányos mérce szerint „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ezért az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt részjogosítványokat, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]} Az Alkotmánybíróság jogköre nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3113/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányos mérce azt kívánja meg, hogy az eljárás összességében feleljen meg a tisztességes eljárás követelményeinek.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság a következőkben áttekintette a büntetőeljárás iratainak megismerésére vonatkozó szabályokat.
- [19] Az ügyiratok megismerésére vonatkozó szabályokat a Be. 100. §-a tartalmazza. A megismerés minden érintett esetében indítványhoz kötött, vagyis az eljáró hatóságok oldalán nincs kezdeményezési kötelezettség, a megfelelő joggyakorlással összefüggő tájékoztatásról azonban gondoskodni kell. A terhelt és védője számára a Be. 352. §-a alapján a megismerés lehetőségét kifejezetten biztosítani kell a nyomozás befejezését megelőző időben. A terhelt számára a megismerési jog gyakorlására a gyanúsított kihallgatást követően nyílik lehetőség.

Az ügyiratok megismerésének joga időben nem korlátozott, az akár az alapügy jogerős befejezését követően is gyakorolható. A megismerésre irányuló indítványban meg lehet jelölni a megismerés módját, ennek hiányában az eljáró szerv szabadon dönthet a megismerést biztosító módról. Ennek meghatározása során figyelembe kell venni az indítványt előterjesztő körülményeit, kapcsolattartási lehetőségeit.

- [20] A terhelt megismerheti a nyomozási iratokat, az annak mellékletét képező iratokat, valamint a bizonyítási eszközöket (ideértve a bűnjelként kezelt tárgyi bizonyítási eszközöket is). Nem tárgya a megismerésnek az ún. „házi iratok” (tervezetek, nyomozási tervek, kapcsolattartási iratok), valamint a zártan kezelt ügyiratok. A minősített adatokra és a leplezett eszközökre speciális szabályok vonatkoznak. Szintén speciális szabályok irányadók arra az esetre, ha a nyomozás több bűncselekményt érint, vagy ha a büntetőeljárás során jelentős mennyiségű irat beszerzésére került sor.
- [21] A megismerés joga a nyomozás befejezéséig korlátozható abban az esetben, ha az eljárás érdekeire figyelemmel az indokolt. A megismerés jogának korlátozása gyakorlatilag a megismerés lehetőségének a kizárását jelenti. A megismerés korlátozásáról határozatot kell hozni, amely ellen jogorvoslatnak, panasznak, a panasz elutasítása esetén pedig felülbírálati indítványnak előterjesztésének van helye. A megismerés joga a nyomozás befejezését követően nem korlátozható.
- [22] A megismerés jogának korlátozásától el kell különíteni a megismerés módjának korlátozását, amely meghatározott megismerési módok kizárását jelenti. A Be. szerint az iratok megismerése lehetséges a megvizsgálás lehetővé tételével, az ügyirat tartalmáról felvilágosítást adásával, tájékoztatás nyújtásával, saját részre történő másolat vagy felvétel készítésének lehetővé tételével, valamint az ügyirat, illetve a hatóságok által az ügyiratról készített kivonat vagy másolat kézbesítésével. A Be. rendelkezése szerint a megismerés módja jogszabályban meghatározott egyéb módon is történhet, például elektronikus hozzáférés biztosításával. A megismerés módja csupán részben korlátozható a nyomozás befejezéséig. A megismerés módjának korlátozása kivételesen a vádemelést követően is lehetséges. A megismerés módjának korlátozásáról határozatot kell hozni. Nem korlátozható azonban a megismerési indítványban választott másolatkészítési forma, ha az a szakvéleményre, vagy olyan eljárási cselekményre vonatkozik, amelyet az indítványt elterjesztő jelenlétében folytattak le. A terhelt és védője számára így vádemelés esetén biztosított az ügyiratok teljes körű, másolatban történő megismerésének, birtoklásának lehetősége is. A megismerés módjával kapcsolatban a másolathoz való jog akkor sem korlátozható, ha korábban más módon az ügyiratok megismerését már biztosították.
- [23] A szabályozás alapján megállapítható, hogy a legfontosabb a megismerésre jogosult és a teljesítésre kötelezett nyomozó hatóság, illetve ügyészség közötti együttműködés. Nem tekinthető a megismerési mód korlátozásának, ha a megismerés adott esetben az indítványban megjelölt módtól eltérően, de meghatározott módon teljesül.
- [24] Az Európai Parlament és a Tanács a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13/EU (2012. május 22.) irányelve (a továbbiakban: Irányelv) is hangsúlyozza, hogy az eljárás iratainak megismerését az eljárás tisztességének megóvásához és a védelemre való felkészülés érdekében biztosítani kell a terhelt, illetve védője számára [7. cikk (2) bekezdés]. Az Irányelv is elismeri a megismerési jog korlátozásának lehetőségét elsősorban azon az alapon, ha a betekintés egy másik személy életét vagy alapvető jogait súlyosan veszélyeztethetné, vagy ha a betekintés megtagadása valamely fontos közérdek megóvásához feltétlenül szükséges. A korlátozásról határozatot kell hozni, amely ellen biztosítani kell a bírósági jogorvoslatot. A korlátozás mértékének meghatározásakor figyelemmel kell lenni a büntetőeljárás különböző szakaszaira [(32) preambulum-bekezdés, 7. cikk (4) bekezdés]. Az Irányelv azt is kiemeli, hogy a betekintést kellő időben, de legkésőbb a vád tartalmának bírósághoz való, elbírálás céljából történő benyújtásakor biztosítani kell [7. cikk (3) bekezdés].
- [25] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az ügyirat-megismerés fő szabálya, az ügyiratokhoz történő folyamatos és teljes körű hozzáférés biztosítása, amelyhez képest kivételes szabály a megismerés korlátozása. A tisztességes eljáráshoz való jog biztosításához szükséges, hogy megfelelő időben az ügyiratok teljes köre megismerhetővé váljon. A Be. jelenlegi szabályai szerint az eljáró hatóság feladata, hogy a terheltet és védőjét arról tájékoztassák, hogy a nyomozás során már teljes körűen biztosították az ügyiratok megismerését.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggő indítványi elemmel kapcsolatban a következőket állapította meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a bíróságok többszöri kérése ellenére sem biztosították az indítványozó számára a nyomozati iratok teljes körű megismerését. Az ügyben releváns adatok és körülmények ismeretének korlátozása az indítványozó álláspontja szerint ellentétes a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező fegyveregyenlőség elvével.

- [27] 3.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a fegyverek egyenlőségének elve a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” {Lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [20]} A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte azt is, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [28] A védelmet megillető jogok magukban foglalják az ügy megismerését és az ügy előbbre vitelét szolgáló jogokat. Az ügy megismerését biztosító jogok közé tartozik a jog a hatósági határozatok, intézkedések megismerésére, az iratbetekintés, valamint a jelenléthez való jog. Az ügy előbbre vitelét szolgáló jogok közé tartozik az indítványok, észrevételek megtételéhez, a jogorvoslat benyújtásához, a kérdéshez, valamint a perbeszéd megtartásához fűződő jog {15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [96]}.
- [29] 3.2. A nyomozás eredményének a terhelt, illetve a védelem általi megismerése a tisztességes eljárás követelményének, illetve a védekezéshez való jognak az egyik sarokpontja. Az Alkotmánybíróság a hatékony és megfelelő felkészülést biztosító védelemhez/védekezéshez való jog részeként és a fegyveregyenlőség garanciájaként kezeli az iratbetekintéshez való jogot. Az Alkotmánybíróság úgy értelmezte az iratbetekintést, hogy az a pusztán megismerésen túl az irat „birtoklását” is magában kell hogy foglalja {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 17/2005. (IV. 28.) AB határozat, ABH 2005, 175, 190; 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [60]–[61]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok teljes megismerése és – megfelelő biztosítékok között – birtoklása is a *fair trial* követelményéből fakadóan a „mindenképpen biztosítandó” jogok közé sorolható {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 96; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118; megerősítette: 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]–[108]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [30] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratok alapján megállapította, hogy a terhelt a nyomozás lezárását követően a büntetőeljárás folyamán nem ismerhette meg teljes terjedelmében az eljárás iratait. A 2021. február 3-án, az előkészítő ülést követően megtartott első tárgyalási napon az indítványozó többször is kérte a nyomozati iratokat. A tárgyaláson több tanú kihallgatására sor került, melynek során a tanúk fenntartották a nyomozás során tett tanúvallomásukat. A bíró ismertette a nyomozati iratok részét képező tanúvallomások bizonyos részeit. Ezekkel a vallomásokkal kapcsolatosan az indítványozó II. rendű terhelt jelezte, hogy a nyomozati vallomásokat nem ismerte, és kérte, hogy megismerhesse azokat. A 2021. április 21-én megtartott tárgyaláson az indítványozó védője védőbeszédében utalt arra, hogy védelem továbbra sem kapta meg az eljárás iratait. A fellebbezési eljárás során a 2022. február 3-án tartott tárgyalási napon tartott perbeszédében maga az ügyész is elismerte, hogy az indítványozó II. rendű terhelt nem kapta meg az eljárási iratokat. Az ügyész álláspontja szerint azonban a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét gyakorló ügyészhez kellett volna fordulni, mert a fogvatartott büntetőeljárási jogainak gyakorlására vonatkozó jogát a büntetés-végrehajtási intézetben sértették meg, mivel a bíróság elküldte az iratokat, de azokat a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott indítványozó nem kapta meg. Az indítványozó védője perbeszédében fenntartotta az eljárás hatályon kívül helyezésére irányuló indítványát, és részletesen kifejtette, hogy az indítványozó többszöri kérése ellenére sem kapta meg teljes terjedelmében az eljárás iratait. Az arra vonatkozó bizonyítási indítványát, hogy megkeressék a büntetés-végrehajtási intézetet annak igazolása érdekében, hogy átadta-e a bíróság által megküldött iratokat az indítványozó II. rendű terheltnek, a másodfokú bíróság elutasította. Felszólalásában

az indítványozó is hangsúlyozta, hogy az iratok ismeretének hiányában nem tudott védekezni. A másodfokú bíróság elnöke jelezte, hogy a nyomozati iratok között fellelhető CD-t megküldi az indítványozónak. A 2022. március 10-én tartott következő tárgyalási napon az indítványozó továbbra is hivatkozott arra, hogy nem volt lehetősége az iratok tanulmányozására.

- [31] Az Alkotmánybíróság jelen ügy valamennyi körülményét figyelembe véve megállapította, hogy az iratokhoz való hozzáférés tilalma a védelemhez való jognak olyan részjogosítványát sérti, amely már önmagában is negatívan hat ki az eljárás tisztességes voltára. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt a körülményt is, hogy a másodfokú bíróság az iratok egy részét tartalmazó CD-t az indítványozó rendelkezésére bocsátotta. Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja annak figyelembe vételét, hogy a másodfokú eljárás adott esetben korrigálhatja az elsőfokú eljárás hibáit, tévedéseit, azonban ez nem minden hiba esetén tehető meg. A konkrét esetben a büntetőeljárás jogok gyakorlása, a kapcsolódó eljárási jogosultságok, az iratok teljes ismeretében történő indítványtételi, észrevételezési jogok nem pótolhatók a másodfokú eljárásban.
- [32] Jelen esetben a nyomozati iratok teljes körű megismerhetőségének hiánya korlátozhatja a hatékony védelemre való felkészülést. Ezáltal viszont – mivel az iratok megismerhetőségének hiánya másképpen nem kompenzálható – közvetlenül sérül a fegyverek egyenlőségének követelménye, és így a tisztességes eljárás elve.
- [33] 4. Mindezekre tekintettel jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítélet tábla 4.Bf.159/2021/39. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért azt megsemmisíti.
- [34] 5. Az indítványozó a támadott bírósági döntésnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdéseivel fennálló ellentétét is állította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott bírói ítéletet a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelme alapján alaptörvény-ellenesnek találta és megsemmisítette, ezért – irányadó gyakorlatának megfelelően – már nem vizsgálta a támadott bírósági ítélet fent megjelölt alaptörvényi rendelkezéseivel fennálló panaszos által állított alaptörvény-ellenességét.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1463/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3361/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.164/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában, illetőleg hiánypótlásra történt felhívását követően annak kiegészítésében a Kúria Pfv.III.20.164/2022/6. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.182/2021/10. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék 21.P.20.409/2020/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – (elsősorban) a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és (másodlagosan) az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzményét jelentő bírósági eljárás az indítványozó keresete alapján indult, melyben az indítványozó vagyoni kártérítés és kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az I. és II. rendű alperest. Ezen felül annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes megsértette az emberi méltóságát, ezért nem vagyoni kártérítés és kamata megfizetésére kérte az I. rendű alperes kötelezését. Perköltségigénye is volt.
- [4] A Miskolci Törvényszék 21.P.20.409/2020/31. számú ítéletével a keresetet elutasította. A felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.182/2021/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyta helyben, hogy az állam által viselt illeték összegét magasabb összegben állapította meg, valamint kötelezte az indítványozót az I-II. rendű alperesek részére személyenként 5 000 forint másodfokú perköltség megfizetésére. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen a keresetnek való helytadást, másodlagosan az első- és másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezését és az első- és másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria Pfv.III.20.164/2022/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria Pfv.III.20.164/2022/6. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.182/2021/10. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék 21.P.20.409/2020/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírósági határozatok az Alaptörvény I. cikk (1)–(2) bekezdését, II. cikkét, XV. cikk (1)–(2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint az Alkotmány 8. § (1) bekezdését, és 54. § (1) bekezdését sértik. Az indítványozó sérelmesnek tartotta, hogy a másodfokú bíróság ítéletének meghozatalában olyan bíró volt a tanács elnöke, aki egy általa 2006-ban kezdeményezett bírósági eljárás során (mely állítása szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárással összefügg) a másodfokú ítélet meghozatalában részt vett előadó bíróként. Az indítványozó ezzel összefüggésben a polgári peres eljárás szabályainak megsértésére hivatkozott, ami szerinte az Alaptörvény felsorolt rendelkezéseinek sérelméhez vezetett. Előadása szerint az eljárás során kérte a Debreceni Ítéltábla, illetve egy bírója kizárását, mert elfoglultnak tartotta, azonban az Ítéltábla kizárását a Kúria Pkk.III.24.864/2021/2. számú végzésben megtagadta, míg a bíró kizárása iránti kérelem – szerinte – nem került elbírálásra. Ugyancsak kérte a Miskolci Törvényszék kizárását is, ezt a Debreceni Ítéltábla a Pkf.IV.20.849/2016/2. számú végzésben megtagadta. Véleménye szerint a fentiek a polgári peres eljárás kizárási szabályait sértik. Kifogásolta továbbá azt is, hogy az első- és másodfokú bíróság

ítéletében megállapított tényállás nem tartalmazza, milyen iratok alapján került sor a határozatok meghozatalára, valamint szerinte a nem folytatták le a per eldöntéséhez szükséges bizonyítást sem.

- [6] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírósági határozatok tisztességes bírósági eljárást sértő volta tekintetében felsorakoztatott érvei két csoportba oszthatók: egyrészt a bíró, illetve bíróság kizárásával kapcsolatos törvényi szabályok sérelmével, másrészt az első- és másodfokú bíróság ítéleteinek alapjául szolgáló iratok megjelölésének, valamint a bizonyításnak a hiányával kapcsolatos érvek. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [9] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az indítványozó az Alaptörvény, valamint a hatályon kívül helyezett Alkotmány több rendelkezését is felsorolta, mint amit a támadott bírósági döntések szerinte sértenek, így az I. cikk (1)–(2) bekezdését, a II. cikkét, a XV. cikk (1)–(2) bekezdését, a XXVIII. cikk (7) bekezdését, valamint az Alkotmány 8. § (1) bekezdését, és 54. § (1) bekezdését, azonban a számszerű megjelölésükön túl indokolást nem adott elő ezekre vonatkozóan, így ezek tekintetében az alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem fenti követelményeinek, így érdemben nem vizsgálható.
- [10] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárás követelményének sérelmével összefüggésben előadottak kapcsán a következőket állapította meg. Az indítványozó – hasonlóan a fentebb felsorolt alaptörvényi rendelkezésekhez – ugyan megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, és előadta a bírósági határozatokkal kapcsolatos sérelmeit, ugyanakkor az indítvány és az indítvány-kiegészítés sem tartalmazott a támadott bírósági ítéletek és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást. Az alkotmányjogi panaszban a polgári peres eljárás egyes szabályainak megsértését sorakoztatta fel az indítványozó, érvelése az alkotmányjogi összefüggések bemutatását nélkülözi. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a következőkre mutat rá. Az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében az alkotmányjogi panaszában foglaltakkal azonos érveket (aggályokat) adott elő, melyekre a Kúria kimerítő választ adott. Így többek között ítélete indokolásának [48]–[51] bekezdéseiben részletes választ adott az indítványozó eljáró bíró, illetőleg bíróságok kizárására vonatkozó kifogásaira, míg az ítélet indokolásának további részeiben kitért arra is, hogy a másodfokú bíróság ítéletében részletesen kifejtette: a kereset elbírálása pusztán jogkérdés volt, ezáltal nem igényelt bizonyítást, még az érintett iratok megtekintését sem. Mivel az eljáró bíróságoknak jogkérdésben kellett határozniuk, így nem kellett az indítványozó részére tájékoztatást nyújtaniuk sem a bizonyításra szoruló tényekről, sem a bizonyítási eszközökről.
- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként

megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3435/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [25]}.

- [12] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/322/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3362/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatáról szóló 24/2016. (XII. 9.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 20/2019. (X. 10.) önkormányzati rendelete hatályba nem lépéséről szóló 23/2019. (XI. 6.) önkormányzati rendelete alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 101.K.700.066/2023. számú eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a Göd Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatáról szóló 24/2016. (XII. 9.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 20/2019. (X. 10.) önkormányzati rendelete hatályba nem lépéséről szóló 23/2019. (XI. 6.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör2.) alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és mondja ki az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben való alkalmazhatóságának kizártságát, tekintettel arra, hogy az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és 32. cikk (3) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alapügyben megállapított tényállás szerint a felperes adásvételi előszerződést kötött gödi ingatlanokra, amelyekre a felperes javára jelzálogjogot jegyeztek be az ingatlannyilvántartásba. Az ingatlanok tulajdonosai meghatalmazást adtak a felperesnek, hogy településrendezési szerződést kössön Göd Város Önkormányzatával (a továbbiakban: Önkormányzat) az ingatlanokat magába foglaló területre vonatkozó településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat módosítása érdekében. A felperes és az Önkormányzat 2019. szeptember 9. napján településrendezési szerződést kötöttek.
- [3] Az állami főépítési hatáskörben eljáró Pest Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: állami főépítész) a tervezett módosításhoz – számos kritika megfogalmazásával – 2019. október 1. napján PE/AF/00003-8/2019. számon adott záró szakmai véleményt. Az Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) 2019. október 9. napján fogadta el a helyi építési szabályzatról szóló 24/2016. (XII. 9.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 20/2019. (X. 10.) önkormányzati rendeletet (a továbbiakban: Ör1.). Az Ör1. 50. §-a szerint, a rendelet a kihirdetésének napját követő 30. napon lép hatályba. Az Ör1. a 24/2016. (XII. 9.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: HÉSZ) több rendelkezését is módosította, így többek között a perben érintett területen a korábbinál kisebb mértékben határozta meg a kialakítható új telkek legkisebb területét.
- [4] Az állami főépítész a 2019. október 15. napján kelt, PE/AF/00003-9/2019. számú iratával a záró szakmai véleményét visszavonta arra hivatkozással, hogy az Ör1. a benyújtott formában – jogszabályon alapuló ellentmondások miatt – jogszerűen nem fogadható el. Az önkormányzat – a közte és a felperes között létrejött településrendezési szerződésre hivatkozással – 2019. október 22-én a fentiekről tájékoztatta a felperest, majd a polgármester 2019. október 30. napján az Ör1. hatályba nem lépéséről szóló előterjesztést nyújtott be a Képviselő-testület ülésére, amit a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) nem tárgyalta meg. A képviselő-testület a 2019. november 5-én tartott rendkívüli ülésén elfogadta az indítvánnyal érintett – 2019. november 9. napján hatályba lépett és 2019. november 10. napján hatályát veszített – Ör2.-t.
- [5] A felperes 2020. október 7. napján az érintett területen fekvő ingatlanok vonatkozásában telekcsoport újraosztás engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő. Az Önkormányzat jegyzője a 11/353-2/2020. számú előzetes szakhatósági állásfoglalásában a kérelmezett telekalakításhoz nem járult hozzá, mert a kialakítandó telkek

egyike sem felel meg az övezeti előírásnak. A szakhatósági állásfoglalásra tekintettel a Pest Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a felperes kérelmét a 2020. december 15-én kelt, 830048/3/2020. számú határozatával elutasította.

- [6] A felperes keresetet terjesztett elő az alperes határozatának felülvizsgálata iránt, melyben a támadott határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Kifejtette, hogy az alperes határozata olyan előzetes szakhatósági állásfoglaláson alapszik, amely a jogszabályba ütköző Ör2. rendelkezésén alapul. A felperes a Kúria Önkormányzati Tanácsának megkeresését is indítványozta az Ör2. más jogszabályba ütközésének vizsgálata végett.
- [7] Az indítványozó a 101.K.700.511/2021/28. számú végzésével kezdeményezte a más jogszabályba ütközésére irányuló normakontrollt, de a Kúria a Köf.5.007/2022/6. számú határozatával az Ör2. más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló bírói indítványt elutasította. Indokolásában rámutatott arra, hogy a bíróságnak az Ör2. más jogszabályba ütközését állító indítványában nem volt elegendő idéznie a felperesnek az Ör2. törvényellenességét alátámasztó érveit, abban a saját belső meggyőződésének kellett volna tükröződnie. Rámutatott arra is, hogy a bíróságnak azt is szükséges lett volna indokolnia, hogy az Ör2.-t milyen okból tartotta az ügyben alkalmazandó jogszabálynak.
- [8] Az indítványozó ezt követően 101.K.701.669/2022/4. számú végzésével ismételten indítványozta a Kúria előtt az Ör2. felülvizsgálatát, de ezt a Kúria Köf.5.020/2022/2. számú végzésével, annak elkésettsége okán visszautasította, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 39. § (1) bekezdése alapján.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó álláspontja szerint az „Ör2. egésze alaptörvény-ellenes más jogszabályba ütközés okán”. Hangsúlyozta azt is, hogy Ör2.-t érintően kizárólag alaptörvény-ellenességre hivatkozik, azt is megemlíttette ugyanakkor, hogy a bíróság hiába indítványozta az Ör2. más jogszabállyal való összeütközésének vizsgálatát, annak érdemi lehetőségétől a Kúria elzárta a bíróságot.
- [10] Álláspontja értelmében, habár az Ör2. az ügy kiindulási pontját képező telekalakítás iránti kérelem elbírálása-kor már valóban nem volt hatályban, azonban annak elbírálását érintően mégis kiemelt jelentőséggel bírt, ugyanis az Ör2. elfogadására tekintettel nem lépett hatályba az Ör1., amelynek eredményeként a kialakítható új legkisebb telkek körébe az érintett ingatlanok már nem tartozhattak bele. Amennyiben az Ör1. lépett volna hatályba, az így módosult HÉSZ alapján a felperes telekalakítás iránti kérelme tekintetében eltérő döntés született volna. Ebből következően az indítványozó szerint az Ör2. mind az alperesi döntés esszenciáját képező szakhatósági állásfoglalás, mind az alperesi döntés meghozatalában bár közvetett, de kiemelt szereppel bírt. Szerinte a jogszabály alkalmazandóságának nem szükséges közvetlen módon megvalósulnia, tehát a közvetett alkalmazandóság is elégséges annak más jogszabályba való ütközésének indítványozásához.
- [11] Az alaptörvény-ellenesség tartalmi indokolása körében az indítványozó előadta, hogy álláspontja szerint az Ör2. meghozatalának folyamata során több releváns jogszabály megsértésével mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében definiált jogállamisági klauzula elválaszthatatlan részét képező jogbiztonság követelményének, mind pedig 32. cikk (3) bekezdésének sérelme is megállapítható. Arra hivatkozott, hogy kirívóan súlyos jogszabálysértés történt, amikor állami főépítész visszavonta a korábbi véleményét, hiszen legfeljebb arra lett volna jogosult, hogy jogszabályi ütközés esetén törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezzen. Az indítványozó álláspontja szerint már önmagában ez a körülmény is megalapozza az Ör2. magasabb szintű jogszabályba való ütközését, ami által megvalósult szerinte az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdésének sérelme. Mindezekon felül azt is hangsúlyozta az indítványozó, hogy az Ör2. további eljárási szabályok megsértésével került meghozatalra: az Ör2. tartalmát nem tárgyalta meg a Bizottság, mivel számára azt meg sem küldték. Az indítványozó szerint azonban a Bizottság az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 33/2014. (XII. 1.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: SZMSZ) alapján köteles lett volna javaslatot tenni a HÉSZ-t érintő módosítás, így az Ör2. vonatkozásában. Ennek következtében az indítványozó szerint az Ör2. az SZMSZ 2. melléklet „Városfejlesztési Bizottság feladat- és hatáskörei” címe 1. b) pontjának, illetve az ennek szabályozási kereteit megteremtő Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.v.) 53. § (1) bekezdés g) pontjának és 59. § (2) bekezdésének megsértésével került megalkotásra. Az SZMSZ-ben foglalt kötelezettség elmaradása az indítványozó meglátása szerint olyan súlyú garanciális jogalkotási szabálysértésnek számít, amely az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének tartalmába tartozó jogbiztonság követelményének sérelmét eredményezte, ezzel az Ör2. közjogilag érvénytelennek minősült.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.
- [13] 2.1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [14] 2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek [vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]] nem tesz eleget.
- [15] 2.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az eljáró bíró csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ennélfogva alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye [3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5], legutóbb: 3134/2023. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [15]]. Ennek alapja, hogy az „alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában. Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírói kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa.” [3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbb: 3379/2022. (X. 12.) AB határozat, Indokolás [22]]
- [16] A konkrét ügyben – a fent rögzítettek szerint – maga az indítványozó sem állította egyértelműen azt, hogy az Ör2.-t közvetlenül alkalmaznia kellene, inkább csak arra igyekezett utalni, hogy az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés feltételeinek teljesítéséhez a támadott jogszabályi rendelkezés „közvetett alkalmazandósága” is elegendő. Ugyanakkor jelen esetben az Alkotmánybíróság számára már az indítványból is nyilvánvalóan megállapítható volt, hogy az Ör2. egy olyan módosító rendelet volt, ami eleve csak egyetlen érdemi rendelkezést tartalmazott, nevezetesen azt, hogy az Ör1. nem lép hatályba. Ennélfogva az is nyilvánvaló, hogy az Ör1. rendelkezései (melyek hatályba lépése a felperesnek érdeke lett volna) soha nem voltak hatályban, azaz jogkövetkezményt soha nem váltottak ki. Jelen esetben tehát nem arról van szó, hogy egy korábban hatályos rendelkezés megváltozott volna (ami akár tartalmi, akár formai okból adott esetben akár vizsgálható lenne az alaptörvény-ellenesség szempontjából), hanem arról, hogy az Ör2. miatt a HÉSZ szabályozása végül nem módosult. Az indítványozó előtt folyamatban lévő ügyben tehát a HÉSZ mindvégig ugyanazzal a szöveggel volt hatályban, az indítványozónak kétséget kizáróan az abban foglalt hatályos szabályokat kellett alkalmaznia, és egyben az Ör2.-t pedig egyértelműen nem kellett (mert fogalmilag nem lehetett) alkalmaznia.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt, tekintettel arra, hogy az nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételeknek, az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1112/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3363/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.633.158/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.633.194/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.208/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.633.193/2022/5. számú végzése, 49.Pkf.634.036/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.049/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.229/2022/3. számú végzése, valamint 49.Pkf.634.258/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 2. § (2) bekezdés *b*) pontja, valamint 22/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján (dr. Galambos Károly ügyvéd) több alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, amelyekben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 2. § (2) bekezdés *b*) pontjának, valamint 22/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Abtv. 27. §-a alapján pedig a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.633.158/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.633.194/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.208/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.633.193/2022/5. számú végzése, 49.Pkf.634.036/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.049/2022/3. számú végzése, 49.Pkf.634.229/2022/3. számú végzése, valamint 49.Pkf.634.258/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, I. cikk (1), (3) és (4) bekezdése; II. cikke; IV. cikk (1), (2), (5) bekezdései; XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdései, XVI. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, valamint Q) cikk (3) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló ügyek tárgya a különélő szülővel való kapcsolattartás pótlása, valamint kapcsolattartás végrehajtása volt. Ezen tárgykörben született elsőfokú bírósági döntések ellen az indítványozó és kiskorú gyermeke egyaránt fellebbezést nyújtott be. A fellebbezés alapján eljáró bíróság a gyermek mint az eljárásban érdekelt fellebbezését minden esetben végzéssel visszautasította. A fellebbezés visszautasítására vonatkozó döntések indokolásában az eljáró bíróság egységesen megállapította, hogy a kiskorú – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdése alapján – a kapcsolattartás jogosultja, ám ez önmagában nem alapozza meg az eljárásban félként történő elismerését. Sem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.), sem az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.), sem pedig a gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szabályai alapján a kiskorú számára ügyféli jogállás és fellebbezési jogosultság az érdekét érintő perben nem állapítható meg.
- [3] Az ügyben eljáró bíróság egyebekben az elmaradt kapcsolattartás pótlását elrendelte mindegyik döntésében, ezen túl az indítványozó anyára nézve pénzbüntetést szabott ki amiatt, mert arra a meggyőződésre jutott, hogy az indítványozó édesanya szándékosan szembe szegült a gyermek és az édesapa közötti kapcsolattartás végrehajtásával.
- [4] 2. Az indítványozó anya – a nemperes eljárások kérelmezettje a maga nevében, valamint a kiskorú képviselőjében – ezt követően nyújtotta be az alkotmányjogi panasz indítványokat, amelyekben a kiskorú indítványozó fellebbezési jogosultságának a kapcsolattartás végrehajtására iránti polgári nemperes eljárásban történő kizárását vélte alaptörvény-ellenesnek. Az indítványok szerint azok a bírói döntések, amelyek a kiskorútól

- a kapcsolattartásra kötelező bírósági döntés elleni fellebbezés jogát megvonják, sértik a kiskorú gyermek emberi méltóságát (Alaptörvény II. cikke), a törvény előtti egyenlőség jogát [Alaptörvény XV. cikk (1) és (5) bekezdései], valamint a tisztességes eljáráshoz, a hatékony és érdemi jogorvoslathoz való jogát [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése]. Utóbbival összefüggésben állítja az indítványozó anya, hogy a jogorvoslathoz való jogot nemzetközi egyezmények is garantálják, amelyeket a bíróságok figyelmen kívül hagytak, így az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdése sérelmét is okozták. Álláspontja szerint továbbá a bírósági döntések nem biztosították a kiskorú alapvető, így különösen eljárásbeli jogait, ezért sérült az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése. Megítélése szerint továbbá a kiskorú – az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében deklarált – szabadsághoz és biztonsághoz való joga is sérült, hiszen „nem lehetett beleszólása” az édesapjával való kapcsolattartás végrehajtásába, vagyis nem fejtette ki az ügyben a véleményét. A fentiekben túl az indítványozó anya minden esetben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés sérelmére hivatkozva kifogásolta, hogy a bíróság rá nézve eljárási költség megfizetését tette kötelezővé. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben kifogásolta továbbá, hogy az elmaradt kapcsolattartások miatt kiszabott pénzbírság olyan „intézkedés, amely nem szolgálja a gyermek megfelelő testi, szellemi, és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelmét, mert igazságtalan”.
- [5] Összességében az indítványokban foglalt érvelés szerint a kapcsolattartás végrehajtása céljából folyó nemperes eljárásban a kiskorút mint az eljárásban (és a kapcsolattartásban) érdekeltet megillette volna a fellebbezési jogosultság, így az őt ebből kizáró bírói döntésekben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenes. Ezen kívül az indítványozó édesanyja magára nézve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állítja indítványaiban azért, mert a bíróság ré nézve *contra legem*, vagyis jogellenesen állapította meg az eljárási költségek viselésének kötelezettségét. Végül az indítványozó édesanyja a bíróság által alkalmazott szankció (pénzbírság) kiszabásának alaptörvény-ellenességét is állította.
- [6] 3. Az előző pontban bemutatottak alapján a bírói döntések megsemmisítésén túl az indítványozó anya két esetben kérte az Alkotmánybíróságtól a Bpnt. 2. § (2) bekezdés *b)* pontja, valamint 22/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is. E körben mindösszesen arra hivatkozott, hogy az indítványozó kiskorú gyermek eljárásban való részvételét e jogszabályi rendelkezések zárják ki.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság – az ügyek indítványozóinak és tárgyának azonosságára tekintettel – együttes vizsgálat céljából az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján elrendelte az ügyek egyesítését, és az alkotmányjogi panaszok befogadásáról együttesen, az alábbiak szerint döntött.
- [8] 5. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [9] 5.1. Az indítványozók az alkotmányjogi panasz indítványokat az Abtv.-ben meghatározott határidőn belül nyújtották be. A kiskorú indítványozó fellebbezését visszautasító másodfokú döntések alkotmányjogi panasszal támadhatóak {3440/2022. (X. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [7]}.
- [10] Az alkotmányjogi panasz indítványt az alapügy kérelmezettje (édesanyja), úgyis mint a kiskorú gyermek törvényes képviselője nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben 3508/2021. (XI. 30.) AB végzésében a következőkre mutatott rá: „[a]z alkotmányjogi panasz jognyilatkozatnak minősül, mely az alkotmánybírósági eljárás megindítására és lefolytatására, az Alkotmánybíróság döntésében foglalt joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat” {3026/2019. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ennek alapján az Alkotmánybíróságnak meg kellett vizsgálnia, hogy az indítványozó jogosult-e a gyermeke nevében és képviselőjében fellépni a gyermek alapvető jogainak védelmében {lásd például: 3093/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az indítványozó édesanyja a bírósági iratok szerint (lásd a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. június 17-én kelt, 26.P.101.326/2016/31. számú ítéletét) szülői felügyeleti jogot gyakorol gyermeke tekintetében, így jogosult arra, hogy a gyermek képviselőjében a gyermek alapjogi igényét érvényesítve alkotmányjogi panaszt nyújtson be a Ptk. 2:14. § (1) bekezdése és 4:161. § (1) bekezdése szerint.
- [11] 5.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványok e feltételnek – az alábbiak miatt – csak részben tesznek eleget. Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, I. cikk (1), (3) és (4) bekezdése, XV. cikk (5) bekezdése, valamint Q) cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ugyanis nem minősül

- az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {az Alaptörvény I. cikkére vonatkozóan lásd: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]; az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésére vonatkozóan lásd: 1/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [21]; az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésére nézve lásd: 3286/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; a Nemzeti Hitvallásra vonatkozóan lásd: 3016/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [12] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, I. cikk (1), (3) és (4) bekezdése, XV. cikk (5) bekezdése, valamint Q) cikk (3) bekezdése vonatkozásában fentiek miatt nincs lehetőség érdemi vizsgálat lefolytatására, mivel az indítványok nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételnek.
- [13] 5.3. Az indítványok a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesítik: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a]; b) az eljárás megindításának indokait (a kiskorú indítványozó fellebbezésének bírói visszautasítása alaptörvény-sértő); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk, IV. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1), (7) bekezdése]; e) az Alaptörvény II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdései, XVI. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése kivételével indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú bíróság végzéseinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XVI. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését az indítványok felsorolták, ám annak sérelmére vonatkozó kifejezett indokolást nem tartalmaztak. Az indítványok továbbá állították a Bpnt. 2. § (2) bekezdés b) pontja, valamint 22/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét, de arra vonatkozó indokolást nem terjesztettek elő, hogy a jogszabály támadott rendelkezései miatt és mennyiben sértik az Alaptörvény indítványban nevesített rendelkezéseit, az indítványozók az alaptörvény-ellenességet csupán állították, de nem támasztották alá azt alkotmányossági érvekkel.
- [15] Indokolás hiányában a kérelmek nem felelnek meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, és azok elbírálására így nincs lehetőség [lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; legutóbb például: 3446/2021. (X. 25.) AB végzés Indokolás [6]].
- [16] Az indítvány az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése sérelmét összefüggésben vetette fel az édesanyára kiszabott pénzbüntetés alaptörvény-ellenességét, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben pedig a költségek viselésének bírói megállapítását kifogásolta. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó anya alkotmányjogi panaszában nem szolgált alkotmányjogilag értékelhető indokokkal, érvekkel a panasz tárgyának alkotmányossági szempontú vizsgálatához. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [17] Mindazonáltal a költségben való marasztással és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal irányadó gyakorlatára, amely szerint „az alkotmányos és a polgári tulajdonvédelem két önálló megközelítést jelent, az alkotmányos tulajdonvédelem nem azonosítható az absztrakt polgári jogi védelemmel. Ezért nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá az az eset, ha az indítványozó bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett és ezzel összefüggésben vagyontesztést szenvedett el”. {Lásd: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]–[43]; 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, az Indokolás [28]; 3323/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [27]}
- [18] Összefoglalva: a fentiek szerint az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint benyújtott, a Bpnt. 2. § (2) bekezdés b) pontja, valamint 22/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint megsemmisítésére, továbbá az Abtv. 27. §-a szerint benyújtott, az Alaptörvény II. cikk, IV. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító panaszai nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményeit, ezért azokat az Alkotmánybíróság visszautasította.

- [19] 5.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerinti „alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést” illetően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A testület azonos indítványozó panaszra alapján eljárva az Abh.-ban már vizsgálta, hogy „a kapcsolattartás végrehajtására irányuló nemperes eljárás mikénti eldöntésében szükségképpen érdekelt kiskorú gyermek rendelkezhet-e a bírói döntést alakító, befolyásoló jogorvoslathoz való joggal” (Abh., Indokolás [11]).
- [21] Az Alkotmánybíróság a törvényi szabályok ismeretében, tekintettel a kiskorú gyermek alapjogi pozíciójára, a jogorvoslathoz való jog tartalmával összefüggésben az Abh.-ban a következőket állapította meg: „a kiskorú gyermek Alaptörvényben elismert alapjogi jogképessége ellenére sem lehet minden alapjog evidens jogosultja. Bizonyos alapjogok csak akkor illethetik meg a gyermeket, ha a jog gyakorlásához szükséges döntési felelősség elvállalására életkoránál, egyéb körülményeinél fogva képes. Ennek hiányában a gyermeket védelem illeti úgy szülei mint az állam részéről (úgy szüleivel szemben mint az állammal szemben). Mindez eseti döntés tárgyát kell képezze úgy a jogalkotás mint a jogalkalmazás szintjén. A perbeli cselekvőképességet el nem ismerő – és a fellebbezést visszautasító – bírói döntések ezen tartalmi megállapításokat tükrözik. Azt az alaptörvényi célt juttatták kifejezésre, amely szerint a gyermeket védelmezni kell attól, hogy a szülei közötti jogvitában állásfoglalásra kényszerüljön. Mindez értelemszerűen nem zárja el a bíróságot attól, hogy a bizonyítási eljárás részeként beszerezze és értékelje a gyermek véleményét meghatározott kérdéskörben. A konkrét bírósági eljárásban a gyermek meghallgatásával kapcsolatos döntés azonban nem alkotmányossági kérdés” (Indokolás [47]–[48]).
- [22] Jelen alkotmányjogi panaszok az Abh.-ban foglaltakhoz képest nem vetnek fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést a kiskorú indítványozó jogorvoslathoz való jogával összefüggésben, amely a panaszok befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti „bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [24] Az Abh.-ban foglaltak szerint a kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárás célja a gyermek érdekében áll (Indokolás [50]). A családi kapcsolat fenntartásának igényével a gyermek alapjogait juttatja érvényre, amikor a bíróság a kérelem tárgyában helyt adó döntést hoz. Hiányzik tehát a döntés kapcsán az a „jogsérelem” avagy „jogos érdeksérelem”, amely – az alapjogi jogalanyiséggel összefüggésben tett megállapítások mellett – a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog gyakorlását a gyermek esetében indokolná.
- [25] Ezt a megfontolást tartalmazza anyagi jogi és perjogi oldalról a bíróságok azon megállapítása, amely szerint a kapcsolattartás végrehajtására vonatkozó döntés a gyermekre nézve kötelezést és így marasztalást nem tartalmazhat.
- [26] Az indítványozók ügyeiben eljáró bíróságok tehát kitértek a kiskorú jogorvoslathoz való jogának a tárgybeli eljárás jellegéhez mérten történő értékelésére, amely jogértelmezésről az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy az nem ütközik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, és nem sérti a jogorvoslathoz való jogot sem.
- [27] A kiskorú gyermek alapjogi jogalanyiséga ugyanis az Abh.-ban foglaltak szerint feltétlen, de az ennek ellenére sem jelenti számára bármely alapjog gyakorolhatóságát. „A kapcsolattartás végrehajtására irányuló nemperes eljárásban a kiskorú gyermek nem alanya az Alaptörvényben elismert jogorvoslathoz való jognak [XXVIII. cikk (1) bekezdése], ezért a bíróságok döntése nem korlátozhatta ezen alapjogát. Az ügyben eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettségüknek eleget téve, alapjogi oldalról is megfelelően jártak el a jogértelmezésük során.” (Abh., Indokolás [51])
- [28] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

[29] 6. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába, 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2720/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3364/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.354/2022/2. számú végzése, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 21/A. §-a, 37/A. §-a, 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.354/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Miskolci Törvényszék 102.K.701.425/2020/37. számú ítéletére és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01947-35/2020. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [3] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 21/A. §-a, 37/A. §-a és 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és *pro futuro* hatályú megsemmisítését kérték.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település külterületén található, szántó művelési ágú, bányatelek megjelölésű ingatlan az indítványozók 1/2-1/2 arányú tulajdonában állt. Egy gazdasági társaság (az alapügy II. rendű alperese) kérelmére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01947-35/2020. számú határozatával az indítványozók tulajdonában álló ingatlan egészét a Magyar Állam javára bányászat jogcímén kisajátította, azzal, hogy a kisajátítást kérő gazdasági társaságot a bányászati jogosultság időtartama alatt megilletik az ingatlan birtoklására és ingyenes használatára vonatkozó jogok, azonban a kisajátítási cél szerinti használatot korlátlan ideig biztosítania kell.
- [5] Az indítványozók a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben egyaránt vitatták a kisajátítás jogalapját és a megállapított kártalanítás összegét. A Miskolci Törvényszék 2020. november 19. napján kihirdetett 102.K.701.425/2020/8. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll, mely közbenső ítéletet a Kúria 2021. május 18. napján kelt Kfv.IV.37.210/2021/8. számú közbenső ítéletével hatályában fenntartotta. Az indítványozók Kúria közbenső ítélete ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság 3288/2022. (VI. 10.) AB végzésével visszautasította.
- [6] 1.2. Az indítványozók a folytatódó eljárásban a kereseti kérelmüket több alkalommal is pontosították, és meghatározott jogcímenek egyebek között többletkártalanításra, az ingatlan földhasználójának járó kártalanításra, és értéknövelő beruházások megtérülésének elmaradása miatti kártalanításra is igényt tartottak. Az indítványozók ezen követelésüket a Kstv. 9. § (3) bekezdés *b*) pontjára alapították, egyéb jogcímet nem jelöltek meg.
- [7] Az indítványozók a perben vitatták a kártalanítás összegszerűségének megállapítása alapjául szolgáló igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat, azt hiányosnak és aggályosnak tartották, és megkérdőjelezték a szakértő kompetenciáját is. Álláspontjuk szerint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a kisajátított földterület értékét jóval a valós piaci ár alatt határozta meg. Az indítványozók megítélése szerint a szakvélemény nem felel meg a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoportja összefoglaló

véleményének. Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg, mint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő. Az indítványozók kérték a perben újabb szakértő kirendelését is, tekintettel arra, hogy a megelőző eljárásban a szakértői vélemény elkészítése során az eljárásban nem vehettek részt, nyilatkozatot nem tehettek.

- [8] A Miskolci Törvényszék a 102.K.701.425/2020/37. számú, 2022. január 28. napján kelt ítéletével a kártalanítás összecszerőségének kérdésében is határozott, és az indítványozók keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék, figyelemmel a Kp. 80. § (1) bekezdésére, a Kúria 3/2020. (XI. 9.) KK véleményére és az Alkotmánybíróság 5/2020. (I. 20.) AB határozatára, nem új szakértői kirendeléséről döntött, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt (egy gazdasági társaságot) rendelte ki szakértőként, akinek a képviselőjét a bíróság a tárgyaláson személyesen is meghallgatott (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [64]). A Miskolci Törvényszék ítéletében nagy részletességgel foglalt állást az indítványozók szakértői vélemény hiányosságával, illetőleg aggályosságával kapcsolatos kérdésekben (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [66]–[94]). A Miskolci Törvényszék megítélése szerint azáltal, hogy az indítványozók járulékos költségekkel és értéknövelő beruházásokkal kapcsolatos kártalanítási igénye alaptalan volt, ezeket a szakértőnek érdemben vizsgálnia sem kellett, így a szakértő ezen kérdésekkel kapcsolatos kompetenciájának hiánya a szakvéleményt nem befolyásolta (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [96]). A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy miután az indítványozóknak lehetősége volt az általuk jelentősnek ítélt adatokat, bizonyítékokat a szakértő rendelkezésére bocsátani, a hatósági eljárás során pedig a szakértőhöz kérdéseket is intézhettek, észrevételeket tehettek, így a szakértői vélemény elkészítésének körülményeivel kapcsolatos kifogások sem megalapozottak (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [97]). A bíróság ítéletében végül arról is számot adott, hogy az indítványozók egyes további kártalanítási igényei (földhasználat, elmaradt haszon) miért nem megalapozottak (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [98]–[102]).
- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.354/2022/2. számú, 2022. május 10. napján kelt végzésével megtagadta. A Kúria végzésében részletesen számot adott arról, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti, a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó okok jelen esetben miért nem állnak fenn, a végzés elvi tartalma szerint pedig „a bizonyítékok elsőfokú bíróság által elvégzett mérlegelését támadó felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt” (Kúria végzése, Indokolás [29]).
- [10] 1.4. Az indítványozók a felülvizsgálati kérelem előterjesztésével párhuzamosan az Alkotmánybíróság eljárását is kezdeményezték, alkotmányjogi panaszukat azonban az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva IV/1190-2/2022. számú egyesbírói végzésével (a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel) visszatartotta.
- [11] 1.5. Az indítványozók a felülvizsgálati eljárás befejeződését követően ismételt előterjesztették az Abtv. 27. §-ára és 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukat, kiterjesztve azt a Kúria Kfv.IV.37.354/2022/2. számú végzésére is, az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint ténykérdés, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg (a két szakértői vélemény szerinti forgalmi érték közötti eltérés mintegy 45%-os mértékű volt), mely szakértői vélemény az indítványozók számára a kisajátítási eljárás megindításakor még nem állt rendelkezésre. Azáltal azonban, hogy a Miskolci Törvényszék a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének alapulvételével határozta meg a kisajátítás összegét, az indítványozók tulajdonhoz való joga aránytalanul sérült [XIII. cikk (1) bekezdése], és nem részesültek teljes kártalanításban [XIII. cikk (2) bekezdése]. E körben az alkotmányjogi panasz arra is utal, hogy a szakvélemény szerinti módszer (a NAV adatszolgáltatásának alapulvétele) szükségképpen torzító jellegű, hiszen a NAV adatbázisa nem teljeskörű, és ezen nem teljeskörű adatbázisból is csak egy leszűrt adatsor áll a szakértő rendelkezésére.

A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség sérelmeként értékeli a panasz, hogy a Miskolci Törvényszék ítéletében nem adott számot arról, hogy a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportja véleményét miért nem vette az eljárása során figyelembe. Ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezte az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a Miskolci Törvényszék nem vette figyelembe az indítványozók által beszerzett igazságügyi szakértői véleményt, melynek indokairól az ítélet nem rendelkezik.

- [14] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria végzése önmagában is alaptörvény-ellenes, ugyanis sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, tekintettel arra, hogy a Kúria végzésének indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek. Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria részben pontatlanul, részben pedig hiányosan idézi az indítványozók felülvizsgálati kérelmét, mely azt eredményezte, hogy a Kúria nem vizsgálta meg az ügy lényegi részét a szükséges alapossággal.
- [15] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a Kstv. 21/A. §-a, 37/A. §-a, 37/B. § (2) bekezdése, valamint a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [16] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kstv. 21/A. §-a és 37/A. §-a ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, ugyanis azok a kisajátítás teljességének elvével ellentétesen zárt taxációt tartalmaznak [Kstv. 21/A. § (1) bekezdés a) és b) pontja], illetőleg a jogszabály „indokolt és igazolt” költségeket ír elő olyan költségekre is, amelyek csak azért merülnek fel, mert a kisajátítási hatóság a kisajátítási kérelemnek helyt adott [Kstv. 21/A. § (1) bekezdés c) pontja]. Azáltal pedig, hogy ezen költségek megtérítését az indítványozóknak külön kell kérniük, az azonnali kártalanítás követelménye is sérül.
- [17] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése a Kp. 80. § (1) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, a szabályozás éppen ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók e körben kifogásolják, hogy ők valójában csak elszenvedői a kisajátítási eljárásnak, formailag tehetnek ugyan bizonyítási indítványt, azonban a hatóság jogszerűen jár el, ha mindössze egyetlen szakvélemény alapján hozza meg döntését, ráadásul ez a szakvélemény később a perben is kötelezően felhasználásra kerül. Ráadásul az indítványozók ügyében mindez azt is jelenti, hogy a 2019-ben készült előzetes szakvélemény a még 2021-ben folyamatban volt eljárásban is kötelezően felhasználásra került.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria végzését 2022. május 31. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. július 28. napján, határidőben terjesztette elő. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt bírálta el.
- [21] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése megfogalmazásából következően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz feltétele, hogy a támadott jogszabályi rendelkezést a bíróság az alkotmányjogi panaszra okot adó egyedi ügyben alkalmazza (lásd például: 3330/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [20]). Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal kisajátítási eljárásban hozott

határozatának bírósági felülvizsgálata volt. A Kstv. 37/A. §-a kifejezetten a kisajátítási határozatban nem rendezett indokolt és igazolt, a Kstv. 21/A. §-a szerinti járulékos költségek megtérítésére vonatkozóan tartalmaz előírást, melyből egyenesen következően a Kstv. 37/A. §-a az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben nem tekinthető alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek. Figyelemmel arra, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal a BO/05/01947-35/2020. számú határozatában nem rendelkezett a Kstv. 21/A. §-a szerinti járulékos költségek megtérítéséről sem, ekként jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából a Kstv. 21/A. §-a sem tekinthető az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemeiben nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdése törvényi követelményét.

[22] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az indítványozók állításával ellentétben a Kstv. 21/A. §-a éppen azt teszi lehetővé a kisajátítás teljességének biztosítása érdekében, hogy a kisajátítási határozat meghozatalához képest utóbb felmerülő, indokolt és igazolt, a kisajátítással közvetlenül összefüggő járulékos költségek is megtérítésre kerüljenek.

[23] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 5/2020. (I. 29.) AB határozatában már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való összhangját, ugyancsak egy kisajátítási eljárás bírósági felülvizsgálatával összefüggésben. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról már döntött, ugyanazon jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak akkor, ha a körülmények alapvetően nem változtak meg (*res iudicata*). Az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére] és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Azáltal ugyanis, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában ez a szakvélemény a közigazgatási perben is vitathatóvá válik [lásd különösen: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [31]]. Nem a Kp. 80. § (1) bekezdéséből, hanem a közigazgatási per sajátosságaiból adódik, hogy az indítványozóknak a szakvéleményt már a keresetlevélben vitatniuk kell, ekként az alkotmányjogi panasz azon elemében, amelyben az közvetlenül összefüggésbe hozható a Kp. 80. § (1) bekezdésével, az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.

[24] 3.3. A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.

[25] 3.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

[26] Az indítványozók a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét azért állítják, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlanulajdonukat elveszítő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, ami sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, illetőleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.

[27] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kstv. 37/B. § (1) bekezdése szerint kirendelt szakértő előzetes szakvéleménye a kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérő kérelmére szakértői véleményként használandó fel. A Kstv. 37/B. § (3) bekezdése ugyanakkor kifejezetten utal arra, hogy az előzetes szakvélemény esetében ugyanazon eljárási szabályok (nevezetesen a Kstv. 26. §-a) az irányadó, mint a kisajátítási eljárásban készülő szakvélemények esetén, ekként az megküldésre kerül az ügyfeleknek, akik kérdéseket és

észrevételeket fogalmazhatnak meg, és a szakértőt a tárgyalásra is meg kell idézni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy mind a szakvélemény, mind az előzetes szakvélemény megismerése azonos eljárási szabályok mentén (a Kstv. 26. §-ának megfelelően) történik, melynek vitatása pedig a keresetlevélben ugyancsak az általános eljárási szabályok szerint történhet, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel.

- [28] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [29] 4.1. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza. Jelen esetben az indítványozók alkotmányjogi panasz egy kisajátítási eljáráshoz (azon belül pedig a kártalanítás összegének meghatározásához) kapcsolódott, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint bírálta el, és az indítványozók által előadott érveket a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [30] 4.2. Az alkotmányjogi panasz {a 4.1. pontban (Indokolás [29]) foglaltakra is figyelemmel} a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [31] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények teljesülését az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is értékelnie kellett, melynek során az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [32] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [33] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével (a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítás teljessége alaptörvényi követelménye sérelme) összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is vizsgálhatja azonban, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg a kártalanítás összegét. Az indítványozók megítélése szerint az eljáró hatóság és bíróságok által felhasznált szakvélemény nem megfelelően határozta meg a kártalanítás összegét, ezáltal sértve a kisajátítás esetén fizetendő kártalanítás teljességének Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó követelményét.
- [34] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában részletesen vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait. A határozat megállapítása szerint nem alaptörvény-ellenes a Kp. azon előírása, mely „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy a szabályozás nem jelenti annak akadályát, hogy „a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait.” (Indokolás [65]) Jelen esetben a Miskolci Törvényszék ítéletében kimerítő részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét miért tekinti aggálytalanak (Miskolci Törvényszék ítélete, különösen Indokolás [74]–[94]), továbbá érdemben megindokolta az indítványozók szakértői kompetencia hiányával, illetőleg a szakértői vizsgálat lefolytatásának körülményeivel kapcsolatos előadásaira vonatkozó álláspontját is (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [96]–[97]). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítása és bizonyíték-

- értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető {legutóbb hasonlóan például: 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [35] Részben a szakértői vélemény aggályosságával, részben a Miskolci Törvényszék ítéletével, részben pedig a Kúria végzésével összefüggésben az indítványozók hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [36] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]]. Jelen esetben, ahogyan arra az Alkotmánybíróság már jelen végzése [34] bekezdésében utalt, a Miskolci Törvényszék nagy részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy miért tekinti az ügyben felhasznált szakvéleményt aggálytalannak. A Kp. 80. § (1) bekezdéséből következően pedig az eljáró bíróságnak elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kellett alkalmaznia.
- [37] E körben az Alkotmánybíróság visszautal az 5/2020. (I. 29.) AB határozat azon megállapítására is, miszerint a bíróság mellőzi a jogvita elbírálásához szükségtelen bizonyítási indítványokat {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [65]}, a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggálytalansága pedig szükségképpen maga után vonja az újabb szakértő kirendelésének szükségtelenségét. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az indítványozók azon állítása, miszerint az eljáró bíróság nem rendelkezett külön a bizonyítási indítványuk elutasításáról, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményeire figyelemmel az indítványozók állításainak helytállósága esetén is legfeljebb csak törvénysértésként, és nem pedig alaptörvénysértésként lenne értékelhető, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság e körben pedig arra is utal, hogy a bíróságok döntéseiket kötelesek a jogszabályokra alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása pedig nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság legfeljebb csak a jogszabályok értelmezésének „segédeszközeként” veheti figyelembe, azonban döntését arra (különösen a jogszabályokkal szemben) nem alapíthatja, ahogyan azt a Miskolci Törvényszék ítéletében meg is állapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [74]). Abban az esetben, amennyiben a Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, mely nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.
- [38] Az indítványozók a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét is állítják a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt. Az indítványozók ezen állításával összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal azon következetes gyakorlatára, miszerint „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül.” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13], legutóbb hasonlóan például: 3121/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]} Jelen esetben a Kúria végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi feltételei miért nem teljesülnek (lásd különösen a Kúria végzése Indokolásának [19]–[27] bekezdéseit).
- [39] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételetyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [40] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *b)* és *h)* pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1816/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3365/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.697/2022/2. számú végzése, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.697/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Miskolci Törvényszék 101.K.701.444/2020/57. számú ítéletére és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01949-26/2020. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [3] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és *pro futuro* hatályú megsemmisítését kérték.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település külterületén található, szántó művelési ágú, bányatelek jogi jellegű, régészeti lelőhelyként nyilvántartott ingatlan az indítványozók 1/2-1/2 arányú tulajdonában állt. Egy gazdasági társaság (az alapügy II. rendű alperese) kérelmére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01949-26/2020. számú határozatával az indítványozók tulajdonában álló ingatlan egészét a Magyar Állam javára bányászat jogcímén kisajátította, azzal, hogy a kisajátítást kérő gazdasági társaságot a bányászati jogosultság időtartama alatt megilletik az ingatlan birtoklására és ingyenes használatára vonatkozó jogok, azonban a kisajátítási cél szerinti használatot korlátlan ideig biztosítania kell.
- [5] Az indítványozók a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben egyaránt vitatták a kisajátítás jogalapját és a megállapított kártalanítás összegét. A Miskolci Törvényszék 2020. november 17. napján kihirdetett 101.K.701.444/2020/11. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll, mely közbenső ítéletet a Kúria 2021. május 4. napján kelt Kfv.IV.37.209/2021/8. számú közbenső ítéletével hatályában fenntartotta. Az egyik indítványozó Kúria közbenső ítélete ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság 3289/2022. (VI. 10.) AB végzésével visszautasította.
- [6] 1.2. Miután a bíróság a kisajátítás jogalapja tekintetében a jogvitát jogerősen eldöntötte, ezért a folytatódó eljárásban a bíróságnak már csak a kisajátítási kártalanítás összegszerűségéről kellett állást foglalnia.
- [7] Az indítványozók a perben vitatták a kártalanítás összegszerűségének megállapítása alapjául szolgáló igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat, azt hiányosnak és aggályosnak tartották, és megkérdőjelezték a szakértő kompetenciáját is. Álláspontjuk szerint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a kisajátított földterület értékét jóval a valós piaci ár alatt határozta meg. Az indítványozók megítélése szerint a szakvélemény nem felel meg a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoportja összefoglaló véleményének. Az indítványozók kérték igazságügyi szakértő kirendelését a perbeli ingatlan valós piaci értékének meghatározására, valamint a kisajátítás miatt az indítványozók oldalán felmerülő üzemátszervezéssel járó

károk kártalanítási összegének meghatározására. Az indítványozók jelezték, hogy előzetes bizonyítási eljárás keretében szakértő kirendelése iránti nemperes eljárást kezdeményeztek az egyik miskolci közjegyző előtt, és kérték ezen szakvélemény perbeli felhasználásának engedélyezését.

- [8] A Miskolci Törvényszék a 101.K.701.444/2020/57. számú, 2022. június 9. napján kelt ítéletével a kártalanítás összecszerúségének kérdésében is határozott, és az indítványozók keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék, figyelemmel a Kp. 80. § (1) bekezdésére, a Kúria 3/2020. (XI. 9.) KK véleményére és az Alkotmánybíróság 5/2020. (I. 20.) AB határozatára, nem új szakértői kirendeléséről döntött, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt (egy gazdasági társaságot) rendelte ki szakértőként, tekintettel arra, hogy ugyanazon szakkérdés volt a per tárgya, mint a közigazgatási eljárás során (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [46]), a szakvéleményt készítő szakértőt pedig utóbb személyesen is meghallgatta (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [66]). A Miskolci Törvényszék ítéletében állást foglalt az indítványozók szakértői kompetenciával, szakértő elfoglaltságával, a szakértői vélemény elkészítésének körülményeivel, és a szakértői vélemény tartalmával kapcsolatos észrevételeinek kérdésében is (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [52]-[66]). A Miskolci Törvényszék végkövetkeztetése szerint az indítványozók által előterjesztett kifogások nem tették aggályossá, így hiányossá vagy homályossá a kártalanítás összegének alapjául szolgáló szakértői véleményben foglaltakat, a kirendelt szakértő az indítványozók által kifogásolt valamennyi kérdésre okszerű, kellően meggyőző, szakmailag is megalapozott választ adott. Ez pedig egyben azt is jelentette, hogy az indítványozók új szakértő kirendelése iránti indítványát a bíróság, mint szükségtelent, mellőzhette (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [66]-[68]).
- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.697/2022/2. számú, 2022. szeptember 20. napján kelt végzésével megtagadta. A Kúria végzésében részletesen számot adott arról, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti, a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó okok jelen esetben miért nem állnak fenn, a végzés elvi tartalma szerint pedig „a bizonyíték (szakvélemény) értékelését, mérlegelését támadó felülvizsgálati kérelem befogadása elvi jelentőségű jogkérdés hiányában nem indokolt” (Kúria végzése, Indokolás [22]).
- [10] 1.4. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-ára és 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukat, az alábbiak szerint.
- [11] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint ténykérdés, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg (a perben felhasznált szakértői vélemény szerinti kártalanítási összeg az indítványozók által beszerzett igazságügyi szakértői véleményben megjelölt összegnek csak az 58,2%-a volt). Az indítvány szerint a Miskolci Törvényszék az indítványozók által beszerzett szakértői véleményt jogi indokok megfogalmazása nélkül rekesztette ki a bizonyítékok értékelése köréből, azt ugyanis, ha nem is szakértői véleményként, de okirati bizonyítékként fel kellett volna használni, ami miatt egyértelműen megállapítható a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme. Azáltal, hogy a két szakvélemény szerinti összegeben 41,7%-os az eltérés, az indítványozók nem részesültek teljes kártalanításban [Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelme], ami miatt a tulajdonjog korlátozása aránytalanná vált [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme].
- [13] Az indokolási kötelezettség sérelmének tekinti az alkotmányjogi panasz, hogy a Miskolci Törvényszék csak formálisan utalt arra, hogy a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása miatt nem kötelező, azonban ezen állásfoglalás tartalmi vizsgálatát a bíróságnak ettől még el kellett volna végeznie, hiszen az állásfoglalás tartalmi értelemben is megkérdőjelezi az igazságügyi szakértő módszertanát, ugyanis a NAV által szolgáltatott, szükségképpen szelektált adatok alapulvétele jelentősen, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét elérő mértékben torzítja a szakértő által meghatározott kisajátítási kártalanítás összegét is. Ugyancsak sérelmezi az alkotmányjogi panasz, hogy a kártalanítás összegének meghatározása során a szakértő és a bíróság is figyelmen kívül hagyta, hogy az indítványozók nem felelnek meg az egy hektárt meghaladó nagyságú ingatlanok szerzési feltételeinek (nem minősülnek földművesnek).

- [14] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét azért állítja, mert a végzés nem rögzíti az indítványozók által felvetett jogkérdéseket, a felülvizsgálati kérelem érdemi tartalmát, ezáltal a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon végezte el.
- [15] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése, valamint a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [16] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése a Kp. 80. § (1) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlan tulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, a szabályozás éppen ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók e körben kifogásolják, hogy ők valójában csak elszenvedői a kisajátítási eljárásnak, formailag tehetnek ugyan bizonyítási indítványt, azonban a hatóság jogszerűen jár el, ha mindössze egyetlen szakvélemény alapján hozza meg döntését, ráadásul ez a szakvélemény később a perben is kötelezően felhasználásra kerül. Ráadásul az indítványozók ügyében mindez azt is jelenti, hogy a 2019-ben készült előzetes szakvélemény a még 2022-ben folyamatban volt eljárásban is kötelezően felhasználásra került.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 13. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. november 25. napján, határidőben terjesztette elő. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt bírálta el.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 5/2020. (I. 29.) AB határozatában már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való összhangját, ugyancsak egy kisajátítási eljárás bírósági felülvizsgálatával összefüggésben. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról már döntött, ugyanazon jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak akkor, ha a körülmények alapvetően nem változtak meg (*res iudicata*). Az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére] és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Azáltal ugyanis, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában ez a szakvélemény a közigazgatási perben is vitathatóvá válik [lásd különösen: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [31]]. Nem a Kp. 80. § (1) bekezdéséből, hanem a közigazgatási per sajátosságaiból adódik, hogy az indítványozóknak a szakvéleményt már a keresetlevélben vitatniuk kell, ekként az alkotmányjogi panasz azon elemében, amelyben az közvetlenül összefüggésbe hozható a Kp. 80. § (1) bekezdésével, az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.

- [21] 3.2. A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [22] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [23] Az indítványozók a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét azért állítják, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlanulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, ami sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, illetőleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [24] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kstv. 37/B. § (1) bekezdése szerint kirendelt szakértő előzetes szakvéleménye a kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérő kérelmére szakértői véleményként használandó fel. A Kstv. 37/B. § (3) bekezdése ugyanakkor kifejezetten utal arra, hogy az előzetes szakvélemény esetében ugyanazon eljárási szabályok (nevezetesen a Kstv. 26. §-a) az irányadó, mint a kisajátítási eljárás keretében készülő szakvélemények esetén, ekként az megküldésre kerül az ügyfeleknek, akik kérdéseket és észrevételeket fogalmazhatnak meg, és a szakértőt a tárgyalásra is meg kell idézni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy mind a szakvélemény, mind az előzetes szakvélemény megismerése azonos eljárási szabályok mentén (a Kstv. 26. §-ának megfelelően) történik, melynek vitatása pedig a keresetlevélben ugyancsak az általános eljárási szabályok szerint történhet, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [26] 4.1. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza. Jelen esetben az indítványozók alkotmányjogi panasz egy kisajátítási eljáráshoz (azon belül pedig a kártalanítás összegének meghatározásához) kapcsolódott, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint bírálta el, és az indítványozók által előadott érveket a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [27] 4.2. Az alkotmányjogi panasz {a 4.1. pontban (Indokolás [26]) foglaltakra is figyelemmel} a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [28] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények teljesülését az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is értékelnie kellett, melynek során az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [29] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével (a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítás teljessége alaptörvényi követelménye sérelme) összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is vizsgálhatja azonban, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg

a kártalanítás összegét. Az indítványozók megítélése szerint az eljáró hatóság és bíróságok által felhasznált szakvélemény nem megfelelően határozta meg a kártalanítás összegét, ezáltal sértve a kisajátítás esetén fizetendő kártalanítás teljességének Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó követelményét.

- [31] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában részletesen vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait. A határozat megállapítása szerint nem alaptörvény-ellenes a Kp. azon előírása, mely „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy a szabályozás nem jelenti annak akadályát, hogy „a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait.” (Indokolás [65]) Jelen esetben a Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét miért tekinti aggálytalannak (Miskolci Törvényszék ítélete, különösen Indokolás [52]–[66]). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítása és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető {legutóbb hasonlóan például: 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [32] Részben a szakértői vélemény aggályosságával, részben a Miskolci Törvényszék ítéletével, részben pedig a Kúria végzésével összefüggésben az indítványozók hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [33] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben, ahogyan arra az Alkotmánybíróság már jelen végzése [31] bekezdésében utalt, a Miskolci Törvényszék nagy részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy miért tekinti az ügyben felhasznált szakvéleményt aggálytalannak. A Kp. 80. § (1) bekezdéséből következően pedig az eljáró bíróságnak elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kellett alkalmaznia.
- [34] E körben az Alkotmánybíróság visszautal az 5/2020. (I. 29.) AB határozat azon megállapítására is, miszerint a bíróság mellőzi a jogvita elbírálásához szükségtelen bizonyítási indítványokat {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [65]}, a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggálytalansága pedig szükségképpen maga után vonja az újabb szakértő kirendelésének szükségtelenségét, ahogyan azt egyébként a Miskolci Törvényszék ítéletében maga is megállapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [69]). Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az indítványozók azon állítása, miszerint az eljáró bíróságnak az indítványozók beszerzett szakvéleményt okirati bizonyítékként figyelembe kellett volna vennie, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményeire figyelemmel az indítványozók állításainak helytállósága esetén is legfeljebb csak törvénysértésként, és nem pedig alaptörvény-sértésként lenne értékelhető, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság e körben pedig arra is utal, hogy a bíróságok döntéseiket kötelesek a jogszabályokra alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása pedig nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság legfeljebb csak a jogszabályok értelmezésének „segédeszközeként” veheti figyelembe, azonban döntését arra (különösen a jogszabályokkal szemben) nem alapíthatja, ahogyan azt a Miskolci Törvényszék ítéletében meg is állapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [53]). Abban az esetben, amennyiben a Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, mely nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.
- [35] Az indítványozók a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét is állítják a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt. Az indítványozók ezen állításával összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal azon következetes gyakorlatára, miszerint „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fenn-

- állnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13], legutóbb hasonlóan például: 3121/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}. Jelen esetben a Kúria végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi feltételei miért nem teljesülnek (lásd különösen a Kúria végzése indokolásának [11]–[20] bekezdéseit). Önmagában az a tény, hogy az indítványozók a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó döntésében a felülvizsgálati kérelem tartalma ismertetésének részletességét vitatják, még nem adhat alapot alkotmányjogi panaszra, annál is inkább, mert a Kúria ilyen esetekben még nem a felülvizsgálati kérelem érdemében dönt.
- [36] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [37] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2670/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3366/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.817/2022/2. számú végzése, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.817/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Miskolci Törvényszék 101.K.701.443/2020/52. számú ítéletére és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01950-33/2020. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [3] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és *pro futuro* hatályú megsemmisítését kérték.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település külterületén található, szántó művelési ágú, bányatelek jogi jellegű, régészeti leltőhelyként nyilvántartott, 23 hektár 5034 m² alapterületű ingatlan két indítványozó 12748/25496 – 12748/25496 arányú tulajdonában állt, az ingatlanon pedig további két indítványozó javára holtig tartó haszonélvezeti jog került bejegyzésre a teljes ingatlanra. Egy gazdasági társaság (az alapügy II. rendű alperese) kérelmére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01950-33/2020. számú határozatával az ingatlan 10 hektár 5232 m² nagyságú részét a Magyar Állam javára bányászat jogcímén kisajátította, azzal, hogy a kisajátítást kérő gazdasági társaságot a bányászati jogosultság időtartama alatt megilletik az ingatlan birtoklására és ingyenes használatára vonatkozó jogok, azonban a kisajátítási cél szerinti használatot korlátlan ideig biztosítania kell.
- [5] Az indítványozók a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben egyaránt vitatták a kisajátítás jogalapját és a megállapított kártalanítás összegét, illetőleg többletkártalanítás megállapítását kérték. A Miskolci Törvényszék 2020. november 17. napján kihirdetett 101.K.701.443/2020/10. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll, mely közbenső ítéletet a Kúria 2021. június 23. napján kelt Kfv.III.37.208/2021/9. számú közbenső ítéletével hatályában fenntartotta.
- [6] 1.2. Miután a bíróság a kisajátítás jogalapja tekintetében a jogvitát jogerősen eldöntötte, ezért a folytatódó eljárásban a bíróságnak már csak a kisajátítási kártalanítás összezszerűségéről kellett állást foglalnia.
- [7] Az indítványozók a perben vitatták a kártalanítás összezszerűségének megállapítása alapjául szolgáló igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat, azt hiányosnak és aggályosnak tartották. Az indítványozók a perben a szakértő elfogultságát állították, továbbá vitatták a szakértői vélemény elkészítésének körülményeit is, és arra hivatkoztak, hogy a szakértő nem rendelkezik valamennyi, a szakvélemény elkészítéséhez szükséges kompetenciával. Álláspontjuk szerint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a kisajátított földterület értékét jóval a valós piaci ár alatt határozta meg. Az indítványozók megítélése szerint a szakvélemény nem felel meg a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoportja összefoglaló véleményének.

Az indítványozók kérték igazságügyi szakértő kirendelését a perbeli ingatlan valós piaci értékének meghatározására, valamint a kisajátítás miatt az indítványozók oldalán felmerülő üzemátszervezéssel járó károk kártalanítási összegének meghatározására. Az indítványozók jelezték, hogy előzetes bizonyítási eljárás keretében szakértő kirendelése iránti nemperes eljárást kezdeményeztek az egyik miskolci közjegyző előtt, és kérték ezen szakvélemény perbeli felhasználásának engedélyezését.

- [8] A Miskolci Törvényszék a 101.K.701.443/2020/52. számú, 2022. szeptember 6. napján kelt ítéletével a kártalanítás összecszerúségének kérdésében is határozott, és az indítványozók keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék, figyelemmel a Kp. 80. § (1) bekezdésére, a Kúria 3/2020. (XI. 9.) KK véleményére és az Alkotmánybíróság 5/2020. (I. 20.) AB határozatára, nem új szakértői kirendeléséről döntött, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt (egy gazdasági társaságot) rendelte ki szakértőként, tekintettel arra, hogy ugyanazon szakkérdés volt a per tárgya, mint a közigazgatási eljárás során (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [44]–[45]), a szakvéleményt készítő szakértőt pedig utóbb személyesen is meghallgatta (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [87]). A Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt az indítványozóknak a szakértő elfoglaltságával, a szakértői vélemény elkészítésének körülményeivel, és a szakértői vélemény tartalmával kapcsolatos észrevételeinek kérdésében is (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [47]–[88]). A Miskolci Törvényszék végkövetkeztetése szerint az indítványozók által előterjesztett kifogások nem tették aggályossá, így hiányossá vagy homályossá a kártalanítás összegének alapjául szolgáló szakértői véleményben foglaltakat, a kirendelt szakértő az indítványozók által kifogásolt valamennyi kérdésre okszerű, kellően meggyőző, szakmailag is megalapozott választ adott. Ez pedig egyben azt is jelentette, hogy az indítványozók új szakértő kirendelése iránti indítványát a bíróság, mint szükségtelent, mellőzhette (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [89] és [91]).
- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.817/2022/2. számú, 2022. november 22. napján kelt végzésével megtagadta. A Kúria végzésében részletesen számot adott arról, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti, a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó okok jelen esetben miért nem állnak fenn, a végzés elvi tartalma szerint pedig „a bizonyíték (szakvélemény) értékelését, mérlegelését támadó felülvizsgálati kérelem befogadása elvi jelentőségű jogkérdés hiányában nem indokolt” (Kúria végzése, Indokolás [24]).
- [10] 1.4. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-ára és 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukat, az alábbiak szerint.
- [11] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint ténykérdés, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg (a perben felhasznált szakértői vélemény szerinti kártalanítási összeghez képest az indítványozók által beszerzett igazságügyi szakértői véleményben megjelölt összeg 41,1%-kal volt magasabb). Az indítvány szerint a Miskolci Törvényszék az indítványozók által beszerzett szakértői véleményt jogi indokok megfogalmazása nélkül rekesztette ki a bizonyítékok értékelése köréből, azt ugyanis, ha nem is szakértői véleményként, de okirati bizonyítékként fel kellett volna használni, ami miatt egyértelműen megállapítható a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme. Az indítványozók e körben a Miskolci Törvényszék ítéletének iratellenességét is állítják, ugyanis álláspontjuk szerint téves az a bírósági ítéletben szereplő megállapítás, miszerint az indítványozók maguk álltak volna el a bizonyítási indítványuktól. Azáltal, hogy a két szakvélemény szerinti összegeben 41,1%-os az eltérés, az indítványozók nem részesültek teljes kártalanításban [Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelme], ami miatt a tulajdonjog korlátozása aránytalanná vált [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme].
- [13] Az indokolási kötelezettség sérelmének tekinti az alkotmányjogi panasz, hogy a Miskolci Törvényszék csak formálisan utalt arra, hogy a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása miatt nem kötelező, azonban ezen állásfoglalás tartalmi vizsgálatát a bíróságnak ettől még el kellett volna végeznie, hiszen az állásfoglalás tartalmi értelemben is megkérdőjelezi az igazságügyi szakértő módszertanát, ugyanis a NAV által szolgáltatott, szükségképpen szelektált adatok alapulvétele jelentősen, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét elérő mértékben torzítja a szakértő által meghatározott kisajátítási kártalanítás összegét is.

- [14] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét azért állítja, mert a végzés nem rögzíti az indítványozók által felvetett jogkérdéseket, a felülvizsgálati kérelem érdemi tartalmát, ezáltal a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon végezte el.
- [15] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése, valamint a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [16] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése a Kp. 80. § (1) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, a szabályozás éppen ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók e körben kifogásolják, hogy ők valójában csak elszenvedői a kisajátítási eljárásnak, formailag tehetnek ugyan bizonyítási indítványt, azonban a hatóság jogszerűen jár el, ha mindössze egyetlen szakvélemény alapján hozza meg döntését, ráadásul ez a szakvélemény később a perben is kötelezően felhasználásra kerül. Ráadásul az indítványozók ügyében mindez azt is jelenti, hogy a 2019-ben készült előzetes szakvélemény a még 2022-ben folyamatban volt eljárásban is kötelezően felhasználásra került.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 12. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. november 22. napján, határidőben terjesztette elő. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt bírálta el.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 5/2020. (I. 29.) AB határozatában már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való összhangját, ugyancsak egy kisajátítási eljárás bírósági felülvizsgálatával összefüggésben. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról már döntött, ugyanazon jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak akkor, ha a körülmények alapvetően nem változtak meg (*res iudicata*). Az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére] és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Azáltal ugyanis, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában ez a szakvélemény a közigazgatási perben is vitathatóvá válik [lásd különösen: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [31]]. Nem a Kp. 80. § (1) bekezdéséből, hanem a közigazgatási per sajátosságaiból adódik, hogy az indítványozóknak a szakvéleményt már a keresetlevélben vitatniuk kell, ekként az alkotmányjogi panasz azon elemében, amelyben az közvetlenül összefüggésbe hozható a Kp. 80. § (1) bekezdésével, az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.

- [21] 3.2. A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [22] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az indítványozók a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét azért állítják, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, ami sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, illetőleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [24] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kstv. 37/B. § (1) bekezdése szerint kirendelt szakértő előzetes szakvéleménye a kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérő kérelmére szakértői véleményként használandó fel. A Kstv. 37/B. § (3) bekezdése ugyanakkor kifejezetten utal arra, hogy az előzetes szakvélemény esetében ugyanazon eljárási szabályok (nevezetesen a Kstv. 26. §-a) az irányadó, mint a kisajátítási eljárás keretében készülő szakvélemények esetén, ekként az megküldésre kerül az ügyfeleknek, akik kérdéseket és észrevételeket fogalmazhatnak meg, és a szakértőt a tárgyalásra is meg kell idézni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy mind a szakvélemény, mind az előzetes szakvélemény megismerése azonos eljárási szabályok mentén (a Kstv. 26. §-ának megfelelően) történik, melynek vitatása pedig a keresetlevélben ugyancsak az általános eljárási szabályok szerint történhet, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [26] 4.1. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza. Jelen esetben az indítványozók alkotmányjogi panasz egy kisajátítási eljáráshoz (azon belül pedig a kártalanítás összegének meghatározásához) kapcsolódott, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint bírálta el, és az indítványozók által előadott érveket a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [27] 4.2. Az alkotmányjogi panasz {a 4.1. pontban (Indokolás [26]) foglaltakra is figyelemmel} a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [28] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények teljesülését az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is értékelnie kellett, melynek során az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [29] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével (a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítás teljessége alaptörvényi követelménye sérelme) összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is vizsgálhatja azonban, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg a kártalanítás összegét. Az indítványozók megítélése szerint az eljáró hatóság és bíróságok által felhasznált

szakvélemény nem megfelelően határozta meg a kártalanítás összegét, ezáltal sértve a kisajátítás esetén fizetendő kártalanítás teljességének Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó követelményét.

- [31] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában részletesen vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait. A határozat megállapítása szerint nem alaptörvény-ellenes a Kp. azon előírása, mely „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy a szabályozás nem jelenti annak akadályát, hogy „a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait.” (Indokolás [65]). Jelen esetben a Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét miért tekinti aggálytalannak (Miskolci Törvényszék ítélete, különösen Indokolás [47]–[87]). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítása és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető {legutóbb hasonlóan például: 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [32] Részben a szakértői vélemény aggályosságával, részben a Miskolci Törvényszék ítéletével, részben pedig a Kúria végzésével összefüggésben az indítványozók hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [33] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben, ahogyan arra az Alkotmánybíróság már jelen végzése [31] bekezdésében utalt, a Miskolci Törvényszék nagy részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy miért tekinti az ügyben felhasznált szakvéleményt aggálytalannak. A Kp. 80. § (1) bekezdéséből következően pedig az eljáró bíróságnak elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kellett alkalmaznia.
- [34] E körben az Alkotmánybíróság visszautal az 5/2020. (I. 29.) AB határozat azon megállapítására is, miszerint a bíróság mellőzi a jogvita elbírálásához szükségtelen bizonyítási indítványokat {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [65]}, a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggálytalansága pedig szükségképpen maga után vonja az újabb szakértő kirendelésének szükségtelenségét, ahogyan azt egyébként a Miskolci Törvényszék ítéletében maga is megállapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [91]). Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az indítványozók azon állítása, miszerint az eljáró bíróságnak az indítványozók beszerzett szakvéleményt okirati bizonyítékként figyelembe kellett volna vennie, illetőleg az indítványozók elálltak-e a bizonyítási indítványuktól vagy sem, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményeire figyelemmel az indítványozók állításainak helytállósága esetén is legfeljebb csak törvénytértésként, és nem pedig alaptörvény-sértésként lenne értékelhető, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság e körben pedig arra is utal, hogy a bíróságok döntéseiket kötelesek a jogszabályokra alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása pedig nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság legfeljebb csak a jogszabályok értelmezésének „segédeszközeként” veheti figyelembe, azonban döntését arra (különösen a jogszabályokkal szemben) nem alapíthatja, ahogyan azt a Miskolci Törvényszék ítéletében meg is állapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [86]). Abban az esetben, amennyiben a Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, mely nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.
- [35] Az indítványozók a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét is állítják a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt. Az indítványozók ezen állításával összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal azon következetes gyakorlatára, miszerint „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben

- az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül.” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13], legutóbb hasonlóan például: 3121/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]} Jelen esetben a Kúria végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi feltételei miért nem teljesülnek (lásd különösen a Kúria végzése Indokolásának [13]–[23] bekezdéseit). Önmagában az a tény, hogy az indítványozók a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó döntésében a felülvizsgálati kérelem tartalma ismertetésének részletességét vitatják, még nem adhat alapot alkotmányjogi panaszra, annál is inkább, mert a Kúria ilyen esetekben még nem a felülvizsgálati kérelem érdemében dönt.
- [36] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéte-lyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [37] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2870/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3367/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.818/2022/2. számú végzése, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.818/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Miskolci Törvényszék 101.K.701.437/2020/61. számú ítéletére és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01948-37/2020. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [3] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és *pro futuro* hatályú megsemmisítését kérték.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település külterületén található, szántó művelési ágú, bányatelek jogi jellegű ingatlan az indítványozók eltérő mértékű (1063/6424; 1062/6424; 2149/6424; 2150/6424 arányú) tulajdonában állt, az ingatlanon pedig két indítványozó javára holtig tartó haszonélvezeti jog került bejegyzésre a teljes ingatlanra. Egy gazdasági társaság (az alapügy II. rendű alperese) kérelmére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01948-37/2020. számú határozatával az ingatlan egészét a Magyar Állam javára bányászat jogcímen kisajátította, azzal, hogy a kisajátítást kérő gazdasági társaságot a bányászati jogosultság időtartama alatt megilletik az ingatlan birtoklására és ingyenes használatára vonatkozó jogok, azonban a kisajátítási cél szerinti használatot korlátlan ideig biztosítania kell.
- [5] Az indítványozók a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben egyaránt vitatták a kisajátítás jogalapját és a megállapított kártalanítás összegét, illetőleg többletkártalanítás megállapítását kérték. A Miskolci Törvényszék 2021. január 21. napján kihirdetett 101.K.701.437/2020/15. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll, mely közbenső ítéletet a Kúria 2021. október 6. napján kelt Kfv.II.37.301/2021/7. számú közbenső ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria közbenső ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság 3290/2022. (VI. 10.) AB végzésével visszautasította.
- [6] 1.2. Miután a bíróság a kisajátítás jogalapja tekintetében a jogvitát jogerősen eldöntötte, ezért a folytatódó eljárásban a bíróságnak már csak a kisajátítási kártalanítás összezszerűségéről kellett állást foglalnia.
- [7] Az indítványozók a perben vitatták a kártalanítás összezszerűségének megállapítása alapjául szolgáló igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat, azt hiányosnak és aggályosnak tartották. Az indítványozók a perben a szakértő elfogultságát állították, továbbá vitatták a szakértői vélemény elkészítésének körülményeit is, és arra hivatkoztak, hogy a szakértő nem rendelkezik valamennyi, a szakvélemény elkészítéséhez szükséges kompetenciával. Álláspontjuk szerint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a kisajátított földterület értékét jóval a valós piaci ár alatt határozta meg. Az indítványozók megítélése szerint a szakvélemény nem felel meg a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoportja összefoglaló véleményének.

Az indítványozók kérték igazságügyi szakértő kirendelését a perbeli ingatlan valós piaci értékének meghatározására, valamint a kisajátítás miatt az indítványozók oldalán felmerülő üzemátszervezéssel járó károk kártalanítási összegének meghatározására. Az indítványozók jelezték, hogy előzetes bizonyítási eljárás keretében szakértő kirendelése iránti nemperes eljárást kezdeményeztek az egyik miskolci közjegyző előtt, és kérték ezen szakvélemény perbeli felhasználásának engedélyezését.

- [8] A Miskolci Törvényszék a 101.K.701.437/2020/61. számú, 2022. szeptember 6. napján kelt ítéletével a kártalanítás összecszerőségének kérdésében is határozott, és az indítványozók keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék, figyelemmel a Kp. 80. § (1) bekezdésére, a Kúria 3/2020. (XI. 9.) KK véleményére és az Alkotmánybíróság 5/2020. (I. 20.) AB határozatára, nem új szakértői kirendeléséről döntött, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt (egy gazdasági társaságot) rendelte ki szakértőként, tekintettel arra, hogy ugyanazon szakkérdés volt a per tárgya, mint a közigazgatási eljárás során (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [45]–[46]), a szakvéleményt készítő szakértőt pedig utóbb személyesen is meghallgatta (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [90]). A Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt az indítványozóknak a szakértő elfogultságával, a szakértői vélemény elkészítésének körülményeivel, és a szakértői vélemény tartalmával kapcsolatos észrevételeinek kérdésében is (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [49]–[90]). A Miskolci Törvényszék végkövetkeztetése szerint az indítványozók által előterjesztett kifogások nem tették aggályossá a szakvéleményt, az nem homályos, nem hiányos, önmagával és a perbeli adatokkal nem ellentétes, helyességéhez nyomatékos kétség nem fér. A bíróság szerint a kirendelt szakértő az indítványozók által kifogásolt valamennyi kérdésre okszerű, kellően meggyőző, szakmailag is megalapozott választ adott. Ez pedig egyben azt is jelentette, hogy az indítványozók új szakértő kirendelése iránti indítványát a bíróság, mint szükségtelent, mellőzhette (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [93]–[94]).
- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.818/2022/2. számú, 2022. december 7. napján kelt végzésével megtagadta. A Kúria végzésében részletesen számot adott arról, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti, a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó okok jelen esetben miért nem állnak fenn, a végzés rövid tartalma szerint pedig „elvi jelentőségű jogkérdés hiányában a felülvizsgálati eljárás lefolytatása nem indokolt” (Kúria végzése, Indokolás [32]).
- [10] 1.4. Az indítványozók a felülvizsgálati kérelem előterjesztésével párhuzamosan az Alkotmánybíróság eljárását is kezdeményezték, alkotmányjogi panaszukat azonban az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva IV/2869-2/2022. számú végzésével (a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel) visszautasította.
- [11] 1.5. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-ára és 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukat, kiterjesztve azt a Kúria Kfv.III.37.818/2022/2. számú végzésére is, az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint ténykérdés, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg (a perben felhasznált szakértői vélemény szerinti kártalanítási összeghez képest az indítványozók által beszerzett igazságügyi szakértői véleményben megjelölt összeg 45%-kal volt magasabb). Az indítvány szerint a Miskolci Törvényszék az indítványozók által beszerzett szakértői véleményt jogi indokok megfogalmazása nélkül rekesztette ki a bizonyítékok értékelése köréből, azt ugyanis, ha nem is szakértői véleményként, de okirati bizonyítékként fel kellett volna használni, ami miatt egyértelműen megállapítható a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme. Az indítványozók e körben a Miskolci Törvényszék ítéletének iratellenességét is állítják, ugyanis álláspontjuk szerint téves az a bírósági ítéletben szereplő megállapítás, miszerint az indítványozók maguk álltak volna el a bizonyítási indítványuktól. Azáltal, hogy a két szakvélemény szerinti összegeben 45%-os az eltérés, az indítványozók nem részesültek teljes kártalanításban [Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelme], ami miatt a tulajdonjog korlátozása aránytalanná vált [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme].
- [14] Az indokolási kötelezettség sérelmének tekinti az alkotmányjogi panasz, hogy a Miskolci Törvényszék csak formálisan utalt arra, hogy a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása miért nem kötelező, azonban ezen állásfoglalás tartalmi vizsgálatát a bíróságnak ettől még el kellett volna végeznie, hiszen az állásfoglalás

tartalmi értelemben is megkérdőjelezi az igazságügyi szakértő módszertanát, ugyanis a NAV által szolgáltatott, szükségképpen szelektált adatok alapulvétele jelentősen, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmére elérő mértékben torzítja a szakértő által meghatározott kisajátítási kártalanítás összegét is.

- [15] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét azért állítja, mert a végzés nem rögzíti az indítványozók által felvetett jogkérdéseket, a felülvizsgálati kérelem érdemi tartalmát, ezáltal a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon végezte el. Az indítványozók e körben azt is sérelmezik, hogy a döntés elvi tartalma valójában nincs átfedésben a felülvizsgálati kérelemmel.
- [16] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése, valamint a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [17] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése a Kp. 80. § (1) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elveszítő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, a szabályozás éppen ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók e körben kifogásolják, hogy ők valójában csak elszenvedői a kisajátítási eljárásnak, formailag tehetnek ugyan bizonyítási indítványt, azonban a hatóság jogszerűen jár el, ha mindössze egyetlen szakvélemény alapján hozza meg döntését, ráadásul ez a szakvélemény később a perben is kötelezően felhasználásra kerül. Ráadásul az indítványozók ügyében mindez azt is jelenti, hogy a 2019-ben készült előzetes szakvélemény a még 2022-ben folyamatban volt eljárásban is kötelezően felhasználásra került.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria végzését 2023. január 5. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2023. március 3. napján, határidőben terjesztette elő. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetőek, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt bírálta el.
- [21] 3.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 5/2020. (I. 29.) AB határozatában már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való összhangját, ugyancsak egy kisajátítási eljárás bírósági felülvizsgálatával összefüggésben. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról már döntött, ugyanazon jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak akkor, ha a körülmények alapvetően nem változtak meg (*res iudicata*). Az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére] és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Azáltal ugyanis, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában ez a szakvélemény a közigazgatási perben is vitathatóvá válik {lásd különösen: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [31]}. Nem a Kp. 80. § (1) bekezdéséből, hanem a közigazgatási per sajátosságából adódik, hogy az indítványozóknak a szakvéleményt már a keresetlevélben vitatniuk kell, ekként

az alkotmányjogi panasz azon elemében, amelyben az közvetlenül összefüggésbe hozható a Kp. 80. § (1) bekezdésével, az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.

- [22] 3.2. A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [23] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az indítványozók a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét azért állítják, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, ami sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, illetőleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [25] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kstv. 37/B. § (1) bekezdése szerint kirendelt szakértő előzetes szakvéleménye a kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérő kérelmére szakértői véleményként használandó fel. A Kstv. 37/B. § (3) bekezdése ugyanakkor kifejezetten utal arra, hogy az előzetes szakvélemény esetében ugyanazon eljárási szabályok (nevezetesen a Kstv. 26. §-a) az irányadó, mint a kisajátítási eljárás keretében készülő szakvélemények esetén, ekként az megküldésre kerül az ügyfeleknek, akik kérdéseket és észrevételeket fogalmazhatnak meg, és a szakértőt a tárgyalásra is meg kell idézni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy mind a szakvélemény, mind az előzetes szakvélemény megismerése azonos eljárási szabályok mentén (a Kstv. 26. §-ának megfelelően) történik, melynek vitatása pedig a keresetlevélben ugyancsak az általános eljárási szabályok szerint történhet, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel.
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [27] 4.1. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza. Jelen esetben az indítványozók alkotmányjogi panasz egy kisajátítási eljáráshoz (azon belül pedig a kártalanítás összegének meghatározásához) kapcsolódott, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint bírálta el, és az indítványozók által előadott érveket a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [28] 4.2. Az alkotmányjogi panasz {a 4.1. pontban (Indokolás [27]) foglaltakra is figyelemmel} a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [29] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények teljesülését az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is értékelnie kellett, melynek során az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [30] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [31] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével (a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítás teljessége alaptörvényi követelménye sérelme) összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is vizsgálhatja azonban, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg a kártalanítás összegét. Az indítványozók megítélése szerint az eljáró hatóság és bíróságok által felhasznált szakvélemény nem megfelelően határozta meg a kártalanítás összegét, ezáltal sértve a kisajátítás esetén fizetendő kártalanítás teljességének Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó követelményét.
- [32] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában részletesen vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait. A határozat megállapítása szerint nem alaptörvény-ellenes a Kp. azon előírása, mely „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy a szabályozás nem jelenti annak akadályát, hogy „a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait.” (Indokolás [65]). Jelen esetben a Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét miért tekinti aggálytalannak (Miskolci Törvényszék ítélete, különösen Indokolás [49]–[91]). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítása és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető {legutóbb hasonlóan például: 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [33] Részben a szakértői vélemény aggályosságával, részben a Miskolci Törvényszék ítéletével, részben pedig a Kúria végzésével összefüggésben az indítványozók hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [34] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben, ahogyan arra az Alkotmánybíróság már jelen végzése [32] bekezdésében utalt, a Miskolci Törvényszék nagy részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy miért tekinti az ügyben felhasznált szakvéleményt aggálytalannak. A Kp. 80. § (1) bekezdéséből következően pedig az eljáró bíróságnak elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kellett alkalmaznia.
- [35] E körben az Alkotmánybíróság visszautal az 5/2020. (I. 29.) AB határozat azon megállapítására is, miszerint a bíróság mellőzi a jogvita elbírálásához szükségtelen bizonyítási indítványokat {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [65]}, a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggálytalansága pedig szükségképpen maga után vonja az újabb szakértő kirendelésének szükségtelenségét, ahogyan azt egyébként a Miskolci Törvényszék ítéletében maga is megállapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [94]). Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az indítványozók azon állítása, miszerint az eljáró bíróságnak az indítványozók beszerzett szakvéleményt okirati bizonyítékként figyelembe kellett volna vennie, illetőleg az indítványozók elálltak-e a bizonyítási indítványuktól vagy sem, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményeire figyelemmel az indítványozók állításainak helytállósága esetén is legfeljebb csak törvénysértésként, és nem pedig alaptörvény-sértésként lenne értékelhető, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság e körben pedig arra is utal, hogy a bíróságok döntéseiket kötelesek a jogszabályokra alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása pedig nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság legfeljebb csak a jogszabályok értelmezésének „segédeszközeként” veheti figyelembe, azonban döntését arra (különösen a jogszabályokkal szemben) nem alapíthatja, ahogyan azt a Miskolci Törvényszék ítéletében meg is állapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [89]). Abban az esetben, amennyiben a Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán

képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, mely nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.

- [36] Az indítványozók a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét is állítják a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt. Az indítványozók ezen állításával összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal azon következetes gyakorlatára, miszerint „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül.” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13], legutóbb hasonlóan például: 3121/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]} Jelen esetben a Kúria végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi feltételei miért nem teljesülnek (lásd különösen a Kúria végzése Indokolásának [19]-[29] bekezdéseit). Önmagában az a tény, hogy az indítványozók a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó döntésében a felülvizsgálati kérelem tartalma ismertetésének részletességét vitatják, még nem adhat alapot alkotmányjogi panaszra, annál is inkább, mert a Kúria ilyen esetekben még nem a felülvizsgálati kérelem érdemében dönt. E körben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy a Kúria végzésében nem „elvi”, hanem „rövid” tartalomként összegezte, hogy „elvi jelentőségű jogkérdés hiányában a felülvizsgálati eljárás lefolytatása nem indokolt” (Kúria végzése, Indokolás [32]), amely mellett azonban a végzés azt is rögzíti, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet az indítványozók által megjelölt indokok mellett „a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi befogadási ok alapján megvizsgálta” (Kúria végzése, Indokolás [18]).
- [37] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételetyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [38] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/548/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3368/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.819/2022/2. számú végzése, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.819/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Miskolci Törvényszék 101.K.701.436/2020/59. számú ítéletére és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01951-34/2020. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [3] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 37/B. § (2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és *pro futuro* hatályú megsemmisítését kérték.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település külterületén található, szántó művelési ágú, bányatelek jogi jellegű, 9 hektár 1059 m² területű ingatlan az indítványozók 4241/9383 és 300/9383 arányú tulajdonában és az egyik indítványozó földhasználatában állt. Egy gazdasági társaság (az alapügy II. rendű alperese) kérelmére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/05/01951-34/2020. számú határozatával az ingatlan 4 hektár 5445 m² területű részét a Magyar Állam javára bányászat jogcímén kisajátította, azzal, hogy a kisajátítást kérő gazdasági társaságot a bányászati jogosultság időtartama alatt megilletik az ingatlan birtoklására és ingyenes használatára vonatkozó jogok, azonban a kisajátítási cél szerinti használatot korlátlan ideig biztosítania kell.
- [5] Az indítványozók a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben egyaránt vitatták a kisajátítás jogalapját és a megállapított kártalanítás összegét, illetőleg többletkártalanítás megállapítását kérték. A Miskolci Törvényszék 2021. január 28. napján kihirdetett 101.K.701.436/2020/17. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll, mely közbenső ítéletet a Kúria 2021. október 6. napján kelt Kfv.III.37.365/2021/9. számú közbenső ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria közbenső ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság 3291/2022. (VI. 10.) AB végzésével visszautasította.
- [6] 1.2. Miután a bíróság a kisajátítás jogalapja tekintetében a jogvitát jogerősen eldöntötte, ezért a folytatódó eljárásban a bíróságnak már csak a kisajátítási kártalanítás összezszerűségéről kellett állást foglalnia.
- [7] Az indítványozók a perben vitatták a kártalanítás összezszerűségének megállapítása alapjául szolgáló igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat, azt hiányosnak és aggályosnak tartották. Az indítványozók a perben a szakértő elfogultságát állították, továbbá vitatták a szakértői vélemény elkészítésének körülményeit is, és arra hivatkoztak, hogy a szakértő nem rendelkezik valamennyi, a szakvélemény elkészítéséhez szükséges kompetenciával. Álláspontjuk szerint a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a kisajátított földterület értékét jóval a valós piaci ár alatt határozta meg. Az indítványozók megítélése szerint a szakvélemény nem felel meg a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoportja összefoglaló véleményének.

Az indítványozók kérték igazságügyi szakértő kirendelését a perbeli ingatlan valós piaci értékének meghatározására, valamint a kisajátítás miatt az indítványozók oldalán felmerülő üzemátszervezéssel járó károk kártalanítási összegének meghatározására. Az indítványozók jelezték, hogy előzetes bizonyítási eljárás keretében szakértő kirendelése iránti nemperes eljárást kezdeményeztek az egyik miskolci közjegyző előtt, és kérték ezen szakvélemény perbeli felhasználásának engedélyezését.

- [8] A Miskolci Törvényszék a 101.K.701.436/2020/59. számú, 2022. szeptember 6. napján kelt ítéletével a kártalanítás összecszerúségének kérdésében is határozott, és az indítványozók keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék, figyelemmel a Kp. 80. § (1) bekezdésére, a Kúria 3/2020. (XI. 9.) KK véleményére és az Alkotmánybíróság 5/2020. (I. 20.) AB határozatára, nem új szakértői kirendeléséről döntött, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt (egy gazdasági társaságot) rendelte ki szakértőként, tekintettel arra, hogy ugyanazon szakkérdés volt a per tárgya, mint a közigazgatási eljárás során (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [44]–[45]), a szakvéleményt készítő szakértőt pedig utóbb személyesen is meghallgatta (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [86]). A Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt az indítványozóknak a szakértő elfoglaltságával, a szakértői vélemény elkészítésének körülményeivel, és a szakértői vélemény tartalmával kapcsolatos észrevételeinek kérdésében is (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [47]–[88]). A Miskolci Törvényszék végkövetkeztetése szerint az indítványozók által előterjesztett kifogások nem tették aggályossá, így hiányossá vagy homályossá a szakvéleményben foglaltakat. A bíróság szerint a kirendelt szakértő az indítványozók által kifogásolt valamennyi kérdésre okszerű, kellően meggyőző, szakmailag is megalapozott választ adott, szóbeli meghallgatása során pedig szakértői megállapításait alátámasztotta. Ez pedig egyben azt is jelentette, hogy az indítványozók új szakértő kirendelése iránti indítványát a bíróság, mint szükségtelent, mellőzhette (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [88] és [90]).
- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.819/2022/2. számú, 2022. december 8. napján kelt végzésével megtagadta. A Kúria végzésében részletesen számot adott arról, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti, a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó okok jelen esetben miért nem állnak fenn, a végzés rövid tartalma szerint pedig „a bizonyítékok elsőfokú bíróság által elvégzett értékelését támadó felülvizsgálati kérelem befogadásának nem volt helye.” (Kúria végzése, Indokolás [34])
- [10] 1.4. Az indítványozók a felülvizsgálati kérelem előterjesztésével párhuzamosan az Alkotmánybíróság eljárását is kezdeményezték, alkotmányjogi panaszukat azonban az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva IV/2871-2/2022. számú végzésével (a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel) visszautasította.
- [11] 1.5. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-ára és 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukat, kiterjesztve azt a Kúria Kfv.VI.37.819/2022/2. számú végzésére is, az alábbiak szerint.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint ténykérdés, hogy a kisajátítási eljárást megelőzően az egyik miskolci közjegyző előtt indult nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a perbeli ingatlan forgalmi értékét lényegesen magasabb összegben határozta meg (a perben felhasznált szakértői vélemény szerinti kártalanítási összeghez képest az indítványozók által beszerzett igazságügyi szakértői véleményben megjelölt összeg 45%-kal volt magasabb). Az indítvány szerint a Miskolci Törvényszék az indítványozók által beszerzett szakértői véleményt jogi indokok megfogalmazása nélkül rekesztette ki a bizonyítékok értékelése köréből, azt ugyanis, ha nem is szakértői véleményként, de okirati bizonyítékként fel kellett volna használni, ami miatt egyértelműen megállapítható a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme. Azáltal, hogy a két szakvélemény szerinti összegeben 45%-os az eltérés, az indítványozók nem részesültek teljes kártalanításban [Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelme], ami miatt a tulajdonjog korlátozása aránytalaná vált [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme].
- [14] Az indokolási kötelezettség sérelmének tekinti az alkotmányjogi panasz, hogy a Miskolci Törvényszék csak formálisan utalt arra, hogy a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása miatt nem kötelező, azonban ezen állásfoglalás tartalmi vizsgálatát a bíróságnak ettől még el kellett volna végeznie, hiszen az állásfoglalás

tartalmi értelemben is megkérdőjelezi az igazságügyi szakértő módszertanát, ugyanis a NAV által szolgáltatott, szükségképpen szelektált adatok alapulvétele jelentősen, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmére elérő mértékben torzítja a szakértő által meghatározott kisajátítási kártalanítás összegét is.

- [15] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét azért állítja, mert a végzés nem rögzíti az indítványozók által felvetett jogkérdéseket, a felülvizsgálati kérelem érdemi tartalmát, ezáltal a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon végezte el.
- [16] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése, valamint a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [17] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése a Kp. 80. § (1) bekezdésére tekintettel az alkotmányjogi panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlantulajdonukat elveszítő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, a szabályozás éppen ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozók e körben kifogásolják, hogy ők valójában csak elszenvedői a kisajátítási eljárásnak, formailag tehetnek ugyan bizonyítási indítványt, azonban a hatóság jogszerűen jár el, ha mindössze egyetlen szakvélemény alapján hozza meg döntését, ráadásul ez a szakvélemény később a perben is kötelezően felhasználásra kerül. Ráadásul az indítványozók ügyében mindez azt is jelenti, hogy a 2019-ben készült előzetes szakvélemény a még 2022-ben folyamatban volt eljárásban is kötelezően felhasználásra került.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria végzését 2023. január 5. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2023. március 3. napján, határidőben terjesztette elő. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt bírálta el.
- [21] 3.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 5/2020. (I. 29.) AB határozatában már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való összhangját, ugyancsak egy kisajátítási eljárás bírósági felülvizsgálatával összefüggésben. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról már döntött, ugyanazon jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak akkor, ha a körülmények alapvetően nem változtak meg (*res iudicata*). Az Alkotmánybíróság jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére] és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Azáltal ugyanis, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában ez a szakvélemény a közigazgatási perben is vitathatóvá válik [lásd különösen: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [31]]. Nem a Kp. 80. § (1) bekezdéséből, hanem a közigazgatási per sajátosságaiból adódik, hogy az indítványozóknak a szakvéleményt már a keresetlevélben vitatniuk kell, ekként az alkotmányjogi panasz azon elemében, amelyben az közvetlenül összefüggésbe hozható a Kp. 80. § (1) bekezdésével, az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.

- [22] 3.2. A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [23] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az indítványozók a Kstv. 37/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét azért állítják, mert a kisajátítást elrendelő határozat nyomán az ingatlanulajdonukat elvesztő személyeknek a hatósági határozattal szembeni keresetlevéllel egyidejűleg a már korábban a kisajátítást kérő érdekében kirendelt szakértő szakvéleményében foglaltakat érdemben vitatniuk kell, annak aggályosságát igazolniuk kell, ami sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, illetőleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [25] A Kstv. 37/B. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a Kstv. 37/B. § (1) bekezdése szerint kirendelt szakértő előzetes szakvéleménye a kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérő kérelmére szakértői véleményként használandó fel. A Kstv. 37/B. § (3) bekezdése ugyanakkor kifejezetten utal arra, hogy az előzetes szakvélemény esetében ugyanazon eljárási szabályok (nevezetesen a Kstv. 26. §-a) az irányadó, mint a kisajátítási eljárás keretében készülő szakvélemények esetén, ekként az megküldésre kerül az ügyfeleknek, akik kérdéseket és észrevételeket fogalmazhatnak meg, és a szakértőt a tárgyalásra is meg kell idézni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy mind a szakvélemény, mind az előzetes szakvélemény megismerése azonos eljárási szabályok mentén (a Kstv. 26. §-ának megfelelően) történik, melynek vitatása pedig a keresetlevélben ugyancsak az általános eljárási szabályok szerint történhet, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel.
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [27] 4.1. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza. Jelen esetben az indítványozók alkotmányjogi panasz egy kisajátítási eljáráshoz (azon belül pedig a kártalanítás összegének meghatározásához) kapcsolódott, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint bírálta el, és az indítványozók által előadott érveket a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [28] 4.2. Az alkotmányjogi panasz {a 4.1. pontban (Indokolás [27]) foglaltakra is figyelemmel} a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [29] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények teljesülését az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is értékelnie kellett, melynek során az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [30] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [31] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével (a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítás teljessége alaptörvényi követelménye sérelme) összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is vizsgálhatja azonban, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg a kártalanítás összegét. Az indítványozók megítélése szerint az eljáró hatóság és bíróságok által felhasznált szakvélemény nem megfelelően határozta meg a kártalanítás összegét, ezáltal sértve a kisajátítás esetén fizetendő kártalanítás teljességének Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó követelményét.

- [32] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában részletesen vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait. A határozat megállapítása szerint nem alaptörvény-ellenes a Kp. azon előírása, mely „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy a szabályozás nem jelenti annak akadályát, hogy „a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait.” (Indokolás [65]) Jelen esetben a Miskolci Törvényszék ítéletében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét miért tekinti aggálytalannak (Miskolci Törvényszék ítélete, különösen Indokolás [47]–[90]). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítása és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető {legutóbb hasonlóan például: 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [33] Részben a szakértői vélemény aggályosságával, részben a Miskolci Törvényszék ítéletével, részben pedig a Kúria végzésével összefüggésben az indítványozók hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [34] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben, ahogyan arra az Alkotmánybíróság már jelen végzése [32] bekezdésében utalt, a Miskolci Törvényszék nagy részletességgel foglalt állást abban a kérdésben, hogy miért tekinti az ügyben felhasznált szakvéleményt aggálytalannak. A Kp. 80. § (1) bekezdéséből következően pedig az eljáró bíróságnak elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kellett alkalmaznia. E körben az Alkotmánybíróság visszautal az 5/2020. (I. 29.) AB határozat azon megállapítására is, miszerint a bíróság mellőzi a jogvita elbírálásához szükségtelen bizonyítási indítványokat {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [65]}, a megelőző eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggálytalansága pedig szükségképpen maga után vonja az újabb szakértő kirendelésének szükségtelenségét, ahogyan azt egyébként a Miskolci Törvényszék ítéletében maga is megállapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [91]). Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az indítványozók azon állítása, miszerint az eljáró bíróságnak az indítványozók beszerzett szakvéleményt okirati bizonyítékként figyelembe kellett volna vennie, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményeire figyelemmel az indítványozók állításainak helytállósága esetén is legfeljebb csak törvénysértésként, és nem pedig alaptörvény-sértésként lenne értékelhető, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság e körben pedig arra is utal, hogy a bíróságok döntéseiket kötelesek a jogszabályokra alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása pedig nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság legfeljebb csak a jogszabályok értelmezésének „segédeszközeként” veheti figyelembe, azonban döntését arra (különösen a jogszabályokkal szemben) nem alapíthatja, ahogyan azt a Miskolci Törvényszék ítéletében meg is állapította (Miskolci Törvényszék ítélete, Indokolás [85]). Abban az esetben, amennyiben a Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, mely nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.
- [35] Az indítványozók a Kúria végzése alaptörvény-ellenességét is állítják a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt. Az indítványozók ezen állításával összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal azon következetes gyakorlatára, miszerint „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13], legutóbb hasonlóan például: 3121/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}. Jelen esetben a Kúria végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának

- törvényi feltételei miatt nem teljesülnek (lásd különösen a Kúria végzése Indokolásának [23]–[33] bekezdéseit). Önmagában az a tény, hogy az indítványozók a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó döntésében a felülvizsgálati kérelem tartalma ismertetésének részletességét vitatják, még nem adhat alapot alkotmányjogi panaszra, annál is inkább, mert a Kúria ilyen esetekben még nem a felülvizsgálati kérelem érdemében dönt.
- [36] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéte-lyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [37] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/549/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3369/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.392/2021/8. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját és gyermekei nevében is eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.392/2021/8. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Szombathelyi Törvényszék Pkf.20.298/2021/3/I. számú végzésére és a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/499. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntések végrehajtását az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően függessze fel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás tényállása az alábbiak szerint összegezhető.
- [3] Az indítványozó édesapa (az alapügy alperese) és a felperes édesanyja házastársak voltak, házasságukból három gyermek született, a legidősebb már nagykorú. Az alapügy felperese még 2014-ben a Dunaújvárosi Járásbíróságon házasság felbontása és járulékai iránt indított pert az indítványozóval szemben. Az alapügy felperese az eljárás megindítását követően, 2015 nyara óta megszakítás nélkül életvitelszerűen az Egyesült Királyságban él a gyermekekkel.
- [4] Az indítványozó a felperes és a gyermekek Magyarországról történő távozását követően az Egyesült Királyságban eljárást kezdeményezett a Gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló 1980. évi hágai egyezmény, valamint a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK rendelet alapján. Az eljáró angol bíróság 2016. február 2. napján meghozott elsőfokú határozatával elrendelte a gyermekek Magyarországra történő visszavitelét. A fellebbviteli bíróság a felperes édesanyja fellebbezését elutasította, azonban a legidősebb gyermek saját jogán benyújtott fellebbezésének helyt adott, és 2017. januárjában a visszavitelt megtagadta, mert úgy ítélte meg, hogy a gyermekek visszavitele nagyobb sérelemmel járna, mint amekkorát az elutasítás az indítványozónak okozna.
- [5] Ezt követően a peres felek házasságát a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/184. számú, 2017. július 14. napján kelt részítéletével felbontotta, a gyermekek felett a szülői felügyelet gyakorlására pedig az indítványozót jogosította fel. A bíróság kötelezte a felperest, hogy a gyermekeket 15 napon belül személyes ingóságokkal és okmányaikkal együtt adja ki az indítványozónak, és elrendelte a gyermekek Magyarországra történő visszahozatalát.
- [6] A részítélet a házasságot felbontó részében jogerőre emelkedett, míg a szülői felügyeletet illetően a Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.344/2018/8. számú végzésével az elsőfokú részítéletet a fellebbezett részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A Szombathelyi Törvényszék a hatályon kívül helyező végzésében többek között kifejtette, hogy a szülői felügyelet tekintetében történő döntéshez elengedhetetlen komplex családvizsgálat elvégzése. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság többször is megkísérelte a szakértői vélemény beszerzését, azonban ez nem vezetett eredményre.
- [7] Az alapügy felperese ugyanakkor az elsőfokú bíróságon kérelmet terjesztett elő az eljárásnak az illetékes angol bíróságra történő áthelyezése iránt, melyet az indítványozó ellenzett. Az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztálya ezt követően értesítette az elsőfokú bíróságot arról, hogy az angol *Royal Court of Justice* családjogi bírósága a 2201/2003/EK rendelet 15. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján 2020 februárjában kérelmezte a folyamatban lévő eljárás áttételét az Egyesült Királyságba. Az angol bíróság szerint a gyermekeknek

egyértelmű kötődésük van az Egyesült Királysághoz, mert itt van a szokásos tartózkodási helyük; az Egyesült Királyság bíróságai vannak a leginkább megfelelő helyzetben az eljárások még hátralevő részeinek tárgyalására; és a gyermekek érdekét leginkább az szolgálja, ha ezeket az eljárásokat átadják az Egyesült Királyságnak.

- [8] A Dunaújvárosi Járásbíróság 2020. december 16. napján közvetlenül megkereste az angol bíróságot és tájékoztatta, hogy az eljárás átadására vonatkozó kéréssel maga is egyetért, és amennyiben a joghatóságot Anglia és Wales bíróságai átveszik, a Dunaújvárosi Járásbíróság a gyermekek szülői felügyeletére vonatkozó kérdésben az eljárást meg fogja szüntetni. Az angol bíróság 2021. március 9. napján kelt határozatával elfogadta az eljárás átutalását a gyermekek szülői felügyeletére vonatkozó kérdésben, melyre figyelemmel a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/499. számú, 2021. június 28. napján kelt végzésével a pert a szülői felügyeletet érintő részében megszüntette.
- [9] 1.2. A végzéssel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte a végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását. A Győri Ítéletábla Pkk.I.26.118/2017/2. számú végzése alapján másodfokon eljáró Szombathelyi Törvényszék Pkf.20.298/2021/3/I. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését egy kiegészítéssel helybenhagyta, illetőleg a hiányos tényállást kiegészítette. A Szombathelyi Törvényszék végzésében rögzítette, hogy a gyermekeket szoros kötelék fűzi az Egyesült Királysághoz, melynek bírósága alkalmasabb az ügy tárgyalására és az ügy átvétele megfelel a gyermekek mindenképp felett álló érdekének (Szombathelyi Törvényszék végzése, Indokolás [44]). A Szombathelyi Törvényszék végzésével azt is rögzítette, hogy a 2201/2003/EK rendelet 15. cikke alkalmazásának feltételei teljesülnek (Szombathelyi Törvényszék végzése, Indokolás [49]). E körben a Törvényszék arra is utalt, hogy az EK rendelet 15. cikke az eljárás másik tagállam bíróságához való áttételének feltételei körében csak a gyermek mindenképp felett álló érdekét nevesíti, a szülő érdekeit nem (Szombathelyi Törvényszék végzése, Indokolás [51]). A Szombathelyi Törvényszék azt sem tartotta indokoltnak, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen, ugyanis megítélése szerint a 2201/2003/EK rendelet egyes cikkeinek egymáshoz való viszonya egyértelmű.
- [10] 1.3. A jogerős végzés ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy a Kúria kezdeményezze az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását. Az indítványozó azt is kérte, hogy a Kúria a jogerős végzést az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedően helyezze hatályon kívül, és elsődlegesen hozzon a jogszabályoknak megfelelő új határozatot, másodlagosan pedig utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [11] A Kúria Pfv.II.21.392/2021/8. számú végzésével az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasította, a jogerős végzést pedig hatályában fenntartotta. A Kúria végzése szerint az adott ügy tárgyalására rendes joghatósággal rendelkező bíróság nem köteles az ügy áttételére, azonban a 2201/2003/EK rendelet 15. cikke alapján egyes esetekben ez lehetséges, mely feltételek teljesülését a másodfokú bíróság érdemben megvizsgálta, és ennek mérlegelése alapján hozta meg a döntését (Kúria végzése, Indokolás [67]–[70]).
- [12] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő a saját és gyermekei nevében az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria Pfv.II.21.392/2021/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, a Szombathelyi Törvényszék Pkf.20.298/2021/3/I. számú végzésére és a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/499. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseit, és a VI. cikk (1) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi az indítványozó szerint, hogy az eljáró magyar bíróságok a 2201/2003/EK rendelet céljával ellentétesen értelmezték a rendelet 15. cikkét, a rendelet ugyanis azt célozza, hogy visszatartsa a gyermekek tagállamok közötti jogellenes elvitelétől, így az ügyben a rendelet 15. cikke nem is lett volna alkalmazható. Az indítványozó e körben azt is kifogásolja, hogy az eljáró bíróságok a komplex családvizsgálat elvégzését tekintették elsődleges feladatuknak, ahelyett, hogy a gyermekek jogellenes elvitelének következményeit levonták volna. A bíróságok ezen megközelítése pedig érdemben hozzájárult ahhoz, hogy a felperes édesanya elhúzhassa az eljárást (mely eljárás elhúzódásához a bíróságok maguk is hozzájárultak mulasztásaikkal), az eljárás elhúzódását pedig az eljáró bíróságok végső soron az eljárás átadásával orvosolták. Az indítványozó azt is sérelmezi, hogy az angol és magyar bíróság közötti kapcsolattartás

nem megfelelően zajlott, ráadásul az angol bíróság egyszer már döntést hozott a jogellenes elvitel kérdésében is, ami ellentétes az uniós joggyakorlattal, a tisztességes eljárás követelményével és a fegyveregyenlőség elvével is. Az alkotmányjogi panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljárás követelményét sérti az ügyben az Emberi Erőforrások Minisztériumának (EMMI) mint központi hatóságnak az eljárása is, mely eljárásba az indítványozót be sem vonták, az eljárásban pedig központi hatóságként nem az EMMI-nek, hanem az Igazságügyi Minisztériumnak kellett volna eljárnia. Az alkotmányjogi panasz szerint a törvényes bíróhoz való jog is sérült azáltal, hogy a Kúria, mint kötelezett bíróság, nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást.

- [14] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdése, illetőleg VI. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezi az alkotmányjogi panasz szerint, hogy az ügyben eljáró angol bíróság nem csupán a kapcsolattartást nem biztosította az indítványozó számára, hanem a felperes kezdeményezésére távoltartási végzést adtak ki az indítványozóval szemben. Ez a döntés egyaránt sérti az indítványozó mint szülő jogait [XVI. cikk (2) bekezdése és VI. cikk (1) bekezdése], és a gyermekek jogait is [XVI. cikk (1) bekezdése és VI. cikk (1) bekezdése].
- [15] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [16] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. március 31. napján vette át, melyhez képest az alkotmányjogi panasz határidőben, 2022. május 30. napján került előterjesztésre. A saját és gyermekei nevében eljáró (a gyermekei felett szülői felügyeleti joggal rendelkező) indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak.
- [17] 2.2. Ahogyan azt a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/499. számú végzése is rögzítette, a Dunaújvárosi Járásbíróság 3.P.21.296/2014/184. számú részítéletével a peres felek házasságát felbontotta, és a bíróság rendelkezett a szülői felügyeleti jog gyakorlásáról is (Dunaújvárosi Járásbíróság végzése, Indokolás [3]). A részítélet a házasság felbontására vonatkozó részében jogerőre emelkedett, az eljárás ezt követően a szülői felügyelet kérdésében folyt tovább. A Dunaújvárosi Járásbíróság a pert a szülői felügyeletet érintő részében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 130. § (1) bekezdés a) pontja és 157. § a) pontja alapján megszüntette, mert a magyar bíróság átadta a joghatóságot az angol bíróságnak. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését azzal a kiegészítéssel hagyta helyben, hogy a pert a kapcsolattartást érintő részében is megszüntette, és az ügyet áttenni rendelte az angol bírósághoz, valamint az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy tárgya végeredményben nem a szülői felügyeleti jog gyakorlása és a kapcsolattartás szabályozása volt, hanem csak az az eljárási előkérdés, hogy ezekben a kérdésekben melyik bíróság rendelkezik joghatósággal, és átadhatta-e ezt a joghatóságot a magyar bíróság.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [19] Figyelemmel az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés tárgyára (joghatóság átadása, és nem pedig a szülői felügyeleti jog és a kapcsolattartás érdeme), az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott bírói döntések nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseivel. Az eljáró bíróságok ugyanis nem abban a kérdésben döntöttek, hogy az indítványozó milyen feltételekkel jogosult a szülői felügyeleti jog gyakorlására, illetőleg a gyermekeivel való kapcsolattartásra, hanem csupán abban a kérdésben, hogy ezt a kérdést nem a magyar, hanem az angol bíróságok fogják majd eldönteni, a joghatóság átadására tekintettel. Éppen ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban megjelölt indokolás nem hozható közvetlenül összefüggésbe a Kúria végzésével, az alkotmányjogilag értékelhető összefüggés hiánya pedig az Alkotmány-

bíróság következetes gyakorlata szerint az indítvány elbírálásának akadálya. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.

- [20] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét is állította. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben közigazgatási hatósági eljárás nem volt folyamatban, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog keretei között értékelte {hasonlóan például: 3067/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [21] 2.4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [22] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, figyelemmel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kimunkált gyakorlatára. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely megállapítható-e.
- [24] Az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét részben az EMMI eljárásával (a [20] bekezdésben foglaltak szerint), részben az alkalmazandó jogszabályok nem megfelelő (*contra constitutionem*) értelmezésével, részben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradásával indokolta, illetőleg sérelmezte az indokolási kötelezettség megsértését is.
- [25] Az indítványozó az EMMI eljárását azért tartja alaptörvény-ellenesnek, mert az EMMI több iraton is „*Central Authority*”-ként (központi hatóságként) tüntette fel magát, amely alkalmas arra, hogy megtévessze az angol központi hatóságot és az angol bíróságokat, továbbá az EMMI több, az indítványozóra valótlan tartalmú állítást is tett az egyes iratokban.
- [26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3067/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően sem abban a kérdésben nem foglalhat állást, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyes vonatkozásai szempontjából az EMMI minősült-e központi hatóságnak, sem pedig abban a kérdésben, hogy az EMMI által kiállított iratokat az eljáró magyar és angol bíróságok mennyiben fogadták el ítélezésük alapjául. Ezek ugyanis olyan tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdések, melyek az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esnek, ekként nem alkalmasak arra, hogy felvessék a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [27] Az indítványozó azt is kifogásolja, hogy az alkalmazandó (uniós) jogszabályok, mindeneke előtt a 2201/2003/EK rendelet 15. cikke hibás, kirívóan *contra legem* értelmezése eredményezte a joghatóság átadását, mely jogértelmezés végeredményben ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezte annak *contra constitutionem* eredménye miatt.
- [28] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvényellenességének megállapításához vezethet {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; hasonlóan: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}. Jelen esetben, ahogyan azt a Kúria is megállapította végzésében, a 2201/2003/EK rendelet 15. cikke egyértelműen meghatározza a joghatóság átadásának feltételeit (lásd a Kúria végzése Indokolásának [64] bekezdését), mely feltételek teljesülését az eljáró bíróságok érdemben vizsgálták, döntésüket az EK rendelet szerinti feltételek értékelésére alapították (Kúria végzése, különösen Indokolás [69]–[71]). Az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában éppen azt kifogásolta, hogy

az eljáró bíróságok döntésük meghozatala (és az EK rendelet 15. cikkének értelmezése) során nem vettek figyelembe olyan szempontokat, amelyek a 2201/2003/EK rendeletben nem szerepelnek. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a támadott bírói döntés önkényessége miatt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye nem állapítható meg.

- [29] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként értékeli azt is, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kötelezettségüknek. Az indítványozó álláspontja szerint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából a Kúria kötelezett bíróságnak minősül, ekként részletesen indokolnia kellett volna, hogy miért nem fordul az Európai Bírósághoz, mely részletes indokolási kötelezettségének a Kúria az alkotmányjogi panasz szerint nem tett eleget.
- [30] Az indokolási kötelezettség megsértésének speciális esete, amikor az indokolási kötelezettség az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozik. Jelen esetben a Kúria (mely az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából kötelezett bíróságnak tekinthető) végzésében egyértelműen rögzítette, hogy „a jelen jogvitában sem a tényállás, sem a vizsgált jogkérdés tekintetében nem merült fel olyan sajátosság, ami alapján feltételezhető lenne, hogy a Curia az EK rendelet 15. cikkével kapcsolatban kifejtett szempontokhoz képest eltérő iránymutatást adna” (Kúria végzése, Indokolás [54]). Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB határozatának megállapítása szerint a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (1) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (2) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (3) az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár [26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; utóbb: 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [75]]. Jelen esetben a Kúria végzésének indokolása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából, illetőleg az uniós jogból fakadó követelményeknek eleget tesz. Az Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradása miatt (tekintettel arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás a természeténél fogva jogszabályértelmezésre, nevezetesen az uniós jog értelmezésére irányul) csak kivételesen, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nyilvánvaló megsértése miatt (a törvényes bíróhoz való jog sérelmeként), vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértése miatt állapíthatja meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Jelen esetben az indítványozó ilyen kivételes, nyilvánvaló körülményt az alkotmányjogi panaszában nem tudott valószínűsíteni. Az alkotmányjogi panasz ezért ebben az elemében sem vet fel alaptörvény-ellenességi kételyt.
- [31] Az indítványozó az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradásával, illetőleg az eljáró bíróságok eljárásával összefüggésben általában is sérelmezte az indokolási kötelezettség megsértését. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség azt a követelményt állítja a bíróságok eljárása elé, hogy döntésük indokairól az eljárási törvényeknek megfelelő részletességgel adjanak számot. Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből ugyanakkor nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [lásd például: 3125/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [32] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy a Kúria az ügy érdeme vonatkozásában alkotmányjogi értelemben véve kellő részletességgel támasztotta alá döntésének jogi indokait. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntés indokolásának részletességét vitatja, illetve hiányosnak tartja, még nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség követelménye sérelmének kételyét.
- [33] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az indítványban megfogalmazott okok alapján nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [34] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem, és ekként nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

[35] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1341/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3370/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 101.K.700.727/2022/9-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó jogi képviselője útján (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Karsai Dániel András) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Törvényszék 101.K.700.727/2022/9-II. számú ítélete, továbbá a Kúria Kfv.II.37.082/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] Az indítványozó fenntartásában állt az a magán köznevelési intézmény, amely az alapügy felperese volt (a továbbiakban: felperes). A Fejér Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) 2021. május 6-án kelt, FE/03/0920-5/2021. számú határozatával a felperes működési engedélyét visszavonta, és egyidejűleg törölte az egyházi és magán köznevelési intézmények nyilvántartásából.
- [4] A határozat előzménye volt, hogy a Kormányhivatal hatósági ellenőrzés eredményeként 2020. december 4-én véglegessé vált FE/03/2572-23/2020. számú határozatával a feltárt jogsértésekre tekintettel a felperest 1 millió forint felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, és 16 pontban összefoglalva felhívta arra, hogy állítsa helyre a jogszerű állapotot. A felperes a határozattal szemben jogorvoslati kérelmet nem terjesztett elő.
- [5] A Kormányhivatal a feltárt jogsértéshez kapcsolódó felhívás teljesülésének vizsgálata céljából újabb hatósági ellenőrzést indított. A vizsgálat eredményeként meghozott, FE/03/0920-5/2021. számú, működési engedély visszavonásáról rendelkező határozat 12 pontban sorolta fel a feltárt hiányosságokat, melyeket részletesen, mintegy 19 oldal terjedelemben indokolt. A határozat a működési engedély visszavonása mellett elrendelte a felperes nyilvántartásból való törlését is. A határozat indokolása szerint a felperes több cselekményével súlyos jogszabálysértést valósított meg, és annak ellenére nem gondoskodott a jogsértő állapot teljes megszüntetéséről, hogy a Kormányhivatal őt erre korábbi, véglegessé vált határozatában felhívta, továbbá súlyos a jogsértés, mert a felperes feladatainak ellátásához szükséges saját alkalmazotti létszámmal nem rendelkezik. Emellett megállapította, hogy a jogsértéssel érintett tanulók száma jelentős, a jogsértő állapot fennállásának időtartama is jelentős, hatása nagymértékű, azaz a felperes a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 21. § (8) bekezdés g) pontjának és 21. § (10) bekezdés e) és f) pontjának együttes értelmezésével többszörösen kimerítette a súlyos jogszabálysértés fogalmát.
- [6] A felperes keresete nyomán eljáró Veszprémi Törvényszék 101.K.700.707/2021/22/II. számú ítéletével (a továbbiakban: alapítélet) a Kormányhivatal határozatát megsemmisítette és mellőzte az új eljárásra kötelezését. Az ítélet indokolása szerint, a felperes eredményesen hivatkozott arra, hogy az Nkt. 21. § (10) bekezdés c) pontja a súlyos jogszabálysértés megállapításához és annak jogkövetkezménye alkalmazhatóságához három lépcsős fokozatosságot ír elő, melynek első lépcsője a felhívás, második lépcsője a bírságkiszabás és csak harmadik lépcsője lehet ugyanazon jogszabálysértés fennállás esetén a működési engedély visszavonása. Ehhez képest a Kormányhivatal határozata második esetben állapította meg ugyanazon jogsértéseket, azaz a működési engedély visszavonása ezen jogszabályhelyre való hivatkozással (ekkor még) nem kerülhetett volna sor. A bíróság ítéletében arra az álláspontra helyezkedett, hogy azokban az esetekben pedig, amikor a súlyos jogsértésnek nem kell egyben „ismételtnek” is lennie, sem az állandó alkalmazotti létszám hiányára, sem pedig a jogszabályban meghatározott dokumentumok hiányára hivatkozással nem volt helye a működési engedély visszavonásának, mert ezen okok ténylegesen nem álltak fenn.

- [7] Az alapítéttel szemben a Kormányhivatal élt felülvizsgálati kérelemmel, melynek nyomán a Kúria Kfv.II.37.082/2022/4. számú végzésében a törvényszék alapítéletét hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria rögzítette, hogy nem képezte a felülvizsgálat tárgyát az Nkt. 21. § (10) bekezdés c) pontja szerinti súlyos jogszabálysértés fennállásának a hiánya, vagyis az úgynevezett háromlépcsős fokozatosság betartása. A Kúria döntésében ugyanakkor az Nkt. 22. § (2) bekezdésének második fordulata szerinti állandó saját alkalmazotti létszámmal való rendelkezés feltételeit a törvényszék jogértelmezésétől eltérően állapította meg. A Kúria a működéshez szükséges dokumentumok hiányosságai körében osztotta a törvényszék álláspontját annyiban, hogy egy jogszabály által megkövetelt dokumentum és szabályzat teljes hiánya nem azonosítható egy meglévő dokumentum jogszabályoknak nem mindenben megfelelő létezésével, ugyanakkor rámutatott arra, hogy nem elegendő a dokumentumok fizikai fellelhetősége, azoknak tartalmilag is el kell érniük azt a szintet, hogy a dokumentum létezése az Nkt. 22. § (1) bekezdés c) pontjának való megfelelés szempontjából értékelhető legyen. A Kúria hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak értékelését, hogy a felperesnél kifogásolt jogszabályok szerinti kötelező dokumentumok és szabályzatok formai megfelelése mellett, azok tartalmi meg nem felelése elérte-e a nem létező tanügyi dokumentum kategóriáját.
- [8] A megismételt eljárásban a Veszprémi Törvényszék 101.K.700.727/2022/9-II. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Hangsúlyozta, hogy kizárólag abban kellett állást foglalnia, hogy az Nkt. 21. § (8) bekezdés g) pontjában foglaltak szerint jogszerűen került-e sor a felperesi iskola nyilvántartásból való törlésének elrendelésére. A megismételt eljárásban tehát már csak mindössze két súlyos jogszabálysértés meglétét kellett vizsgálnia a bíróságnak: egyrészt az állandó saját alkalmazotti létszámmal való rendelkezésnek, mint működési feltételnek a meglétét, másrészt pedig a pedagógiai program, mint a működéshez szükséges tanügyi dokumentáció létezésének megítélése volt a megismételt eljárás tárgya. A pedagógiai program kapcsán a Veszprémi Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a 2020/2021-es tanévben is rendelkezett pedagógiai programmal, amely ugyan hiányos volt és kiegészítésre szorult, de tartalmi hiányossága nem érte el a nem létezés szintjét. Erre tekintettel a súlyos jogszabálysértés az Nkt. 22. § (1) bekezdés c) és 21. § (10) bekezdés f) pontja alapján nem volt megállapítható, emiatt az Nkt. 21. § (8) bekezdés g) pontja alapján az iskola törlésére nem kerülhetett sor.
- [9] Az állandó saját alkalmazotti létszámmal való megfeleléssel kapcsolatban azt állapította meg a bíróság, hogy a Kormányhivatal tévesen állapította meg azt, hogy milyen módszer szerint kell megállapítani az állandó létszámmal való megfelelés szabályait, azonban határozata érdemét tekintetében helyes volt, ugyanis a felperes a megfelelő saját alkalmazotti létszám hiánya okán valóban nem rendelkezett a működéshez szükséges feltételekkel. A bíróság egyebekben megjegyezte, hogy a felperes fenntartója nincsen elzárva attól, hogy megfelelő képesítéssel rendelkező oktatói gárda összeállítását követően, akár szűkebb oktatási palettával, de ismételten nyilvántartásba vételét kérje az alperesi hatóságtól, hiszen a működési engedély visszavonása tevékenységtől eltiltást nem jelent.
- [10] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a Veszprémi Törvényszék 101.K.700.727/2022/9-II. számú ítélete, továbbá a Kúria Kfv.II.37.082/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a XXIV. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében előadta, hogy a Kormányhivatal első, 2020. július 21. napján megvalósuló ellenőrzésekor a hatósági ellenőrzés tárgyát a 2015/2016. tanévtől egészen a 2019/2020. tanévig terjedő időszak képezte. Az állandó alkalmazotti létszám tekintetében ebben az időszakban az óraadókra vonatkozó szabályozás még nem írt elő külön szakmai végzettségét. A második ellenőrzés során azonban a Kormányhivatal kiterjesztette a vizsgálatot a 2020/2021-es tanévre is, amikor a vonatkozó szabály már hatályban volt. Az indítványozó szerint a Kormányhivatal „súlyos” és „ismételt” jogszabálysértésről számol be és hivatkozik a vonatkozó jogszabályban meghatározott három lépcsős szankciórendszerre, ugyanakkor szerinte ismételt jogszabálysértésről nem lehet szó, ha az első hatósági ellenőrzéskor felmerülő vizsgálatkor még nem képezte az ellenőrzés tárgyát azon tanév (2020/2021.), amelynek során az óraadókra új szakképzési követelmények jelentek meg. A Kormányhivatal szerinte csak akkor vonhatta volna vissza az iskola működési engedélyét, ha ismételt jogsértés állt volna fenn, ami azonban nem történt meg. Ezáltal a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési

- intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Előmeneteli Rendelet) 33/M. §-át önkényesen és *contra legem* módon kiterjesztette a hatálybalépése előtti időszakra is.
- [12] Emellett arra is hivatkozott az indítványozó, hogy a Kormányhivatal olyan jogszabályi rendelkezések be nem tartását kérte számon az iskolán, amelyek a vizsgált időszak egy részében nem voltak hatályban, egy másik részében pedig alig pár nappal a vizsgálatot megelőzően léptek hatályba. Így nem volt tekintettel arra, hogy az iskolának, mint a jogszabály címzettjének milyen felkészülési idővel kellett volna teljesítenie a követelményeket, sértve ezzel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Szerinte megállapítható, hogy az Előmeneteli Rendelet IV/A. fejezetének rendelkezéseit beiktató 417/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelet hatálybalépése önmagában nem felelt meg a szükséges felkészülési idő követelményének. Az ezen jogszabályt már hatálybalépését követő tanévben ellenőrző, illetve korábbi tanévekre kiterjesztően alkalmazó és amiatt a legsúlyosabb szankciót kiszabó hatóság és annak határozata súlyosan sérti a jogbiztonságot, mert a rendelet alapján a hatóság visszamenőleges hatállyal alkalmazta a létező legszigorúbb jogkövetkezményt az iskolával szemben, amely eljárása azonban sérti a *nulla poena sine lege* elvet és így a jogbiztonság követelményét, aminek következtében a hatóság eljárása nem tekinthető tisztességesnek.
- [13] Az indítványozónak az az álláspontja, hogy a hatósági eljárásban elkövetett jogsértéseket sem a Kúria nem vizsgálta a felülvizsgálati eljárásában, sem a Veszprémi Törvényszék a megismételt eljárásában. Így gyakorlatilag az eljáró bíróságok fenntartották, illetve megismételték a Kormányhivatal tisztességtelen eljárását, ezzel elzárva az indítványozót a hatékony jogorvoslat igénybevételétől, ami ellentétes a tisztességes bírói eljárás követelményével.
- [14] Emellett sérült szerinte az Indítványozónak a tisztességes bírói eljáráshoz való joga az alábbiak szerint is: a Kormányhivatal a saját hatósági eljárásában nem, hanem a kúriai felülvizsgálati eljárásban hivatkozott először arra, hogy a teljes létszám megállapításához csakis a szakembereket lehet figyelembe venni. A szakemberek definícióját és a rájuk vonatkozó követelményeket pedig az Előmeneteli Rendelet határozza meg. Ugyanakkor ezen számítási módszert maga a Kormányhivatal sem alkalmazta az ellenőrzései során, hanem csak a felülvizsgálati eljárásban hivatkozott rá, ezért azt az eljáró bíróságok nem vizsgálhatták volna, mivel az súlyosan sértette volna a fegyverek egyenlősége elvét és a tisztességesség követelményét.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [16] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá tartalmaz alkotmányjogi-
lag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [18] 2.2. A panasz befogadhatóságának feltételei közül az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó Abtv. 27. § szerinti érintettségét vizsgálta, tekintettel arra, hogy nem az indítványozó (hanem az általa fenntartott köznevelési intézmény) vett részt az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárásban felperesként. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírói eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó

Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [19] Az indítványozó az alapügy felperesének fenntartója. Az ügy tárgya részben a felperes nyilvántartásból való törlése volt. Az ítélet jogerőre emelkedése a nyilvántartásból való törlés nyomán a felperes jogutód nélküli megszűnését eredményezte. Az indítványozó is hivatkozott rá, hogy azért ő terjesztette elő az indítványt, mert a felperest a bíróság törölte az egyházi és magán köznevelési intézmények nyilvántartásából. Érintettség szempontjából az indítványozó nem tekinthető a felperes jogutódjának, azonban a felperes fenntartójaként mindenképpen érdekelt az ügy mikénti eldöntésében. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a panasz alapjául szolgáló eljárásban részt nem vevő, a felperes jogutódjának nem tekinthető indítványozó jogaira és kötelezettségeire a bíróság döntése kihathatott, ezért jelen esetben általánosságban érintettnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság e körben arra is figyelemmel volt, hogy a Veszprémi Törvényszék ítéletének jogerőssé válásával a felperes megszűnt.
- [20] 2.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben hívható fel alkotmányjogi panasz keretében {lásd például: 3213/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [25]}. Az alkotmányjogi panasz Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító eleme ekként kizárólag abban az elemében alkalmas érdemi elbírálásra, amennyiben az indítványozó a visszaható hatály tilalma, illetőleg a kellő felkészülési idő követelménye megsértését állítja.
- [21] 2.4. Az alkotmányjogi panasz (a [20] bekezdésében tett megállapításokra figyelemmel) a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [22] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, figyelemmel az Alkotmánybíróság Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, valamint tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kimunkált gyakorlatára. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely megállapítható-e.
- [24] Ahogyan azt már a Kúria (és utóbb a Kúria végzése nyomán a Veszprémi Törvényszék) is megállapította, a Veszprémi Törvényszék megismételt eljárásának nem képezte tárgyát a Kormányhivatal által megállapított jogsértések „ismételt” jellege (Kúria végzése, Indokolás [47], Veszprémi Törvényszék ítélete, Indokolás [39]). Mindez egyben azt is jelenti, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Kormányhivatal csak az Előmeneteli Rendelet hatálybalépését követően kezdődött tanév vonatkozásában, a saját korábbi eljárásában tett megállapítások „ismételt” jellegétől függetlenül, az Előmeneteli Rendelet hatálybalépését követően megindított eljárásában és meghozott határozatában vizsgálta a felperes jogsértéseit. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt pedig nem terjesztett elő, így a kellő felkészülési idő követelményét az Előmeneteli Rendelet megalkotásával és hatálybalépésével összefüggésben az Alkotmánybíróságnak jelen eljárásának keretei között nem kellett vizsgálnia. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban állított szempontok alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye nem állapítható meg.
- [25] Az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz, illetőleg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében részben a jogsértés „ismételt” jellegét vitatta, mely indítványozói érvek vonatkozásában az Alkotmánybíróság visszaül a jelen végzés [24] bekezdésében tett megállapításaira, azok megismétlése nélkül. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában ezen túlmenően is alapvetően az alkalmazotti létszám számításának módját, és végeredményben a jogsértés súlyosságának értékelését hívta fel.

- [26] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3227/2022. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [13]]. Ennek megfelelően nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy az Előmeneteli Rendelet alapulvételével mi az alkalmazotti létszám számításának helyes módja, és ezen jogértelmezés eredményeként a felperes által elkövetett jogsértés kellően súlyosnak tekinthető-e. A Veszprémi Törvényszék (visszautalással a Kúria végzésére) ítéletében egyértelműen állást foglalt abban a kérdésben, hogy miért az ítéletben megjelenő jogértelmezés alapulvételével hozta meg a döntését. Önmagában az a tény, hogy ezt a jogértelmezést az indítványozó vitatja, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül ezen jogértelmezés helyességétől vagy helytelenségétől, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető.
- [27] E körben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, mely követelménynek a Veszprémi Törvényszék ítélete ugyancsak eleget tesz.
- [28] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, sem a XXIV. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem, és ekként nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/39/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3371/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.III.30.263/2022/4. számú végzése és a végzéssel összefüggésben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 408. §-a, 409. § (1) bekezdése, 409. § (2) bekezdése a) és b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Gf.40.360/2021/5-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 11.) PK vélemény 1., 2. és 3. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a 2023. január 1-jén benyújtott alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Gfv.III.30.263/2022/4. végzése és a végzéssel összefüggésben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. §-a, 409. § (1) bekezdése, 409. § (2) bekezdése a) és b) pontja, valamint a Fővárosi Ítéltábla 12.Gf.40.360/2021/5-II. számú ítélete, továbbá a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 11.) PK vélemény 1., 2. és 3. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei a bírói döntések, valamint az indítványban foglaltak alapján az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [4] Az indítványozó volt munkáltatója (egy korlátolt felelősségű társaság) ellen 2013. április 18-án felszámolási eljárás indult; a Fővárosi Törvényszék a 2015. október 17-én jogerőre emelkedett 18.Fpk.01-2013-002030/23. sorszámú végzésével a felszámolási eljárást egyszerűsített módon befejezte, a volt munkáltatót megszüntette.
- [5] Az indítványozó (felperes) a 2019. január 18-án benyújtott keresetében kérte, hogy a bíróság a korábbi munkáltatója jogutód nélküli megszűnésére tekintettel a felszámolót (az indítványra okot adó ügyben az alperest) kötelezze 81 333 forint távolléti díj, 244 000 végkielégítés, és ezen összegek után 2015. október 23-ától a Ptk. 6:48. § (1) és a (3) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére. Kérte, hogy a kft.-nél megszűnt munkaviszonya megszűnésével kapcsolatos igazolások kiadására is kötelezze a bíróság a felszámolót a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezései alapján. Elsődleges jogalapként a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 37. § (4) bekezdésére, másodlagos jogalapként a Ptk. 6:519., 6:522., 6:541. §-ára és 6:542. § (1) bekezdésére hivatkozott. Kérte továbbá alperes marasztalását a perköltségben (az ítéltáblai ítélet indokolásának [7] bekezdése).
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította (Fővárosi Törvényszék 6.G.42.051/2019/44. számú ítélete). A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét, annak helytálló indokai alapján a Pp. 383. § (2) bekezdése alkalmazásával – a fellebbezésben foglaltakra tett kiegészítéssel – helyben hagyta (Fővárosi Ítéltábla 12.Gf.40.360/2021/5-II. számú ítélete).

- [7] 1.2. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panasz szerint a Törvényszék ítélete, az Ítéletábrá ítélete és a Kúria végzése is alaptörvény-ellenes. Továbbá alaptörvény-ellenes a végzéssel összefüggésben a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 11.) PK vélemény 1., 2. és 3. pontja, a Pp. 408. §-a, 409. § (1) bekezdése, 409. § (2) bekezdésének a) és b) pontja.
- [8] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panasz szerint az eljárás során sérült a tisztességes bírósági tárgyaláshoz és a jogorvoslathoz fűződő joga, továbbá a döntések az indítványozó emberi méltóságának és tulajdonhoz való jogának sérelmét okozták, valamint más, Alaptörvényben biztosított jogai is sérültek.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az 1. pontjában (kiegészített indítvány 3. oldal) „az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei” cím alatt tartalmaz előadásokat. Az 1. pontja a) pontja (a 3. oldaltól 14. oldalig) „a pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése” címet viseli. A 14. oldalon az 1. pont b) pontja a jogorvoslati lehetőségek kimerítéséről szól, a c) pontja a panasz benyújtásának a határidőjéről, a d) pont az indítványozó érintettségét mutatja be.
- [10] Ezt követi az indítvány 15. oldalán az alapjogsérelem, amely bíró döntést érdemben befolyásolta.
- [11] 1.3. A panasz külön érvelést tartalmaz az első- és másodfokú ítéletek tekintetében (15. oldaltól).
- [12] Ennek lényege szerint „sem az elsőfokú bíróság, sem pedig az ítéletábrá a Cstv. 37. § (4) bekezdésére és 33/A. §-ára hivatkozással a felperes keresetlevelében rögzített jogalap tekintetében, az alperes által ki nem elégített igények tekintetében az alperes felelősségét nem vizsgálta. Emiatt az elsőfokú ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és (7) bekezdésébe ütközően alaptörvény ellenes.” Továbbá „a jogerős ítélet tévesen értelmezte és alkalmazta a Pp. 265. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási érdek alkalmazását. [...] [A] bizonyítás elmaradásának, illetve sikertelenségének következményeit az alperesnek lett volna szükséges viselnie, amelyre tekintettel a II. fokú bíróságnak az I. fokú ítélet helybenhagyására vonatkozó ítéleti döntése sérti a felperes hatékony jogorvoslathoz való jogát. A téves jogalkalmazás miatt a II. fokú bíróságnak az elsőfokú ítéletnek a Pp. 383. § (1)–(2) bekezdése szerinti egészben történő megváltoztatása elmulasztása miatt, a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető jogot.” A panasz szerint „a II. fokú bíróság által a felperes foglalkoztatásával kapcsolatos tények is a tanú meghallgatásával tisztázódhattak volna, mert az I-II. fokú bíróságnak a kereset elutasítására vonatkozó – a Pp. 279. §-át sértő – téves – következtetését a tényállás felderítetlensége, illetve annak hiányossága okozta [lásd e tekintetben a [27] bekezdésben foglaltakat, amelyből az a téves következtetés került levonásra, miszerint felperesnek a munkaviszonya nem állt fenn a felszámolási eljárás megindításakor, illetve a felszámolt cég jogutód nélküli megszűnésekor, illetve a munkaviszony fennállását a felperes nem bizonyította}. Mindez sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, továbbá a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot. [...] [A] felperesnek a cég jogutód nélküli megszűnésére tekintettel felmerülő munkaviszonyból eredő járandósága – a jogerős ítélet szerint – az volt, hogy a Cstv. 37. § (4) bekezdése alapján az I-II. fokú bíróság a munkaviszony fennállását – *contra legem* – nem látta bizonyítottnak, és így a kereset többi ténybeli és jogszabályi alapjának vizsgálatára (így az egyszerűsített felszámolási eljárásra tekintettel a fedezet biztosítása iránt nem intézkedő felszámolói mulasztásának, illetve a kártérítési felelősség vizsgálatára) már nem fordított gondot. Ezért a döntése nem felelt meg a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítékok okszerű értékelése követelményének, és így a tisztessége bírósági eljáráshoz való jog követelményének sem.”
- [13] A panasz szerint a bírói ítéleteknél az Alaptörvény megsértett rendelkezései az Alaptörvény I. cikke (1), (3)–(4) bekezdése, II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1)–(2) bekezdése, XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdése. A panasz valamennyi, Alaptörvényben biztosított jognál azok sérelmét arra vezeti vissza, hogy „a járandóságokat a bíróság felperes részére nem ítélte meg, és nem kötelezte alperest a járandóságok (felmentési időre járó távolléti díj és végkielégítés) megfizetésére, hanem a keresetet elutasította” [kiegészített indítvány 24. oldal 1. b)–e) és g) pontok], illetve tévesen alkalmazta a Pp. egyes, bizonyításra vonatkozó szabályait [1. f) pont].
- [14] A panasz szerint az első- és másodfokú jogerős ítéleti döntés tekintetében alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy „a felperes indítványozó elől a perben a bizonyítékok »elzárása« (a felszámolt cég ügyvezetőjének tanúkenti meghallgatása stb.) megalapozza-e a tisztességtelen bírósági eljárást?” Továbbá „a felszámolónak a Cstv. 47. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettsége – amely felperes szerint a munkavállalók bérvédelme tekintetében objektív és nem vétkességi felelősség – vizsgálata mellőzhető-e azelőtt, hogy a bíróság a felszámolónak a Cstv. 54. § (1) bekezdésére alapított kártérítési felelősségét a bíróság megvizsgálta volna.” A panasz szerint

„alapvetően a fentiekből az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző, nem tisztességes bírósági eljárás fennállását lehet véleményezni, amelyet árnyalnak az Alaptörvény további rendelkezéseinek megsértésére való következtetés lehetőségének fennállása.”

- [15] 1.4. A panasz a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzése tekintetében alkotmányjogi érvelésként azt tartalmazza, hogy „a Kúria végzésében mellőzhető lenne annak indokolása, hogy a felperes által felvetett indokolás már korábban meghozott bírósági határozatokkal lefedett és nincs olyan körülmény, amely alapján a befogadásra sor kerülhet. A Kúria végzés ezzel kapcsolatban semmilyen indokolást nem tartalmaz, ezért sérti – különösen és alapvetően – a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jogot, és a jogorvoslathoz való jogot.”
- [16] A Kúria végzésével kapcsolatban a panasz szerint az Abtv. 29. §-a szerinti kérdés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tükrében egyrészt az, hogy „a Kúria nem megfelelően végezte el annak mérlegelését, hogy a felperes által a perben bizonyított munkaszerződésével szemben kit terhel annak a bizonyítása, hogy a felperes munkaviszonya fennáll-e a munkáltató jogutód nélküli megszűnése esetén; valamint és ehhez képest az I–II. fokú bíróság a bizonyítást lefolytatta-e, és a felperes jogosult volt-e a munkaviszonyának jogutód nélküli megszüntetésére alapított igazolások kiadására és munkabér és végkielégítés kifizetésére”. Másrészt a panasz szerint „a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem megfelelt a Pp. 409. § (1) és (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltaknak, és az 1/2021 (VII. 12.) PK véleményben foglaltaknak. [...] A Kúria a végzésében nem vonultatta fel azokat a Kúria által hozott jogeseteket, amelyek cáfolták volna a felperes által előterjesztett engedélyezés iránti kérelem kizárhatóságát”.
- [17] 1.5. A támadott jogszabályi rendelkezéseket és PK véleményt illetően a panasz azzal érvel, hogy a Pp. egyes rendelkezéseit értelmező PK vélemény érvénytelen, a bíróságokra nem kötelező, arra befogadást megtagadó határozat nem alapítható. A panasz szerint „a jogszabályi rendelkezések és a PK vélemény megsemmisítése iránti indítvány tekintetében az alábbi rendelkezések alkalmazása indokolt:”, majd idézi az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését, 28. cikkét, és a Bszi. több szabályát. A törvényi rendelkezések megsemmisítése körében a panasz felhívja az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdését, (2) bekezdését és a 26. cikk (1) bekezdését, majd megállapítja, hogy „mindebből nem vezethető le alkotmányosan, hogy felülvizsgálati kérelem értékhatári korlátozása és az I-II. fokú döntés azonossága esetében a Pp. mint eljárási törvény a felülvizsgálatot kizárhassa, valamint ezekben az esetekben a Kúria engedélyezzen olyan felülvizsgálatot, amelyben nem az igazságszolgáltatás mi-kénti érvényesülése az elsődleges, hanem más szempont: a jogegységnek való megfelelés.” „Az indítványozó álláspontja szerint a megsemmisíteni indítványozott törvényi rendelkezések nem egyeztethetők össze az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdésében, II cikkében, IV. cikk (1) bekezdésében, a XIII. cikkben foglalt alaptörvényi rendelkezésekkel, sérti a polgárok törvény előtti egyenlőségét és diszkriminációt okoznak – az értékhatár és az azonos döntési módra tekintettel – a polgárok között, mely érinti a munkavállalókra vonatkozó, Alaptörvényben foglalt különös anyagi szakjogi szabályokat is. De kiemelten a tisztességes és pártatlan bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmével jár. Indítványozó szerint ugyanis a rendkívüli jogorvoslatként számbavételre került felülvizsgálat is az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe tartozik, tartalmánál, jellegének fogva, mert a Pp. szerint is jogi alapja az ügy érdemére kiható jogszabálysértés. Ezzel kapcsolatban indítványozó hivatkozik az I-II. fokú bírósági határozatokat támadó megjelölt alaptörvényi rendelkezések sérelmére és azzal kapcsolatos érvelésben foglaltakra.” A panasz szerint a PK véleménynél sérült az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) és (4) bekezdése is.
- [18] 1.6. A panasz utal arra, hogy a jelen ügy előzményéhez tartozik a IV/1407/2022. számú ügy, amelyben az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Gf.40.360/2021/5-II. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 6.G.42.051/2019/44. számú ítélete ellen az indítványozó által előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasította, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel. Az Ügyrend 32. § (4) bekezdésének értelmében az ítélet elleni, a kúriai végzés után benyújtott újabb alkotmányjogi panasz nem tekinthető elkésletnek.
- [19] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti

feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [21] 3.1. Az indítványozó a kúriai végzés elleni alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be 2023. január 1-jén. A Kúria végzését az indítványozó 2022. november 2-án vette át.
- [22] 3.2. Az indítvány az egyedi ügyben hozott bírói döntések és az alkalmazott jogszabályok elleni panasznál megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, és a sérelmezett jogszabályt, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett ítéletek, a végzés és jogszabály megsemmisítésére, megjelölte továbbá az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét formálisan, valamint annak a rövid indokolását.
- [23] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásokban fél volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [24] A panasz bírói döntések és jogszabályi rendelkezések ellen is irányul. Ezek befogadásáról külön kell dönten.
- [25] 3.3. Az indítványban a bírói ítéletekkel és a kúriai végzessel kapcsolatban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a II., a IV., XII. és XIII. cikke, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, (7) bekezdésére, XV. cikk (1)–(2) bekezdésére alapított elemek tekintetében felel meg formálisan a panasz a határozott kérelem követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [26] 3.4. A jogszabályi rendelkezések és a PK vélemény állított alaptörvény-ellenességét illetően a következőket lehet megállapítani. A kiegészített indítvány az Alaptörvény számos szabályát sorolja fel [22. oldal 2) ponttól 24. oldalig]. A kiegészített indítvány [a 29. oldal b/II.) ponttól 34. oldalig] felidézi az Alaptörvény 25. cikk (1) és (3) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése 28. cikke rendelkezéseit is; ezek azonban nem Alaptörvényben biztosított jogokról szólnak, ezért ezekre alkotmányjogi panaszban önállóan nem lehet hivatkozni.
- [27] 3.5. Megállapítható az is, hogy a panasz nem tartalmazza – az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése felhívásán túl – annak a meggyőző indokolását, hogy a PK vélemény alaptörvény-ellenessége érdemi vizsgálatának lehetősége milyen hatásköri szabályon alapul. Kétségtelen, hogy a PK vélemény nem minősül jogszabálynak [Alaptörvény T) cikk (2) bekezdés]. Nem is bírói döntés az Alaptörvény alkalmazásában [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont], mert nem egyedi ügyre vonatkozik [Abtv. 1. § a) pont]. Hanem vélemény nyilvánítása a vitás jogalkalmazási kérdésekben. Ezért vizsgálatára alkotmányjogi panasz nem nyújtható be az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. § (1) bekezdése alapján.
- [28] 3.6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [29] Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [30] Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [31] 3.7. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatosan a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik.

- [32] A Törvényszék ítéletéből kitűnik, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Cstv. 31. § (1) bekezdés e) pontja szerinti időszakban a felszámolás alá kerülő cég munkavállalója volt, ezért a további körülmények vizsgálata nélkül, ez okból keresete elutasítandó volt; valamint igazolt munkaviszony hiányában felperesnek a másodlagos (a Ptk. egyes szabályaira alapított) jogcímen sem keletkezhetett kára, ezért a másodlagos kereset további elemeinek vizsgálata már szükségtelen volt. Az Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét, annak helytálló indokai alapján a Pp. 383. § (2) bekezdése alkalmazásával – a fellebbezésben foglaltakra tett kiegészítéssel – helybenhagyta (Indokolás [30]). Az indítványozó a Pp. egyes rendelkezései mikénti alkalmazását kifogásolja, összességében a rendes bíróságok jogalkalmazását vonja kritika alá. Az indítványozó valójában a támadott ítéletekben foglalt döntéseket, azok rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi felülbírálata érdekében.
- [33] 3.8. Az indítvány a Kúria végzését nemcsak az alkalmazott jogszabályokra és PK véleményre tekintettel, hanem önmagában is alaptörvény-ellenesnek tartja [kiegészített indítvány 19. oldal B) pont]. Ez a panasz szerint a végzés indokolásának a hiányosságaira vezethető vissza. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A Kúria indokolta a végzést, így azt is, hogy a felülvizsgálat a felperes által megjelölt okokból miért nem engedélyezhető (Indokolás [13]–[25]). Vagyis a Kúria végzése elleni alkotmányjogi panasz befogadásának a panaszban foglalt érvek alapján a jelen esetben nincs helye.
- [34] Megállapítható tovább, hogy a Kúria a Pp. 408. § (1) bekezdését – eszerint nincs helye felülvizsgálatnak bizonyos, a törvényben meghatározott vagyoni jogi perben – nem alkalmazta a konkrét ügyben, vagyis e szabály ellen alkotmányjogi panasz indítvány a jelen esetben nem nyújtható be.
- [35] A Kúria a Pp. 408. § (2) bekezdését, a 409. § (1) bekezdését és a (2) bekezdés a)–b) pontjait, valamint a PK véleményt alkalmazta (kúriai végzés, Indokolás [14]–[25] bekezdései).
- [36] 3.9. Az Alkotmánybíróság már többször foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a felülvizsgálat feltételekhez kötése milyen, érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi kérdéseket vethet fel {legutóbb: 3065/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [16], [18], [20]–[21]}. A végzés lényege, hogy a felülvizsgálat értékhatárhoz kötéseire vonatkozó jogszabályt az Alkotmánybíróság már többször vizsgálta, nem tartotta alkotmányellenesnek, vagy alaptörvényellenesnek. Az Alkotmánybíróság a régi Pp.-nek a 271. § (3) bekezdését – amely bizonyos ügyekben kizárja a felülvizsgálatot, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta – is már vizsgálta, és az indítványt az azóta hatályát veszített 180/2010. (X. 20.) AB határozat elutasította. A 3293/2017. (XI. 20.) AB határozat pedig vizsgálta a régi Pp. 271. § (4) bekezdését, amely szerint bizonyos ügyekben nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre utalással hagyta helyben; az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította. Habár a jelen esetben a felülvizsgálat más rendelkezését kifogásolja az indítványozó, az indítványban foglalt érvek alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a panasz befogadásának az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételei a jelen esetben fennállnának. Minderre figyelemmel a Pp. 408. § (2) bekezdése, 409. § (1) bekezdése, 409. § (2) bekezdése a) és b) pontja rendelkezése elleni jelen panasz sem volt befogadható a panaszban foglaltak alapján.
- [37] 4. Összességében az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt minden elemére vonatkozóan visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/199/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3372/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.III.45.140/2021/5. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kf.III.45.140/2021/5. számú ítélete, valamint a perben eljáró Győri Törvényszék – a Kúria által helybenhagyott – 6.K.700.524/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában továbbá az Alaptörvény sérelmére hivatkozott még azért, mert „a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezést alkalmaztak az eljáró bíróságok”. E körben a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 359. § (1)–(2) bekezdése kapcsán állította az Alaptörvény sérelmét. Jogszabály megsemmisítésére irányuló kifejezett kérelmet azonban nem terjesztett elő.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 1995 óta hivatásos szolgálati jogviszonyban áll. Az alperes 2015. július 1-jével a Hszt. 351. § (1) bekezdése alapján tiszthelyettesi osztály „B” besorolási kategóriájába 5. fizetési fokozatba sorolta be az indítványozót, és a következő fizetési fokozatba történő elősorolásának időpontjaként 2018. január 1. napját határozta meg. Ezt követően az alperes 2018. január 1-jével sorolta be az indítványozót a tiszthelyettesi osztály B besorolási kategóriájába 6. fizetési fokozatba, s a következő fizetési fokozatba sorolás várható időpontjaként 2022. január 1. napját határozta meg. Az indítványozó 2021 februárjában szolgálati panaszt nyújtott be az indítványozó előjárójához, amelyben 2018. január 1. napjától 2021. január 31. napjáig illetménykülönbözet fizetését kérte, mivel álláspontja szerint szolgálati idejét az előresorolásnál nem vették megfelelően figyelembe. Az indítványozó – szolgálati panaszának elutasítása után – keresetet terjesztett elő, amelyben 2018. január 1. napjától 2021. április 31. napjáig illetménykülönbözet és annak összege után késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [3] Az első fokon eljáró Győri Törvényszék vizsgálta, hogy az alperes a Hszt. rendelkezéseinek megfelelően járt-e el az indítványozó besorolásánál, és arra a következtetésre jutott, hogy az alperes jogszerűen intézkedett az indítványozó 2015. és 2018. évi besorolásakor, illetve előresorolásakor, így nem tartotta megalapozottnak az indítványozó elmaradt illetmény iránti igényét.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó anyagi és eljárási jogszabálysértésre hivatkozással nyújtott be fellebbezést. A Kúria Kf.III.45.140/2021/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A Kúria álláspontja szerint az indítványozó fizetési fokozatait a Hszt.-nek megfelelően határozták meg, így az illetménye is jogszerűen került megállapításra. A Kúria ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a fizetési fokozatban történő előrelépés szempontjából a Hszt. 121. § (1) bekezdése alapján nem a szolgálati idő kezdő időpontja, hanem a várakozási idő a releváns. A várakozási időnek a Hszt. 359. § (2) bekezdése szerinti meghosszabbodása pedig nincs kihatással a Hszt. 117. § (1) bekezdésében meghatározott azon szabályra, mely szerint a további fizetési várakozási idő 4 év.
- [5] Az indítványozó ezt követően a bírói döntésekkel, illetve a bírói jogértelmezéssel szemben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az Alkotmánybíróság főtítkára az alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, mivel mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti indítványa hiányosnak minősült, nem tartalmazott alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezéseivel, nem tartalmazta továbbá, hogy mely jogszabályi rendelkezés megsemmisítését kéri. A hiánypótlási felhívásnak az indítványozó határidőben eleget tett. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozó részben megismételte, részben

összefoglalta eredeti beadványát, s abban a támadott bírói döntések megsemmisítését kérte. Kiegészített alkotmányjogi panaszában az indítványozó azzal érvelt, hogy alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések – Hszt. 359. (1)–(2) bekezdése – alkalmazása által sérült a tisztességes eljáráshoz, valamint „az egyenlő bánásmódhoz való joga”. Az indítványozó szerint a bíróságok tévesen értelmezték a Hszt. és az alkalmazott BM rendeletekben szabályozott szolgálati idő számítását, a fizetési fokozatba sorolás rendszerét, ami számára sérelmet okozott. Ezért állította, hogy a támadott bírói döntések sértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését (melynek kapcsán az indítványozó „az egyenlő bánásmódhoz való joga” sérelmére hivatkozott). Az indítványozó hivatkozott továbbá arra is, hogy az eljárt bíróságok jogalkalmazása és jogértelmezése „sértette az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési feltételeket” is. Saját álláspontjaként hivatkozott még a Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.181/2020/8. számú ítéletében foglalt jogértelmezésre is a Hszt. rendelkezései kapcsán. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített alkotmányjogi panaszra figyelemmel folytatta le.

- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pont], s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2022. június 14-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2022. július 25-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, illetve az ügy érdemében hozott elsőfokú ítéletet támadta.
- [9] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltételeként az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi, hogy kifejezett kérelmet tartalmazzon a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére [52. § (1b) bekezdés *f*) pont]. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány e követelménynek nem tesz eleget, mivel jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére irányuló kérelmet a kiegészített indítvány sem tartalmaz.
- [10] Az Abtv. 52. §-a alapján továbbá a határozott kérelem követelményének részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan sem, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét milyen konkrét alapvető jogát érintő hátrányos megkülönböztetése miatt kéri megállapítani, s alapvető jogát érintő különbségtételt az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések milyen módon valósították meg.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható [3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]]. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között

állította az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő 28. cikke sérelmét is, melyre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő.

- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az alapügyben sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, mivel az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem helyesen értelmezték a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, ítéleteikben nem a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, ezáltal téves döntést hoztak.
- [14] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a tényállás megállapítását, a fizetési fokozatba történő besorolásról hozott alperesi munkáltatói döntés jogszerűségének vizsgálatát, az irányadó jogszabályok értelmezését. A Hszt. indítvány által érintett 359. § (2) bekezdése kapcsán a Kúria már korábbi döntéseiben elvi jelleggel megállapította, hogy a „Hszt. 359. § (2) bekezdésében elrendelt várakozási idő meghosszabbodása nincs kihatással a Hszt. 117. § (1) bekezdésében meghatározott azon szabályra, mely szerint a további fizetési várakozási idő 4 év.” {lásd: Kúria Kf.45.192/2021/5. számú ítélete [34]; Kf.45.153/2022/4. számú ítélete [26]} Tartalma szerint az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában az elsőfokú ítélet, valamint a Kúria döntésének felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljáró bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdéseket vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogvita tárgyában hozott támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [16] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés *b*), *e*) és *f*) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1807/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3373/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.394/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Halmos Péter ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.394/2022/8. sz. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását, és a Győri Törvényszék 1.K.700.072/2020/60. számú jogerős ítéletére is kiterjedő hatályú – az Abtv. 43. § alapján történő – megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következő: Az indítványozó lakása alatti társasházi ingatlanban építési átalakítási munkálatokat végeztek, az építési engedély-köteles munkák elvégzéséhez azonban az építetető építési engedéllyel nem rendelkezett, kiviteli tervek, építési dokumentációk sem készültek. A felperes, mint az átalakítási munkálatokkal érintett lakás tulajdonosa bejelentéssel élt az építésügyi hatóság-nál. A hatóság 2010. szeptember 6. napján helyszíni szemlét tartott, majd az építetetőt fennmaradási engedély iránti kérelem benyújtására hívta fel. Az építetető 2011. május 4. napján a kérelmet előterjesztette, hiánypótlási felhívást követően csatolta az előírt mellékleteket. Az elsőfokú hatóság – eljárásának kétszeri megismétlést követően – a 2014. február 14. napján kelt 15346-5/2014. számú határozatában a fennmaradási engedélyt megadta. Az építetető egyidejűleg építésügyi bírság megfizetésére kötelezte. A felperes fellebbezését követően az alperesi hatóság az elsőfokú döntést helybenhagyta. Kifejtette a hatóság, hogy a felelős műszaki vezető nyilatkozatát a helyszíni szemlén rögzítettek is megerősítették.
- [3] Az építetető által csatolt statikai tervezői számítások az erkélylemez állékonyságát is alátámasztották, továbbá a munkálatok elvégzése óta sem merült fel olyan állékonysági probléma, amely teljes feltárást indokolna. Az átalakított nyílások szélességi méretei a kérelemben feltüntetettekkel megegyeznek. Az indítványozó az alperesi hatóság határozatával szemben előterjesztett keresetében annak hatályon kívül helyezését kérte, mivel az álláspontja szerint az az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 48. § (1) bekezdésében és 36. §-ában foglaltak nem valósultak meg. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A végzés indokolása szerint az új eljárásban a bíróságnak módot kell adnia a felperesi bizonyításra, és mérlegelnie kell, hogy vitatható-e az állékonyság, szükséges-e terheléskorlátozás, lehet-e bármilyen statikai probléma, ezért szükséges-e végső soron a statikus szakértő kirendelése. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a 2019. május 29. napján kelt Kfv.II.37.437/2018/8. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [4] A végzés indokolása szerint az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban az állékonysági kérdéseket illetően kellett felvennie bizonyítást, mert a további felperesi hivatkozások vonatkozásában a Kúria a korábbi felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta. Indokoltan hivatkozott arra az elsőfokú bíróság, hogy a Kúria végzésében egyértelműen leszögezte, hogy az alperes nem követett el jogsértést azzal, hogy további vizsgálat nélkül a felelős műszaki vezető – kiegészített – nyilatkozatát elfogadta döntése alapjául, viszont az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban csak látszólag teljesítette az utasításait.
- [5] A Kúria szerint a tanúk nyilatkozatai és a magánszakértői bizonyítás is alkalmatlanok arra, hogy a statikai állékonyság hiányát vagy meglétét bizonyítsák, ezért a tanúvallomások ismeretében a bíróságnak érzékelnie kellett volna a bizonyítottság hiányát, és azok alkalmatlanságáról tájékoztatnia kellett volna a felperest, felhívva további bizonyítási indítvány előterjesztésére. A felülvizsgálati bíróság a végzésében hangsúlyozta, hogy a bizonyítás

terhe a felperesen van. Az újabb megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a keresetet ismét elutasította. A jogerős ítélet szerint a megismételt eljárás tárgya a fennmaradási engedély feltételei fennálltának vizsgálata volt, azzal, hogy a felperes csak azokat a feltételeket kérheti az alperesen számon, amelyek vonatkozásában a közvetlen érdekeltsége fennáll, ezáltal arra a keresetösségi joga is kiterjed. A törvényszék kifejtette, hogy a fennmaradási engedélyezési eljárásban az vizsgálendő, hogy az elvégzett építési munka jelen állapotában teljesíti-e az Étv. 31. § (1) bekezdésében foglalt követelményeket, azaz jelen állapotában alkalmas-e többek között a rendeltetésszerű és biztonságos használatra. Arra is kitért, hogy amennyiben az építető a kivitelezés során a felperesnek kárt okozott, ez a felek között polgári jogviszonyt keletkeztet, az okozott kár megítélése nem közigazgatási eljárásra tartozó kérdés. A perbeli tartószerkezeti szakkérdés vizsgálatára a bíróság a felperes indítványára igazságügyi szakértőt (a továbbiakban: a szakértő) rendelt ki, aki a Magyar Mérnöki Kamara nyilvántartásában nem, de az igazságügyi szakértői névjegyzékben szerepelt.

- [6] A szakértő kompetenciájával kapcsolatos felperesi hivatkozásokra tekintettel az első fokon eljáró bíróság kifejtette, hogy bár a szakértő a tartószerkezeti szakértés területén a Magyar Mérnöki Kamara nyilvántartásában nem szerepel, azonban az igazságügyi szakértői névjegyzékben mind a szakértő kirendelésekor, mind a szakvélemény előterjesztésekor a tartószerkezeti szakértés a szakértő szakterületei között be volt jegyezve, mely alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a per tárgyát képező kérdésben a szakértő kompetenciával rendelkezik. Ezt nem érinti az a tény, hogy a Magyar Mérnöki Kamara nyilvántartásában a szakértő szerepel-e vagy sem. Az elsőfokú bíróság a szakvéleményben foglaltakat az ítékezésének alapjául elfogadta, rögzítve, hogy a szakértő a szakvéleményében foglalt ténymegállapításokat adatokkal alátámasztotta, megállapításaival egyébként egybevág az alperes közigazgatási eljárásban lefolytatott helyszíni szemlén tett megállapítása is.
- [7] A felperes által az eljárásban hivatkozott magánszakvéleményben foglaltakra tekintettel rögzítette, hogy a Kúria a megismételt eljárást elrendelő végzésében egyértelműen megállapította, hogy az állékonyság megítélése körében a magánszakvélemény nem releváns, ugyanis az csak azt bizonyítja, hogy a kivitelezés nem az előírásoknak megfelelően történt. Ez azonban nem képezte a vizsgálat tárgyát, így ebben a körben a szakértői álláspontok ütköztetésére sem volt szükség. A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet elsődlegesen a jogerős ítélet és a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezése mellett a fennmaradási engedély iránti kérelem elutasítása, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezése iránt. A felperes kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítás eredményének mérlegelése, a tényállás iratellenes megállapítása nem okszerű és logikai ellentmondásoktól sem mentes, abból a bíróság téves következtetésre jutott, kifogásolta továbbá a kirendelt szakértő szakmai kompetenciáját.
- [8] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta megalapozottnak, a megelőző eljárás (hatályon kívül helyezéseket követő megismételt eljárásokra is kiterjedően) teljes áttekintését követően leszögezte, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság feladata az ingatlan statikai állékonyságának igazságügyi szakértő bevonása útján való vizsgálata volt, azzal, hogy – a közigazgatási határozatban megállapítottakkal szemben – a felperest terhelte a statikai állékonyság hiányának bizonyítása, a bizonyítatlanság következményét is neki kellett viselnie. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, a felperes indítványára statikus szakértőt rendelt ki.
- [9] A felperes a felülvizsgálati kérelmében vitatta a szakértő eljárásának jogszerűségét, mivel a perben kirendelt szakértő esetében a Magyar Mérnöki Kamara nyilvántartásában nem szerepelt a tartószerkezeti szakértés, így a kirendelt szakértő tartószerkezeti szakértés során szerinte nem járhatott volna el. A Kúria e tekintetben rámutatott, hogy a szakértői bizonyítás (vizsgálat) elvégzésére a bíróság a szakértői névjegyzékben szereplő, ott meghatározott szakterületi besorolású szakértőt köteles kirendelni. A perbeli esetben ez történt. A felperes a felülvizsgálati kérelmében vitatta a szakértői vélemény megállapításait, a bizonyítékok értékelésének okszerűségét, a Kúria azonban megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szakvéleményt a bizonyítékok körében megfelelően értékelte, ennek során figyelembe vette a Kúria azon megállapítását is, hogy a felperes által a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott tanúvallomások és a magánszakértői vélemény alkalmatlanok arra, hogy a statikai állékonyság hiányát vagy meglétét bizonyítsák. A bíróság a felek számára biztosította, hogy a szakértő véleményére észrevételeket tegyenek, az észrevételekre a kirendelt szakértőt nyilatkoztatta, a kiegészített szakvéleményt jogszerűen fogadta el az ítékezésének alapjául és a bizonyítékok értékelése során nem jutott nyilvánvalóan okszerűtlen, iratellenes következtetésre. A Kúria döntése elvi tartalmaként rögzítette, hogy a Kúria által elrendelt megismételt eljárásban hozott elsőfokú ítélet jogszerűségének mércéje alapvetően és elsősorban a megismételt eljárást elrendelő kúriai végzés. A közhiteles nyilvántartásnak minősülő szakértői névjegyzéknek

a „szakterületre” vonatkozó bejegyzése közhiteles adatnak minősül, amelyet a közhitelesség elvéből adódóan – az ellenkező bizonyításáig – valós adatként kell elfogadni. A bíróság a névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértő kirendelés során nem köteles vizsgálni a névjegyzék vezetésének (a szakértő névjegyzékben szereplésének) jogszerűségét.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kúria ítélete, illetve az azt megelőző eljárás alaptörvény-ellenességét a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel állította. Ezen túlmenően hivatkozott az Alaptörvény B) cikkében, R) cikkében, T) cikk (2) bekezdésében, és 28. cikkében foglaltakra is, mivel azok állítása szerint a jelen ügyben természetes fogalmi egységet alkotnak a tisztességes eljáráshoz való joggal. Érvéle alátámasztásául hivatkozott az idevágó alkotmánybírói gyakorlatra is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozó a sérelmezett ítélettel zárult ügyben felperes volt, így érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria sérelmezett döntését 2022. november 18. napján a jogi képviselő vette át. Az alkotmányjogi panaszt 2023. január 16. napján, határidőben terjesztették elő – elektronikus úton – az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, és a sérelmezett határozatot, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, így a határozott kérelem követelményének a beadvány részben – a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – megfelel.
- [16] Az indítványban ezen túlmenően szereplő B) cikk (1) bekezdését illetően – ahogyan azt a panaszos is jelezte – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése ugyanis nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alaptörvény R) cikk, T) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikke tekintetében szintén az indítványozó is utalt arra, hogy nem alapjogot tartalmaznak, így alkotmányjogi panasz ezekre nem alapozható. Az indítványozó sem állította ezek sérelmét, hanem azért jelölte meg, mert „a jelen ügyben természetes fogalmi egységet alkotnak” a tisztességes eljáráshoz való joggal, így önálló indítványi elemként nem értékelhető, érdemben nem vizsgálható.
- [17] A beadványban szereplő – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – állított alapjogi sérelmet illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) megállapította, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok szerinte nem megfelelő szakértőt rendeltek ki, és nem fogadták el az indítványozó által beszerzett – a szakkérdéseket illetően általa kompetensnek tekintendő – magánszakértőtől származó szakvéleményt, és ezzel egyben figyelmen kívül hagyták a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatra van hatásköre. A hatalmi ágak megosztásának garanciális elvéből eredően azonban az Alkotmánybíróság nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}. Önmagában az,

ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni nem tekinthető az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá azt is több határozatában kimondta az Alkotmánybíróság: az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}; ezért az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek.

- [19] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban, ahogyan arra az indítványozó is utal beadványában, az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírói eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírói joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jelen ügyet illetően azonban az alkotmányjogi panaszban az indítványozó is elismeri, hogy „azonos avagy hasonló tényállás mellett – precedens határozat nem született”, így a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a fenti feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria ítéletével zárult ügygel összefüggésben együttesen fennállnának.
- [20] Ezen túlmenően az indítványozó által felhívott indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Annak megítélése, hogy az eljáró bíróságok kellő szakmai kompetenciával rendelkező szakértőt rendeltek-e ki, és szemben az indítványozó által beszerzett magánszakértői véleménnyel miért az előbbi véleményét fogadták el döntésük kialakításakor, a bizonyítási eljárás keretében az ítélező tevékenység részét képezi, és végső soron az ítéletbe foglalt jogi álláspontban jelenik meg; ez pedig nem tartozik az Alkotmánybíróság által vizsgálható körbe.
- [21] A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz ugyanis nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan az eljáró bíróságok részletesen foglalkoztak a tényállást képező körülmények feltárásával, annak jogi megítélésével. Az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélet indokolása külön kitér arra, hogy az elsőfokú bíróság a Kúria által elrendelt megismételt eljárásban hozta meg a felülvizsgálat alapjául szolgáló jogerős ítéletet. Az elsőfokú bíróságnak a megismételt elsőfokú eljárásban a kúriai végzésből kellett kiindulnia, az abban foglalt útmutatásnak megfelelően kellett az eljárást lefolytatnia. Az elsőfokú ítélet jogszerűségének mércéje ezért alapvetően és elsősorban a kúriai végzés volt, attól ugyanis nem lehetett eltérni. A Kúria ezen túlmenően részletesen foglalkozott a szakértő kirendelés feltételeivel, a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, valamint azzal, hogy a szakmai kompetencia megléte nem a kirendelő bíróság által vizsgálendő kérdés, tehát kellő módon vizsgálta az indítványozói állítást és indokát adta annak, hogy a szakértői jogosultság és kompetencia terén elfoglalt jogi álláspontját mire alapította.

[22] 4. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/207/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3374/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.K.702.047/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján 2023. március 17-én alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Debreceni Törvényszék 2023. január 17-án közölt 2.K.702.047/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó előadta, hogy 2022. április 21-én kérelmet terjesztett elő a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Adategyeztetési és Nyugdíjbiztosítási Osztályához, melyben kérte, hogy a nyugdíjjogosultság megállapításához szükséges szolgálati időként a debreceni Vegyipari Szakközépiskolában 1979. szeptember 1-jétől 1983. június 21-ig folytatott tanulmányait is ismerjék el szolgálati időként. Hivatkozott egyebek között arra, hogy a szakközépiskolák és a gyakorlati képzésben közreműködő vállalatok együttműködéséről, valamint a szakközépiskolákban folyó szakmunkásképzés egyes kérdéseiről szóló 1019/1976. (VI. 24.) MT határozat II. Szakközépiskolákban folyó szakmunkásképzés cím 12. pont e) alpontja értelmében „[a] szakmunkásképzést folytató szakközépiskolák tanulóinak társadalombiztosítási jogállása megegyezik a szakmunkástanulókéval”. A hatóság a HB/L100/1011-9/2022. számú határozatában a mondott időszakot nem ismerte el szolgálati időként. Az indítványozó bírósághoz fordult. A bíróság a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása lényege szerint az MT határozat alapján az abban foglalt iránymutatásnak megfelelően jogszabályi rendelkezés elfogadására nem került sor, ezért nem volt és jelenleg sincsen hatályban olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján a szakközépiskolában folytatott tanulmányok szolgálati időként figyelembe vehetőek lennének (Indokolás [41]).
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz lényeges tartalma szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fenn a Debreceni Törvényszék ítéletével szemben, hogy az az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket önkényesen, az Alaptörvény 28. cikkét sértően értelmezte [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme], döntését érdemben nem indokolta meg [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme], és az értelmezés eredményeként az indítványozót a nyugdíjra való jogosultság feltételeinek meghatározása során hátrányos megkülönböztetés is érte [Alaptörvény XIX. cikk (1) és (4) bekezdése, valamint XV. cikk (2) bekezdése].
- [4] A korabeli jogszabályi környezet részletes ismertetése után a panasz megállapítja, hogy a szakmunkástanulók egyértelműen biztosítottak minősülnek, az MT határozat a biztosítottak körét kiterjesztette a szakközépiskolák tanulóira, ezért a Debreceni Törvényszék megállapításával szemben a jelen esetben valójában van alkalmazandó jogszabály. A panasz szerint korábban számos bíróság jutott arra a következtetésre, hogy az 1986. szeptember 1-jét megelőző időszakban a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban (tehát nem valamennyi szakközépiskolában) a tanulók jogállása megegyezik a szakmunkástanulókéval. A panasz hivatkozik a Békés Megyei Bíróság Mf.25.520/2007/4. számú ítéletére, Békés Megyei Bíróság Mf.25.408/2007/5. számú ítéletére, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.21.507/2006/3. számú ítéletére.
- [5] A panasz részletes érvelést tartalmaz arról, hogy az ítélet miért sérti a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog egyes elemeit; az indokolási kötelezettséget, valamint az ítélet miért minősül önkényes döntésnek (indítvány 6-8. oldalai). Továbbá részletes érvelést tartalmaz arról is (indítvány 8-9. oldalai), hogy az ítéletben megjelent

jogértelmezés miatt jelent hátrányos megkülönböztetést, figyelemmel az Alaptörvény szociális biztonságról szóló szabályaira [Alaptörvény XIX. cikk (1) és (4) bekezdés].

- [6] A panasz utal arra, hogy az indítványozó esetében a vitás időszak szolgálati időként elismerésének azért van különös jelentősége, mert az indítványozó nagymamaként a gyermekei munkavégzését és boldogulását szeretné azzal segíteni, hogy a nők kedvezményes öregségi nyugdíjára való jogosultságával élve nyugdíjba vonul, és így a korábbiaknál több időt tudna az unokáival tölteni. Jelenleg az indítványozó munkaviszonyban áll; a megyei hivatal határozata 2021. december 31. napjáig 35 év 339 nap szolgálati időt ismert el számára.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [8] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [10] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz formálisan megfelel. A panasz érvelést tartalmaz a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a hátrányos megkülönböztetés körében.
- [11] A szociális biztonsággal kapcsolatban ezzel szemben a panaszban önálló érvelés nem szerepel, az alaptörvényi rendelkezések idézésén kívül, hanem ezek sérelmét a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban állítja az indítvány. Ezért az Alaptörvény e szabályait – XIX. cikk (1) és (4) bekezdése – illetően a panasz nem felel meg a határozott kérelem követelmények.
- [12] Arról, hogy a többi alaptörvényi szabályt illetően a határozott kérelem egyik eleme az alkotmányjogi panaszról, az indokolás [52. § (1b) bekezdés e) pont], alkalmas-e a konkrét esetben a panasz befogadására, az Abtv. 29. §-a alapján kell dönten.
- [13] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [14] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [15] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen esetben az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatosan a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az indítványozó valójában a támadott ítéletben foglalt döntést, annak rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi felülbírálata érdekében.
- [17] 3.1. A jelen ügyben felvetett egyes alkotmányjogi kérdésekkel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy 4/2007. Közigazgatási-polgári jogegységi határozatot (KPJE) – amely szerint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjának szolgálati idejébe a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban töltött tanulmányi időt az 1019/1976. (VI. 24.) MT határozat 12.e) pontja alapján szolgálati időként be kell számítani – az Alkotmánybíróság 23/2009. (III. 6.) AB határozata vizsgálta, és azt alkotmányellenesnek találta, és megsemmisítette. A határozat szerint a KPJE az önálló – jogszabályi háttérrel nélküli – normatartalom kialakításával túllépte a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosítani hivatott jogértelmezés kereteit. Habár az Alkotmánybíróságnak ez a határozata az Alaptörvény negyedik módosításával hatályát veszítette (negyedik módosítás 19. cikke), ez nem érintette az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat (Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5.).

- [18] 3.2. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban, amelyre az indítvány utal, az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [19] A jelen ügyben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy eme együttes feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria ítéletével összefüggésben fennállnak.
- [20] 3.3. Az indítványozó által felhívott indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme pedig akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A törvényszék indokolta az ítéletet (Indokolás [29]–[47]). A bíróság értékelése körébe vonta a jogszabályi környezetet, az indítványozó érvei tükrében. Ezért az indokolási kötelezettség állított sérelme a jelen esetben nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet (Abtv. 29. §).
- [21] 3.4. Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelme akkor merülhet fel, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {lásd: 3073/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem merülhet fel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján.
- [22] A jelen esetben az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a jogszabályok előírásai a szabályozás szempontjából nem azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyokra vonatkoznak. Az indítványra okot adó ügyben szakközépiskolában töltött tanulmányi időről van szó, a panaszban összehasonlítva a szakmunkástanulók képzésével. A szakmunkástanulók jogviszonya, és a szakmunkásképzést is nyújtó szakközépiskolák tanulóinak a jogviszonya, és ezzel a társadalombiztosítási jogállásuk nem azonos a bíróság által felhívott jogszabályok szerint; ennek ellenkezőjét az alkotmányjogi panasz csak állítja, de nem igazolja meggyőzően.
- [23] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a bírói ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését illetően.
- [24] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alkalmazásával, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/643/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3375/2023. (VII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.009/2023/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gáldi Nóra ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.009/2023/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 40.K.702.160/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint a Magyar Államkincstár határozata, valamint a Fővárosi Törvényszék ítélete, illetve a kúriai végzés sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) és (4) bekezdéseiben, a XI. cikkében, a XV. cikk (2) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében, valamint az R) cikk (2) bekezdésében foglalt jogait.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Jelen ügy előzménye, hogy indítványozót a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Lvt.) alapján a bíróság 1990. július 13-án jogerőre emelkedett végzésével vette egyházként nyilvántartásba, majd a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) hatályba lépésekor, annak rendelkezései következtében 2012. január 1-jén nem kapott egyházi státuszt. Az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályban volt 34. § (2) és (4) bekezdései értelmében az egyházakra vonatkozó nyilvántartást vezető, az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszterhez kérelmet benyújtó egyház az Ehtv. szerinti elismeréséről az Országgyűlés 2012. február 29-éig döntött, és amennyiben az elismerést valamely egyház tekintetében elutasította, akkor az egyház 2012. március 1-jétől alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületnek minősült. Az utóbbi esetben a szervezet – továbbműködési szándék esetén – kezdeményezhette egyesületként való nyilvántartásba vételét (változásbejegyzési eljárást indíthatott), a bíróság által az Lvt. alapján (tehát egyházként) nyilvántartott adatait a változásbejegyzési eljárás befejezésével egyidejűleg törölni kellett. Az indítványozó fentiek szerinti kérelmét az Országgyűlés a 8/2012. (II. 29.) OGY határozatban (a továbbiakban: OGYh.) elutasította. Az Alkotmánybíróság a 6/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) – többek között az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz alapján – határozatában megállapította, hogy az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései alaptörvény-ellenesek voltak, ezért azok hatályba lépésüktől kezdve nem alkalmazhatóak. A határozat indokolása rögzítette, hogy „a rendelkezések alapján elfogadott OGYh.-hoz és az Ehtv. közvetlenül hatályosult 34. § (4) bekezdéséhez joghatás nem fűződhöz, azok alapján az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki” (Abh., Indokolás [215]).
- [4] Az Abh. kihirdetését követően az Ehtv. módosítása folytán az érintett vallási közösségek számára 2013. szeptember 1-jei hatállyal lehetőségük nyílt arra, hogy a módosítás hatályba lépésétől számított 30 napon belüli jogvesztő határidőben kezdeményezzék egyházként történő elismerésüket. Az indítványozó az Országgyűlésnél 2014. július 11-én kezdeményezte az egyházként való elismerését, azonban a H/795. számú határozati javaslatról a bíróságok előtt vizsgálандó időszakig nem született döntés. Míg az Ehtv. 33. § (1) bekezdése 2019. április 15. napján hatályba lépett módosítása folytán ez a lehetőség megszűnt. Az indítványozó 2022. október 5-én bejegyzett egyházi státust szerzett.

- [5] 2.2. A jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló eljárás konkrét előzményi ügyében az indítványozó (mint a közigazgatási jogvita felperese) – egyházi és nem állami szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmény fenntartójaként – 2020. január 1-től 2020. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozóan egyházi kiegészítő támogatásra való jogosultságának megállapítása és működési támogatás iránti kérelmet terjesztett elő, amelyet a Magyar Államkincstár Budapesti és Pest-megyei Igazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) BPM-ÁHI/992-2/2020. iktatószámú határozatával a felperes működési támogatás megállapítása iránti kérelmét elutasította.
- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes az ÖNKFO/232-3/2020. iktatószámú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolása szerint a felperes nem szerepel az Ehtv. mellékletében felsorolt bevett egyházak között, valamint nem olyan egyháznak a belső egyházi jogi személye, amely bevett egyház, így a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 40. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján költségvetési támogatásra nem jogosult.
- [7] Az indítványozó mint felperes az alperes határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletével elutasított. Indokolásában kifejtette, hogy a Kvtv. 40. § (1) bekezdése alapján köznevelési feladat ellátására a központi költségvetés kizárólag nemzeti önkormányzat, bevett egyház vagy bevett egyház belső jogi személye által fenntartott nevelési-oktatási intézményekben ellátott tanulóknak tekintettel a Kvtv. 7. mellékletének 2. pontja szerint biztosít működési támogatást. Az elsőfokú bíróság az irányadó kúriai gyakorlat és az alkotmánybírósági döntések figyelembevételével arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó mint felperes az Ehtv. 9/G. § (7) bekezdése alapján nem minősül az (1) bekezdés szerinti bevett egyháznak, ezért megállapította, hogy a felperes által hivatkozott 6/2013. (III. 1.) AB határozatból nem vezethető le a felperes működési támogatásra jogosító bevett egyházi jogállása.
- [8] Az indítványozó mint felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel élt, befogadási okként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése *a*) pont *aa*) valamint *ab*) alpontjait jelölve meg. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzése a felperes felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta. Indokolásában – többek között – kitért arra, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása miatt indokolt. Utalt továbbá arra, hogy a joggyakorlat egységének, illetve a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása mint befogadási okok elkülönülnek egymástól. Míg előbbi okról a bírói gyakorlat egységének hiányában, illetve a jogegység sérelme esetén van szó, utóbbi okra történő hivatkozásra akkor kerülhet sor, amennyiben a kialakult és egységes bírói gyakorlat a befogadási kérelemben megfogalmazott elvi okokból történő változtatása indokolt lehet, illetve olyan új jogkérdés merült fel a perben, amely a Kúria állásfoglalását igényli. Megállapította, hogy a Kúria korábbi döntéseiben – a releváns tényállási elemek tekintetében – azonos tényállású, és azonos jogkérdésben már többször vizsgálta a felperesi hivatkozásokat, ezzel összefüggésben egységes gyakorlatot alakított ki, mely szerint az Alkotmánybíróság határozata alapján a felperes nem tekinthető bevett egyháznak.
- [9] A jogerős ítélet a felperes egyházi jogállását a Kúria és az Alkotmánybíróság határozataival összhangban értékelte, a kialakult joggyakorlat figyelembevételével állapította meg, hogy a felperes nem minősül bevett egyháznak a működési támogatás igénylésekor és ennek megfelelően vizsgálta az alperes határozatának jogszerűségét. A Kúria végzésében mindezek alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete meghozatala során a Kúria joggyakorlatának megfelelően vizsgálta a keresetben állított jogsérelmet, a jogegység feltételezhető sérelme nem állt fenn. Míg a felülvizsgálati kérelemnek a felperes által hivatkozott jogkérdés különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére történő hivatkozással összefüggésben azt állapította meg, hogy a felperes nem igazolta, hogy az ügyében felmerült probléma milyen okból és mennyiben érinti a társadalom széles körét. Továbbá nem támasztotta alá, hogy a jogkérdés a saját ügyén túlmutat, és nem hivatkozott arra, hogy nagy számban lennének ügyek folyamatban ugyanezen jogkérdésben, valamint a megítélésükhöz kúriai iránymutatás lenne szükséges. Ugyanakkor az általánosság szintjén megfogalmazott felperesi állítás nem alapozza meg a felülvizsgálati kérelem fentiek szerinti befogadását, mivel a konkrét ügyben felvetett tényállítás nem minősül különleges súlyúnak. Emellett kitért arra is, hogy a jogerős ítélet vizsgálatát követően a Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés *a*) pont *ac*) valamint *ad*) alpontjai szerinti befogadási okok alapján sem találta a felülvizsgálati kérelem befogadását szükségesnek.
- [10] 2.3. Az indítványozó – az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában – a Kúria végzése, valamint az elsőfokú bíróság jogerős ítélete (az indítvány tartalma szerint alaptörvény-ellenességének megállapítását,

valamint) megsemmisítését kérte. A tényállás és a befogadhatósági feltételek rövid ismertetését követően kifejtette, hogy a Magyar Államkincstár határozata, továbbá a Fővárosi Törvényszék ítélete sérti az indítványozó Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésébe foglalt vallásszabadsághoz való jogát, valamint az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdését. Nézete szerint az Abh. alapján az indítványozó egyházi jogállását nem veszítette el, mely döntés *erga omnes* hatállyal bír, az mindenkire nézve kötelező. Utalt továbbá az indítványozó arra, hogy az eljáró hatóságok és a bíróságok a jogszabályokat az Alaptörvény 28. cikke és az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján nem értelmezhetik másként, mint ahogy azt az Alkotmánybíróság egy adott alapjog vonatkozásában már megtette. Ebből következően sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése szerinti vallásszabadsághoz való jogát, az a döntés, amely ettől eltérően értelmezi az Ehtv. és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, illetve a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) rendelkezéseit. Ellenkező jogértelmezés elfogadása esetén az Alkotmánybíróság határozatai kiüresedhetnek. Az indítvány azt is kifejtette, hogy a *contra legem* jogalkalmazás folytán a támadott kúriai végzés sérti továbbá az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését is, mivel egy mindenkire kötelező érvényű jogszabályt figyelmen kívül hagyott.

- [11] Az indítványozó egyben sérülni látta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát annak folytán, hogy „az eljáró bíróság a sérelmezett ítéletet” az Abh.-ban foglaltak és az Abtv.-ben előírt kötelezettségek figyelmen kívül hagyásával hozta meg. Ezzel összefüggésben azt is kifejtette, tisztában van vele, hogy az Abh. meghozatala óta megváltozott a jogszabályi környezet: az Alaptörvény, az Ehtv, ezért a közigazgatási hatósági eljárásban az időközben bekövetkezett jogszabály-változásokra figyelemmel kell a hatóságnak az új határozatot meghoznia. Ettől függetlenül azonban az indítványozó szerint kiemelkedő fontossággal bír az a kérdés, hogy az Alkotmánybíróság határozatai mennyiben kötik az azt követően eljáró hatóságokat, illetve bíróságokat.
- [12] Álláspontja szerint az alperes határozata, továbbá a jogerős ítélet az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző önkényes megkülönböztetést eredményez. Álláspontja szerint az alkotmányellenes megkülönböztetés összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – körben, a köznevelési intézmények fenntartói viszonylatában áll fenn. A panaszossal szemben hátrányos az a megkülönböztetés, amely a Kvtv. 40. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott működési támogatása való jogosultságát nem ismeri el. Érvéle szerint az önkényes megkülönböztetés elsődlegesen annak következtében állt elő, hogy a működési támogatás igénybevételének részletszabályait az ágazati jogszabályok, a köznevelési törvény, illetve a Rendelet tartalmazzák. E jogszabályoknak az Abh. szerinti módosítása nem történt meg, mely körülmény lehetőséget ad a jogalkalmazóknak arra, hogy a panaszos működési támogatásra való jogosultságát elutasítsák. Emellett a kifogásolt döntések nézete szerint (közvetetten, a fenti jogsérelem eredményeként, az indítványozó által kifejtett társadalmi feladatellátás tekintetében) csorbította a feladatellátás kedvezményezettjeinek az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése szerinti, továbbá az Alaptörvény XI. cikkébe foglalt művelődéshez és oktatáshoz való jogát.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [15] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó

- az indítványt határidőben nyújtotta be (az indítványozó a Kúria végzését az indítványozó állítása szerint 2023. február 21-én kapta kézhez, míg alkotmányjogi panaszát a törvényszék útján elektronikusan 2023. április 20-án terjesztette elő). Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV35.009/2023/2. számú végzése ellen került benyújtásra és a bírósági eljárást befejező, jogorvoslattal nem támadható döntésnek az alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó nagyobb részben az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a közigazgatási jogvita iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [17] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3088/2020. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [21]; 3252/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [18] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának fentiekben említett törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó saját Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Ugyanakkor az indítványozó által hivatkozott és állított Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésében és a XI. cikkeiben foglalt alapvető jogok sérelme a bírósági eljárásban – valójában nem az indítványozó, hanem (ahogy azt az indítványozó is állította) a feladatellátás kezdeményezettjeinek Alaptörvényben biztosított jogát érintette, ezért az alkotmányjogi panasz ebben a részében szintén nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. {Ezzel összefüggésben lásd: 3532/2021. (XII.13.) AB végzés, Indokolás [23].}
- [19] 3.2. Az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek ugyanakkor szintén csak részben tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés több alapjogát is sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [20] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítvány releváns, alkotmányjogi érvelést nem tartalmaz, ezért az nem felel meg a határozottság fent idézett Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában foglaltaknak, ami az érdemi vizsgálat akadályát képezi.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában ugyan a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik, azonban az indítvány tartalma szerint azt valójában nem a bírói döntéssel, hanem a jogalkotó által alkotott jogszabályokkal összefüggésben állította. Ezt az indítványozó anélkül tette, hogy erre vonatkozóan konkrét jogszabályi rendelkezést, valamint alkotmányjogilag releváns érvelést, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt előterjesztett volna. Mindezek hiányában az indítvány ezen részében nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeinek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában annak állítása, hogy a támadott bírói döntés az indítványozók számára kedvezőtlen, még nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, az indítvány érdemi elbírálásának pedig akadály, ha az indítvány nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {legutóbb például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemeiben szintén nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontja követelményét.
- [22] 3.3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [23] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét a bírósági döntések folytán abban látta, hogy azok döntéseik kialakítása során az Abh.-ban foglaltakat figyelmen kívül hagyták, így az abban foglaltaktól eltérő tartalmú jogértelmezés született. Mint azt az Alkotmánybíróság már számos döntésében kifejtette, az Alkotmánybíróság nem zárja ki, hogy „a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításnak azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható. Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás csak kivételesen alapozza meg az alaptörvényellenességet, mégpedig akkor, ha a *contra legem* jogalkalmazás egyben – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglalt feltételek fennállása esetén – alaptörvényellenesnek (*contra constitutionem*) minősül {lásd: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]}” (Indokolás [39]–[40]).
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként részletesen megindokolt, jogi érvekkel alátámasztott bírósági döntés érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, továbbá nem tekinthető olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, amelyet – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése esetleges összefüggéseire is tekintettel – az Alkotmánybíróság már ne vizsgált volna, így az indítványt erre nézve szintén nem találta befogadhatónak.
- [25] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontjai, valamint az Abtv. 29. § követelményének, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/998/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

HELYESBÍTÉS

Az Alkotmánybíróság Határozatai 14. számának 1910. oldalán 2023. július 5-én közzétett, az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló elnöki utasítás száma helyesen: az Alkotmánybíróság elnökének 1/2023. (VII. 5.) utasítása az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273